

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav speciálněpedagogických studií

Bc. VERONIKA LEHNERTOVÁ

II. ročník – prezenční studium - navazující

Obor: speciálněpedagogická andragogika

PARTNERSKÉ NÁSILÍ

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Kamila Holásková, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci vypracovala samostatně a použila uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 17.3.2011

Poděkování

Děkuji PhDr. Kamile Holáskové, Ph.D. za odborné vedení práce, poskytování rad a konzultací během vypracování diplomové práce.

Obsah

I Úvod	6
II TEORETICKÁ ČÁST	8
1 Partnerské násilí	8
1.1 Definice partnerského násilí	10
1.2 Formy partnerského násilí	10
1.3 Dynamika partnerského násilí	14
1.3.1 Klíčové znaky partnerského násilí	15
1.4 Rizikové faktory doprovázející vznik partnerského násilí	16
1.4.1 Kořeny násilí mezi partnery	17
1.4.2 Mýty o oběti	18
1.5 Násilí mezi partnery – muži a ženy	19
1.5.1 Rozdíly mezi ženami a muži	20
1.5.2 Feministické teorie	21
2 Teorie o agresivitě	22
2.1 Osobnost násilníka	23
2.2 Syndrom týrané ženy u nás i v zahraničí	27
2.3 Posttraumatická stresová porucha (PTSP)	29
2.4 Naučená bezmocnost	31
2.5 Pronásledování (stalking)	32
2.6 Syndrom CAN - syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte	35
2.7 Syndrom EAN	37
2.8 Zákon o Policii České republiky	39
II PRAKTICKÁ ČÁST	41
3 Metodologie výzkumu	41
3.1 Hypotézy	41
3.2 Aplikovaná metodika - dotazník	41
3.3 Sledovaný vzorek respondentů	43
4 Vyhodnocení	45
4.1 Vyhodnocení a rozbor hypotéz	67
5 Diskuze	76
Závěr	82
Literatura a prameny	83

Anotace bakalářské práce.....	87
Resumé.....	88
Seznam příloh.....	90
Příloha 1	Dotazník – domácí násilí
Příloha 2	Přehled počtu vykázaní dle krajů v roce 2010
Příloha 3	Pomáhající organizace
Příloha 4	Metoda SARA DN
Příloha 5	Krizová intervence a individuální práce s obětí partnerského násilí
Příloha 6	Terapie a prevence
Příloha 7	Pro oběti domácího násilí je někdy těžké uvědomit si svůj problém

I Úvod

Téma partnerské násilí, které jsem zvolila pro diplomovou práci, úzce navazuje na bakalářskou práci týkající se domácího násilí v kontextu cílů speciálně pedagogické andragogiky. Důvodem, proč jsem si vybrala právě toto téma, bylo mé setkání s několika osobami, které prožily utrpení v partnerských vztazích a některé z nich mají dodnes značné psychické problémy.

V posledních letech je tento pojem v médiích stále více diskutovanou oblastí a společností je vnímán jako velmi závažný a naléhavý problém. Moderní společnost je především zaměřena na hospodářský růst a konzumní způsob života, ovlivňuje téměř každého z nás. Pro některé se stává prioritou osobní prospěch a zisk na úkor rodinného života. Z tohoto pohledu je patrné, že novodobý způsob života zasahuje podstatně nejen do partnerských vztahů, ale i do života dětí.

Není pochyb o tom, že partnerské násilí bylo vždy součástí rodinných vztahů. V dřívějších dobách se ženy snažily svým mužům ve všem vyhovět, být poslušné, vše s pokorou snášet a navenek před sousedy i okolím nedávat nic najevo. Přestože je dnešní doba docela jiná, přece jen existuje spousta žen, které v této tradici nějakým způsobem pokračují. Traumata vzniklá následkem partnerského násilí mohou postupem času přivodit obětem závažné zdravotní potíže, a to fyzického i psychického charakteru. Nejen z tohoto důvodu, ale i z mnoha dalších je potřebné, aby se veřejně o násilí mezi partnery hovořilo. Neúměrně velká společenská, pracovní i rodinná očekávání se mohou do jisté míry také podílet na rozvoji násilí mezi partnery.

Hlavním cílem diplomové práce je zaměřit se na zkoumání problematiky partnerského násilí, zjistit současné poznatky a pokusit se obohatit o nové a přinést ucelenější pohled na tento fenomén. Teoretická část diplomové práce je rozdělena do dvou kapitol. První část této kapitoly je věnována základním informacím této problematiky jako jsou formy, klíčové znaky, rizikové faktory a kořeny partnerského násilí. Tato kapitola také pojednává o tom, jak předsudky ztěžují postavení oběti a naopak napomáhají násilníkům. Také zde uvádím rozdíly ve vnímání pohledu mužů a žen na partnerské násilí a v závěru popisují feministické teorie.

Na začátku druhé kapitoly se zabývám teorií o agresivitě a osobností násilníka. V diplomové práci se mimo jiné věnuji i psychickým následkům, které způsobuje násilí mezi partnery. Proto zde zmiňuji nejen syndrom týrané a zneužívané ženy, ale také posttraumatickou stresovou poruchu a naučenou bezmocnost jako důsledek násilí mezi

partnery. K dalším následkům, které mají souvislost s partnerským násilím patří syndrom CAN (syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte) a syndrom EAN (zneužívání a zanedbávání starých lidí). V neposlední řadě se ve stručnosti také zmíním o nebezpečném pronásledování, tzv. stalkingu. K tomuto pronásledování často docházelo ve chvíli, kdy oběť trvale opustila násilného partnera. K významné změně ve prospěch oběti a potrestání pachatele došlo počátkem roku 2010, kdy byl stalking zakotven v novém trestním zákoníku jako nový trestný čin. V závěru druhé kapitoly informuji o zákonu o Policii České republiky a oprávnění o vykázání, ve kterém došlo k zásadním změnám a upřesněním.

Stěžejním cílem výzkumu v praktické části bylo provedení rozboru názorů mužů a žen na problematiku partnerského násilí. V dotazníku jsem pro lepší pochopení užívala pojem „domácí násilí“ namísto „partnerské násilí“. Hypotézami zjišťuji, jestli muži projevují větší toleranci k problematice, týkající se partnerského násilí. V další hypotéze zjišťuji, zda naopak ženy budou častěji v roli oběti partnerského násilí než muži. U třetí hypotézy ověřuji, jestli ženy projevují častěji předsudky vůči problematice partnerského násilí než muži. U poslední hypotézy jsem chtěla zjistit, zda budou mít ženy větší přehled o fenoménu partnerského násilí než muži.

Přestože je problematice násilí mezi partnery věnována pozornost veřejnoprávních médií, časopisů a jiných tiskovin, je nesmírně důležité, aby se neustále rozšiřovala a zkvalitňovala všeobecná informovanost do povědomí široké veřejnosti.

II TEORETICKÁ ČÁST

1 Partnerské násilí

Společnost považovala násilí mezi partnery dlouhou dobu pouze za okrajovou záležitost týkající se sociálně nejslabších vrstev, duševně nemocných, minoritních skupin, apod. Od konce 19. století převládaly názory, že manželství by mělo být zachováno za každou cenu. Násilí na ženách bylo společností považováno spíše za normu, která patří k manželství. Zkoumání partnerského násilí má poměrně krátkou historii. Ke zlepšení situace žen, obětí domácího násilí, přispělo nejvíce stále sílící feministické hnutí v USA. Především ve Spojených státech amerických začal v 70. letech výzkum výskytu tohoto negativního jevu ve společnosti. Při provádění výzkumu byl od počátku vážným problémem sběr údajů. Ti, kteří prováděli výzkum, byli průkopníci, kteří usilovali o prolomení hradby mlčení a soukromí, ve kterém k násilí dochází.

Ze sledování životních podmínek žen vyplynul nový sociální problém, domácí násilí. Oběti potřebovaly zvláštní formy pomoci, a tak vzniklo specializované psychosociální poradenství a azylové domy pro ženy, které se staly oběťmi násilí. Z USA se zájem o řešení problematiky postupně rozšířil i do Evropy.

V České republice se otázka domácího násilí a jeho důsledků začala řešit společně s širšími sociálními otázkami po roce 1989. Jako první upozornily v devadesátých letech na toto téma neziskové organizace, jejichž zásluhou pojem domácí násilí vstoupil do povědomí větší části veřejnosti (Marvánová-Vargová, 2008).

Inspiraci pro tvorbu a aplikaci zákonů řešících otázku domácího násilí našli čeští zákonodárci v Rakousku, které je z historického, sociálního, kulturního a právního hlediska nejbližší ze všech vybraných evropských zemí.

Tato země již v květnu roku 1997 přijala zákon na ochranu před násilím v rodině a současně byla v souvislosti s tímto zákonem přijata i novelizace rakouského zákona o policii. Ve výše uvedených normách byl sledován jediný a hlavní cíl, důsledná prevence proti domácímu násilí. Rakousko po náročných a ostrých debatách dospělo k názoru, že je nutné zaujmout pevnou pozici proti násilí ve prospěch ohrožené osoby. Pachatel musí být okamžitě vystaven faktu, že jeho jednání je nežádoucí. To ovšem neznamená, že násilné osobě nemůže být poskytnuta patřičná pomoc. Ze zákona jednoznačně a jasně vyplývá, že útočník musí odejít a uvědomit si následky svého

protiprávního jednání a naproti tomu ohrožená osoba má právo zůstat doma se zaručenou ochranou proti dalším útokům.

V Rakousku byl tento proces nastartován a zdárně se rozvíjí. V důsledku boje s násilím vznikají stále nové azylové domy pro ženy a intervenční centra řešící problematiku násilí v rodinách. Také u našich jižních sousedů jsou si vědomi nutnosti systémového přístupu k tak závažnému problému, jakým domácí násilí rozhodně je. Přijetím právních norem řešení problému nekončí, ale začíná (Nasswetter, 2002). Spoluprací všech úřadů bylo dosaženo v prevenci násilí výrazného pokroku s cílem zvýšit účinnost opatření a ještě více přihlížet k potřebám oběti (studie BKB, 2002).

Informační kancelář Rady Evropy ve své informační brožurce (2004, s. 3) seznamuje mimo jiné se závěry Parlamentního shromáždění Rady Evropy z dubna 2000. V jednom z bodů je uvedeno: „*Shromáždění konstatuje, že i když domácí násilí je jednou z nejběžnějších forem násilí vůči ženám, zůstává nejméně viditelné. A přece podle odhadů v Evropě každý rok umírá nebo je vážně zraněno více žen v důsledku domácího násilí než v důsledku rakoviny či dopravních nehod.*“ Na jednom z dalších shromáždění RE v roce 2002 byl vyzván Výbor ministrů, aby byl zahájen Evropský rok proti domácímu násilí. Cílem bylo vyzvednout tento problém na evropskou úroveň s tím, aby vlády přijaly opatření v boji proti násilí na ženách (Násilí na ženách, 2004).

Přestože se problematika násilí mezi partnery dostává v posledních letech více do povědomí široké i odborné veřejnosti, stále není v české literatuře dostatek odborných publikací a výzkumných studií zabývajících se různými aspekty této problematiky. Chybí teoretické koncepty vysvětlující dynamiku násilného vztahu a jeho negativní dopady na rodinný systém.

Obětí násilí se může stát kterýkoli člen domácnosti, přesto se jimi nejčastěji stávají ženy a děti, což dokazuje řada empirických studií. Dle statistik vídeňské policie jsou v 95 % případů násilí obětmi ženy a děti. Přibližně 95 % pachatelů partnerského násilí jsou mužští rodinní příslušníci, většinou manželé nebo partneři (Marvánová-Vargová, 2008).

Lidé neuzavírají vždy manželství dost vyvrálí na to, aby partnerské soužití dokázali zvládnout. Z jejich vlastností i osobitých zkušeností z původní rodiny se mnohdy odvíjí i patologické strategie při řešení složitých situací. Manželské konflikty se mohou postupně stupňovat a do komunikace se začnou vkrádat násilné prvky spojené s nezvládnutými potížemi anebo se snahou o jejich řešení. Následně

dochází i k tomu, že silnější z partnerů – většinou je to muž – použije vlastní sílu k prosazení svého názoru, k prokázání své nadřazenosti a moci nad slabším (Vágnerová, 2004).

1.1 Definice partnerského násilí

Pojem partnerské násilí lze popsat jako zneužití postavení a nadvlády, kterou má násilník v rodině. Projevuje se extrémními nároky, vynucováním podřízenosti oběti a kontroly nad jejím životem (Vágnerová, 2004). Obvykle se násilím mezi partnery rozumí stupňující se opakované násilí fyzické, psychické nebo sexuální povahy. Problém partnerského násilí lze pojmut v jeho širším významu jako rodinné násilí. V rodině se může násilí objevit v různých podobách od týrání a zanedbávání dětí přes trýznění seniorů až po psychické a fyzické násilí mezi mužem a ženou (www.domacinasili.info).

Stupňuje se intenzita násilných incidentů, a to pak vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a účinně vyřešit narušený vztah. Násilí mezi partnery je považováno za poměrně specifický, samostatný fenomén. Mimořádným se nestává kvůli samotnému násilí, ale spíše s přihlédnutím ke skutečnostem, vůči komu a za jakých psychologických okolností je uplatňováno (Čírtková, 2004). Pro partnerské násilí je typické, že agresor a oběť jsou na sobě citově, ekonomicky a sociálně závislí. Většinou jsou rodiči hlavně nezletilých dětí. Násilí mezi partnery zraňuje nejen duši i tělo oběti, ale také děti (Voňková 2004).

1.2 Formy partnerského násilí

Partnerské násilí se obvykle vyskytuje jako kombinace několika forem psychického, sexuálního, fyzického, sociálního a ekonomického. Uvedené formy partnerského násilí mohou existovat v různých kombinacích. K formám partnerského násilí patří i extrémní případy jako jsou vraždy v rodině.

- **psychické násilí**
  - **zastařování** – výhružná gesta, zlé pohledy, předvádění zbraní, ničení věcí, ubližování jiným v přítomnosti ohrožené osoby
  - omezování samostatnosti a rozhodování o sobě, zvýšená kontrola všeho, co ohrožená osoba dělá – kam jde, s kým mluví, co říká, kdy se vrátí

- kritizování a ponižování – nadávky, zesměšňování, snižování schopností, zlehčování obav, zpochybňování duševního zdraví, přehlížení přání a potřeb
- vyhrožování a vydírání – vyhrožování bitím, přerušování kontaktů, sebevraždou, nucení k poslušnosti, vydírání přes děti, vnoučata, vyvolávání pocitů viny (www.domacinasili.cz).

Mezi formy nátlaku lze zařadit i opakované buzení v noci, nepovolení spánku, zdlouhavé výslechy, odpírání potravy, vyvolávání strachu při řízení motorového vozidla příliš rychlou jízdou apod. Agresor si může vymáhat poslušnost oběti také vyhrožováním, že spáchá sebevraždu, což přikládá za vinu jí a jejímu chování. Patří sem i nejrůznější zastrašování tím, že partnerku zabije, pokaždé jí najde, zničí její rodinu, zavraždí děti, zjedná si na ni vraha, zničí jí v zaměstnání, znemožní jí stýkat se s dětmi, ublíží jim, přikazování co má nebo nemá oběť dělat, sledování (Huňková, 2004).

Je nutné upozornit na fakt, že k psychickému týrání dochází ve 100% případech partnerského násilí. Jakékoli opakované napadání partnera má totiž v sobě vždy prvky psychického násilí, a proto postihuje oběť i z psychického hlediska. Pro oběť není vůbec jednoduché vyrovnat se s tím, že jí fyzicky týrá blízká osoba, což pokaždé způsobí psychickou destabilizaci nebo dokonce traumatizaci. Psychické násilí mezi partnery, kde naprosto chybí fyzické napadání, se vyskytuje zřídka. (Čírtková, 2008).

Podle Spilkové (2005) je psychické násilí častokrát horší než fyzické, protože se oběť nemůže účinně bránit a okolí jí nevěří. Oběť bývá závislá na agresorovi a dochází ke snižování sebeúcty. „*Psychologické symptomy týraných žen jsou podobné jako u obětí jiných druhů traumatu jako jsou únosy, válečné konflikty nebo přírodní katastrofy*“ (Crowell and Burgess, 1996 in Marvánová – Vargová 2008, s. 31).

Citovým týráním mohou oběti strádat celé roky. Dlouhodobým působením zpravidla dochází ke změně osobnosti a oběť pak bez pomoci sotva může vést plnohodnotný život (Conwayová, 2007).

- **sociální násilí**

- izolace od příbuzných a přátel – svým chováním odrazovat návštěvníka od dalších návštěv, zákaz přijímat návštěvy, zákaz telefonovat, dívat se na TV, doprovázení k lékaři, na úřady apod. (www.domacinasili.cz). Izolace je obzvláště škodlivá, pokud je spojena s citovým týráním, kdy agresor ženě ustavičně opakuje, že si za násilí může sama a je k ničemu. „*Používá-li agresor*

taktiku izolace,“ tvrdí Conwayová (2007, s. 20), „může dokonce sousedy přivést k myšlence, že problém je opravdu v jeho partnerce. .... A co je rozhodující – pro oběť, která je izolována, je často daleko těžší agresora opustit. Nemá žádné přátele, kteří by ji morálně podpořili nebo jí poskytli náhradní ubytování. Nemá se komu svěřit, nemá nikoho, kdo by ji morálně podpořil a dodal jí sílu.“

- **fyzické násilí**

- rány pěstí, kopání, facky, tlučení hlavou (např. o stěnu, topení), tahání za vlasy, rdoušení, bití nějakým předmětem apod. (www.domacinasili.cz)
- první fyzické útoky mohou být také vedeny před uzavřením manželství nebo v průběhu prvního těhotenství partnerky. Toto násilí však nezpůsobí ukončení vztahu, ale naopak upevní vazbu na partnera. Jako následek vzniká naučená bezmoc (viz kapitola 2.4) a další typické symptomy syndromu týraného partnera (viz kapitola 2.2). U oběti lze pozorovat chování a obranné mechanismy charakteristické pro intrafamiliární traumatizaci (soucit s týrající osobou) (Čírtková, 2008). Tato podoba násilí však může být vedena také proti oblíbenému domácímu zvířeti, jako varování oběti, co se jí může stát (Huňková, 2004).

- **ekonomické zneužívání**

- zamezení přístupu k financím (i vlastním), vynucování přepsání bytu, nemovitosti, vydírání (www.domacinasili.cz).
- cílem je zamezit oběti nakládat s finančními prostředky, zabavení výplaty, přidělování jen přesně určených financí, které smí použít jen na agresorem stanovený účel (Huňková, 2004). Ekonomická kontrola může spočívat také v zákazu chodit do práce nebo se vzdělávat, případně k nucení do práce (Marvánová -Vargová 2008).

- **sexuální násilí**

- aspekt tělesného i psychického násilí. Nezájem o citové prožívání ženy. Nucení k pohlavnímu styku proti vůli, i když je žena nemocná (Conwayová, 2007). Znásilnění, nucení násilím k sexuálním praktikám, které oběť odmítá, odpírání sexu s ponižujícími poznámkami ke vzhledu oběti (Marvanová -Vargová, 2008). Každý má nárok na svobodné rozhodování o svém intimním životě. Oběť domácího násilí tuto volnost často ztrácí (Divišová 2005 - Orfeus).

- **vraždy v rodině**
- **dítě jako svědek vraždy mezi rodiči** - pro dítě je mimořádně traumatizující, když se stane svědkem vraždy jednoho rodiče druhým. Děti pronásledují pocity viny, že neuměly zabránit smrti rodiče. Občas se děti chovají zdánlivě klidně, některé jsou dokonce nezvykle oddáni rodiči, který s ním zůstal. Téměř vždy však značně trpí nepřátelskými spory mezi pozůstalým příbuzenstvem. Je nezbytně nutné takovému dítěti co nejdříve poskytnout pomoc. Rychlá psychotherapeutická pomoc kladně ovlivňuje závažnost následné posttraumatické symptomatiky.
- **vražda rodiče dítětem** - psychoanalytické školy si dávají za cíl objasnit subjektivní realitu vnitřního prožívání vraždících dětí a snaží se pochopit, co pro tyto děti rodiče znamenají. Jsou pro ně jen objekty, které mu mají dát to, co potřebuje. Občas se u těchto dětí projevují znaky tzv. narcistické patologie: zdůrazňování vlastní potřeby a vlastní důležitosti, potřeba být obdivován druhými, neobvyklá citlivost na kritiku s reakcemi studu, zlosti a ponížení a také mají málo citu ve vztahu k druhým jedincům. Tyto znaky mohou dovést dítě k závěrům, že jeho zájmy jsou oprávněné a že jejich prosazení lze dosáhnout odstraněním toho, kdo jim překáží.
- **pokus o vraždu dítěte rodičem** -vraždící matka vždy krutě bourá jakékoli naše představy o základních lidských vztazích. Naše civilizace si matku zidealizovala a považuje ji za bytost, která své dítě miluje a chrání, je ochotna za něj položit svůj život. Zavražděné dítě drtivá většina lidí vnímá jako nepochopitelnou, hluboce tragickou událost (Gjuričová, 2000).

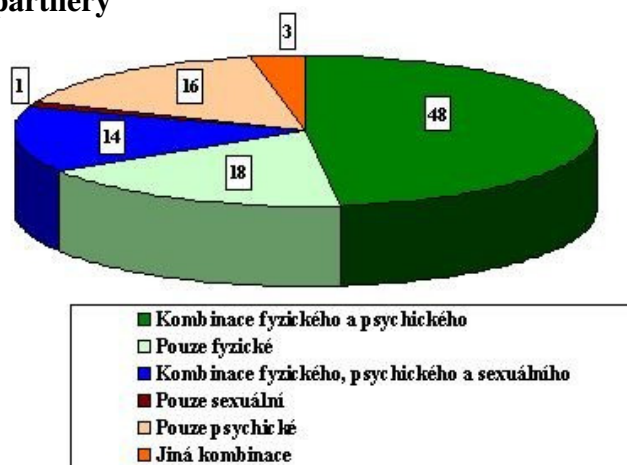
Ženy bývají přesvědčeny, že pokud nebudou partnera podporovat, nenajde sílu na to, aby se změnil. Vnitřně cítí, že je nutné partnera podržet v jeho nelehkém období. Žena může mít tradiční představy o manželství – že má stát při svém muži. Pokud takto smýšlí, nemá význam jí tvrdit, že je nesprávné, když si přeje zůstat. Znamenalo by to žádat ji, aby se vzdala naděje na zachování vztahu, což nemusí být nutně ta nejlepší věc (Conwayová, 2007). „*Je nepřijatelné, aby se muž uchýlil k násilí, protože nastaly určité okolnosti, kvůli kterým se cítí frustrován. Existují jiné možnosti, jak napětí řešit a agresor se musí naučit jiným způsobům, jak se vyrovnat se stresem,*“ říká Conwayová (2007, s. 52). Gentry (2007, s. 139-140) uvádí: „*Jestliže byste odmítli poslouchat cizího člověka, kdyby vás v hněvu proklínal, pak nestrpte stejnou věc ani od někoho blízkého.*“

Jestliže voláte policii a podáváte žalobu, když vás fyzicky napadne cizí člověk, tak zavolejte policii, když stejným způsobem jedná blízká osoba.“ Z jeho slov také vyplývá, že pokud ničí blízká osoba zařízení bytu, je nutné požadovat zaplacení škody. V opačném případě se takovému chování napomáhá.

Pohrůžka násilím může být namířena jak proti poškozenému, tak třetím osobám, které nemusí být konfliktu přítomny. Pohrůžka jiné těžké újmy může být zaměřena proti různým hodnotám, jako je místo v zaměstnání, čest a dobrá reputace, rodinný a společenský život atd. (Mitlöhner 2005 - Orfeus).

Graf č. 1

Formy násilí mezi partnery ¹

"Copyright Bílý kruh bezpečí, o.s." (<http://domacinasili.web.beneta.cz/>)

Podle odpovědi respondentů (2006) je z grafu v procentuálním vyjádření patrné, že kombinace fyzického a psychického násilí patří k nejvýraznějším formám násilí mezi partnery.

1.3 Dynamika partnerského násilí

Partnerské násilí není jen občasnou záležitostí, dochází k němu dlouhodobě ze strany jednoho partnera vůči druhému. Často začne slovním útokem a ten později přejde k fyzickému násilí. Oběť není týrána stále, násilí je střídáno dobou klidu. Postupně vznikne mezi obětí a násilníkem neobvyklé pouto oboustranné závislosti, které nedovoluje žádnému z nich z tohoto nevyváženého vztahu odejít.

Zpočátku cyklu násilí k sobě oba cítí pozitivní emoce. Postupně se charakter násilného chování stabilizuje a stupňuje se jejich intenzita. Násilné příhody čím dál

¹ podsoubor respondentů ochotných o svých zkušenostech vypovídat, N = 770

častěji narušují vztah a zaniká jeho pozitivní stránka. Násilí se nakonec stává cíleným, plánovaným, nebezpečným a momenty, kdy oběť nezažívá trestání, omezování, sledování a kritizování se vyskytují čím dál méně (Douglas 1991 in Marvánová – Vargová 2008).

1.3.1 Klíčové znaky partnerského násilí

Mezi klíčové znaky partnerského násilí patří opakování a dlouhodobost, eskalace, rozdělení rolí a dění v soukromí mimo kontrolu veřejnosti. Skutek je považován za násilí, pokud jsou naplněny všechny čtyři znaky.

Opakování a dlouhodobost

Zda se jedná skutečně o násilí mezi partnery, není možné stanovit z jednoho napadení. Nicméně je pravděpodobné, že to může být jeho počátek. Násilné příhody se pravidelně opakují a vytvářejí začarovaný kruh.

Násilí má čtyři fáze:

1. **fáze budování napětí** – v domácnosti vzrůstá napětí, oběť tuší, že se něco přihodí a je neustále ve střehu.
2. **fáze „výbuchu“ anebo bití** – výbuch může být mírný, silný, může trvat několik minut nebo dní. Projevy od bouchání dveřmi, strkání, nadávání, kopání i použití zbraně, ničení majetku.
3. **fáze medových týdnů** – násilník se snaží napravit, co způsobil. Omlouvá se za své chování, slibuje změnu.
4. **fáze popření** – agresor i oběť podceňují vzniklý stav. Z jedné strany je popírán jakýkoliv problém, druhá strana se snaží předstírat, že se nic nestalo a minimalizovat důsledky chování agresora.

Násilné příhody jsou stále závažnější a vyskytují se častěji. Často nenastane ani fáze medových týdnů. Osoba žijící v takovém kruhu násilí se cítí být stále více vyčerpaná a bezmocná. Prioritou se stává vlastní bezpečí i bezpečí dětí (Spilková 2005).

Nedostává se jí potřebné energie pro sebe a své potřeby. Spilková (2005, s. 41) uvádí: „*Osoby pak mají pocit, že ztratily samy sebe, že přestávají být normální a za všechno mohou ony.*“ Stávají se apatickými, protože nevidí žádnou šanci na zlepšení situace.

Eskalace

Eskalace zpravidla začíná od urážek a stupňuje se k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.

Rozdělení rolí

Nezpochybnitelné a jasné **rozdělení rolí** osoby ohrožené a osoby násilné. K domácímu násilí nepatří vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají.

Neveřejnost

Obvykle se vše odehrává za zavřenými dveřmi společného bytu nebo domu, mimo kontrolu veřejnosti (www.domacinasili.cz).

Teorie cyklu násilí vychází z faktu, že velký počet obětí setrvává v násilném vztahu dlouhodobě, někdy až desítky roků, což pomáhá objasnit tento jev. Společně s teorií naučené bezmoci odkrývá odpověď na časté otázky laické veřejnosti, ale i odborníků, proč oběť násilníka neopustí nebo na něj nepodá trestní oznámení, a dokonce se k němu někdy vrací (Marvánová- Vargová 2008).

1.4 Rizikové faktory doprovázející vznik partnerského násilí

K rizikovým faktorům, které doprovázejí vznik domácího násilí mezi blízkými osobami patří:

- vynucená sociální izolace
- finanční závislost na partnerovi
- péče o děti v rámci mateřské a rodičovské dovolené
- zdravotní postižení a omezení
- vyšší věk a bezmocnost seniorů
- přechod z aktivní zaměstnanosti do starobního či jiného důchodu
- nezvládnuté rodičovství a výchova dětí
- závislosti násilné osoby. Uvádím v přesném znění (www.domacinasili.cz).

Mezi typické znaky rodin, ve kterých se vyskytuje násilí, týrání nebo zneužívání, patří vzájemná nesmiřitelnost, vyšší míra kritičnosti, výhrůžky, častý křik, to dokazuje značnou sílu prožívání. Setkáváme se i s opačnými tendencemi, zřejmě jako způsob jak se vyvarovat konfliktu. V těchto rodinách schází vřelá interakce. Jestliže začnou být

takové interakce vynucovány, je velmi těžké tento nepříznivý vývoj zastavit (Bentovin 1998).

1.4.1 Kořeny násilí mezi partnery

Zejména nedostatečná prevence, malá spolupráce mezi legislativou, zdravotnictvím, sociální službou a policií, to vše sehrává u partnerského násilí svoji úlohu. Původ násilí mezi partnery spočívá především v socializaci, agresivitě, ale také ve společenském tabuizování problematiky:

- V socializaci dítěte během jeho vývinu, v harmonických rodinných vztazích a v rodových stereotypch. V rodinách, kde dochází k násilnému chování, je pravděpodobné, že se dcera více ztotožní s matkou, zatímco chlapec spíše přebírá chování otce. Dítě si vytvoří názor, že problémy je možno řešit násilím, že pomocí násilí lze prosazovat své názory, zastrašovat a trestat druhé.
- V agresivitě – původcem agresivity mohou být narušené partnerské vztahy, nemoc a vlastnosti útočníka. V domácnosti, kde je násilí pácháno, zůstávají ženy zejména z důvodů ekonomické závislosti, strachu z budoucnosti, obavám z reakce okolí, nedostatečné znalosti legislativy a z pocitu nutnosti potlačovat své potřeby ve prospěch rodiny. U lidí s postižením převládá pocit, že se o ně někdo stará, musí mu být vděční a vydržet to.
- Ve společenském tabuizování problematiky - mýty:
  1. k násilí dochází jen v problémových rodinách
  2. násilí v rodině je soukromá věc, nikdo by do toho neměl zasahovat
  3. ženy zřejmě chtějí být týrané, jinak by agresora opustily
  4. příčinou násilí muže vůči ženě je alkoholismus
  5. škoda rány, která padne vedle – názor, že násilí patří k soužití partnerů (Spilková, 2005 – Orfeus).

Násilí mezi partnery je unikátní i z pohledu motivace. Téměř všechny teorie tvrdí, že fyzické, psychické i sexuální násilí uvnitř partnerského vztahu má značně odlišné podněty a posilovače než běžné kriminální násilí. Jednoduše řečeno, domácí útočník není kriminálník a sám se za něho nepokládá, protože nemá pocit, že by páchal něco špatného. Faktem zůstává, že jednotlivé útoky v podstatě nic určitého neřeší a útočník nepoužívá agresí k cíli či záměru, který by otevřeně oznamoval. Podle Čírtkové (2004, s. 238) „Domácí násilí není instrumentální, ani typicky afektivní (to jest

páchané ve stavu silného emocionálního rozrušení), jeho psychologickou kvalitu nejlépe označuje výraz týrání partnera.“

1.4.2 Mýty o oběti

Mýty o partnerském násilí

V České republice je partnerské násilí považováno za vážný celospolečenský problém. Podle zkušeností obětí a odborníků, kteří se tímto zabývají, se jasně ukazuje, že ve společnosti zůstává spousta mýtů komplikujících postavení oběti a naopak podporujících násilníky.

Tyto předsudky znemožňují ženám přímo mluvit o tom, co zažívají a vedou k jejich další viktimizaci. Vznikají tak překážky při vyhledávání a poskytování vhodné pomoci obětem. Násilné jednání pachatele je omlouváno a pozornost je odváděna od daného problému (Marvánová – Vargová, 2008).

Sociologický výzkum ukazuje, že každý druhý člověk by v tváři v tvář u násilí mezi partnery s pomocí váhal nebo by to nechal bez povšimnutí. Chybí informace o tom, jak se lze domácímu násilí bránit. Dvě třetiny obyvatel ČR se mylně domnívají, že zdánlivě slušní lidé se domácího násilí nedopouštějí. Tři pětiny občanů jsou kvůli předsudkům přesvědčeny, že oběťmi domácího násilí se stávají jen slabé a ustrašené ženy.

Mezi podstatné můžeme zařadit tyto mýty:

- Předurčení k roli oběti – podle laické představy se vyskytují jedinci, kteří jsou náchylní stát se obětí trestného činu.
- Oběť si za všechno může sama.
- Neexistence spravedlivého trestu pro pachatele – v podstatě předpokládá, že z pohledu poškozeného je jakýkoli trest pro pachatele nedostatečný. Postoj oběti k vyměřenému trestu ovlivňuje spíše chování pachatele v průběhu vyšetřování, zda pachatel cítí vinu, projevuje upřímnou lítost a přijme za své činy odpovědnost.
- Kriminalita jako nemoc – problém pochopení příčin kriminálního jednání a zacházení s pachatelem. Oběti často cítí, že se s pachatelem zachází jako s nemocným, který byl sám obětí rodičů, společnosti či osudu nebo jej svedla parta, drogy, ztráta zaměstnání. Oběti jsou traumatizovány přesouváním

odpovědnosti za kriminální jednání mimo pachatele. Tento mýtus brání v zapojení oběti zpět do plnohodnotného života (Spilková 2005).

„Oběť vyhledává oficiální pomoc v průměru až po šesti letech strádání za zavřenými dveřmi. Rozhodne se k tomuto kroku zpravidla až tehdy, když jí „Jde o život,“ zmiňuje Spilková (2005, s. 43 - Orfeus).

Sociální stereotypy, které souvisí s profesí, vzděláním nebo zdánlivou slušností, ovlivňují názor na domácí agresory. Mýty zkreslující pohled české veřejnosti ubližují obětem domácího násilí a pachatelům nahrávají (Čírtková, 2004).

1.5 Násilí mezi partnery – muži a ženy

Při diskusích o násilí mezi partnery se takřka vždy objevuje podtext ženského a mužského pojetí problému. Má se za to, že postoj dospělých mužů a žen k problému domácího násilí se od sebe výrazně liší. Některé současné zahraniční výzkumy takové zásadní rozdíly v postoji částečně zpochybňují. Statisticky významné odlišnosti se nacházejí více mezi jednotlivými vrstvami společnosti dle dosaženého vzdělání a celkové materiální a sociální úrovně. Čím nižší vzdělání a celkové sociální postavení, tím silnější je snaha dotazovaných problém zlehčovat či vnímat zkresleně. Se zvyšující se úrovní dosaženého vzdělání naopak většinou stoupá vnímavost na jevy domácího násilí. Tato fakta by neměla překvapit, odpovídají výsledkům výzkumů zaměřených na vnímavost k násilí v rozvinutých demokratických společnostech. Rozdíly v názorech českých žen a mužů není možné přehlédnout.

První reprezentativní výzkum o postojích občanů ČR k domácímu násilí se uskutečnil v březnu 2001. Tento výzkum provedl STEM (pro Bílý kruh bezpečí) a Philip Morris. Potvrdilo se, že se u nás muži a ženy v současné době odlišují jak v postojích k domácímu násilí, tak v obecném vnímání této problematiky. Je zapotřebí podtrhnout dva obecné momenty, které vystihují českou současnost:

- Česká veřejnost prozatím nemá převládající jasný přístup k násilí mezi partnery. Mezi českým obyvatelstvem se objevují velmi rozporuplné, zčásti protikladné anebo nejisté názory. Nejistota zřejmě vychází z pochybností, zda násilí mezi partnery není čistě soukromou záležitostí rodiny. Například 71% občanů je přesvědčeno, že problémy domácího násilí rodina sama nevyřeší, ale požadavek na zásah zvenčí vyslovují občané jen formou nejistého souhlasu. Dokonce 43% obyvatelstva (většinou muži) říká, že násilí mezi partnery je osobní záležitost,

a to i tehdy, když se předtím alespoň trochu ztotožnili s názorem, že se domácí násilí nedá soukromě ukončit.

- Rozdílnost v postoji žen a mužů se soustřeďuje do určitých citlivých bodů, jako jsou otázky tolerance k domácímu násilí a otázky oficiálních reakcí proti pachatelům domácího násilí. Skoro každý druhý (57% dotázaných) sice považuje násilí na blízké osobě za horší provinění než stejné násilí proti cizí osobě, ale uplatňování trestního postihu by akceptoval jen v případech končících vážným tělesným zraněním (Čírtková, 2004).

1.5.1 Rozdíly mezi ženami a muži

Podstatné rozdíly mezi ženami a muži v souvislosti s domácím násilím jsou především ve **spojitosti s informacemi** a ve vztahu k odpovídající vhodné osvětě. Na rozdíl od mužů berou ženy na vědomí nové informace o domácím násilí aktivněji a jeví zájem o další. Čeští muži se naopak o tyto informace nezajímají, dokonce je i bagatelizují. Ze strany mužů není přehlížení či odmítání informací o domácím násilí zapříčiněno tím, že by se cítili více o věci poučeni. Patrně svou roli hraje pocit vlastní suverenity, kontroly a moci. Také v postojích, které se týkají **reakcí na domácí násilí**, se muži od žen značně liší. Do skupiny české populace, která má tendenci zlehčovat závažnost problému, patří především muži. Každý třetí muž má blízko k názoru, že domácí násilí může představovat přirozenou součást partnerských vztahů. Pokud se týká postihů za domácí násilí, muži podmiňují trestně právní sankce závažností způsobeného zranění. Obdobný postoj zaujímají muži i k privátnosti domácího násilí a velká většina z nich ho vnímá jako soukromý problém partnerů. Pro úplnost je třeba dodat, že 36% žen souhlasilo s názorem, že domácí násilí je soukromou záležitostí rodiny. Z výzkumu STEMu vyplývá, že muži nadprůměrně často odmítají oficiální zásah ze strany státu jako vměšování se do vnitřních záležitostí rodiny. U mužů zřejmě vzbuzuje představa o větší aktivitě státu spíše spojitost s represivními sankcemi (trest, vězení, atd.). Naopak u žen je aktivnější úloha státu spojována více s pozitivními asociacemi, jako například pomoc týraným osobám v rodině a ochrana před útoky násilníka (Čírtková, 2004).

1.5.2 Feministické teorie

Zásluhou ženského hnutí v 70. letech minulého století se problém týraných žen začala zajímat odborná i laická veřejnost. Tento fenomén byl uznán celospolečenským problémem. Dle feministických teorií je násilí na ženách důsledkem společenské nerovnováhy sil mezi muži a ženami. Ženy se musely podřídít většinové patriarchální společnosti a to je omezovalo využívat vlastní možnosti a vystavilo četným formám zneužití.

Nerovnoprávnost mužů a žen sahá do dávné minulosti. Z britského právního systému, který měl vliv i na vývoj amerického systému, jasně vyplývá názor společnosti, že muž by měl mít nad ženou moc a kontrolu. V 19. století bylo v Anglii týrání žen rozšířené. Ženských práv se jako jeden z prvních zastal John Stuart Mill, kontroverzní esejí Podrobení žen. V Británii bylo zavedeno „pravidlo palce“, kterým bylo dáno, že muž nesmí bít svou ženu tyčí širší než jeho palec. Přestože pravidlo mělo chránit ženy před týráním, dalo paradoxně mužům právo ženy bít. Nejvyšší soud USA v roce 1910 odmítl ženám právo na právní proces, ve kterém by chtěly na vlastního muže podávat žalobu za hrubé fyzické násilí.

Podle feministických teorií jsou ženy týrány z důvodu snahy mužů mít a udržet si kontrolu a převahu v souvislosti s potřebou dávat najevo svou moc. Chlapci jsou vedeni k potlačování emocí, aby působili navenek jako silní a neústupní k okolí. Naopak projev starostlivosti a empatie jsou pokládány za znaky feministické (Marvánová –Vargová, 2008).

2 Teorie o agresivitě

Agresivní syndrom

Agresivní chování je porušením sociálních norem, které omezuje práva a poškozuje živé bytosti či neživé objekty. Může jít o skutečný nebo symbolický útok, o různý způsob ubližování, např. bitím, nadávkami, ničením. Agresivita se vyznačuje sklonem, připraveností k násilnému způsobu reagování. Pojmem agrese se vyznačuje takové chování, které mívá charakter násilí.

Agrese se stává problémem v případě, že její intenzita přesáhne hranice vymezené právními, resp. sociálními normami. Takové jednání bývá zpravidla prostředkem, jak dospět k potřebnému uspokojení, které z nějakého důvodu není snadno dostupné (Vágnerová, 2004).

Agrese jako emoční reakce

Podle psychologů dvě nejdůležitější teorie sociálního chování vycházejí ze dvou naprosto rozdílných hypotéz o podstatě agrese. Za agresi je považováno záměrné chování s úmyslem zranit jinou osobu fyzicky či slovně, popřípadě ničení věcí.

Agrese je charakteristickou reakcí na vztek, může k ní dojít i z dalších důvodů. Podle dřívější psychoanalytické teorie je agrese pud vyvolaný frustrací. Teorie sociálního učení říká, že agrese je naučená odpověď. Domněnku, že agrese je základní pud, podporují studie poukazující na biologický základ agrese. Naopak podle teorie sociálního učení je možno se agresivním odpovědím naučit napodobováním a frekvence výskytu se dá navýšit pozitivním posilováním. Rozsah výskytu násilného jednání a jeho charakter je u většiny osob závislý hlavně na zkušenostech z minulosti a také působením sociálních vlivů (Atkinsonová, 1995).

Vztek a agrese

Z výzkumu vyplynulo, že agrese je jenom jednou z nesčetných odpovědí na frustraci. Dospělí většinou ventilují svoji agresi slovně než fyzicky. Pokud nenastanou podmínky pro přímý útok na původce frustrace, agrese může být přesměrována na nevinnou osobu nebo objekt (Atkinsonová, 1995).

Psychologická charakteristika agresivního chování

Agresivní jednání se většinou váže na určitý emocionální zážitek, který agresivní reakci podporuje a provází, s jistou motivací a způsobem racionálního posouzení výběru agresivního způsobu jednání. Převažující složka, emotivní či kognitivní, pomáhá rozpoznat typ agrese. Mezi agresi uskutečněnou v afektu a chladným, rozumově

promyšleným použitím násilí je výrazný rozdíl (Vágnerová, 764). Čírtková (2006) podotýká, že agrese náleží do přirozeného výběru chování. Z pohledu psychologie je značně složitou oblastí, do které patří rozsáhlá řada různých jevů. Teorie agrese mají za cíl vysvětlit zejména zdroje agresivního jednání. Hledají odpověď na otázku, proč a za jakých podmínek se jedinec dopouští agresivního jednání (Čírtková, 2006).

Příčiny vzniku agresivity

Tendence k agresivitě bývá většinou podmíněna multifaktoriálně, závisí tedy na spojení různých vlivů jako jsou vrozené dispozice, získané zkušenosti i aktuální podněty. Všechny tyto vlivy lze převážně klasifikovat jen jako dílčí, zvyšující agresivní reagování.

Dědičnost

Každý z nás má vrozené předpoklady k agresivnímu jednání. U každého jedince však nejsou sklony k násilnému reagování stejné. Odlišují se v závislosti na historii a sociokulturní tradici společnosti, ke které patří a k níž byli v minulosti pozitivním výběrem zvyhodňováni jedinci s jistými předpoklady a tím i jejich četnost v následujících generacích, tzn., že úspěšnější jedinci snadněji přeživali.

Biologické předpoklady

Biologické dispozice k útočnému způsobu reagování mohou být způsobeny určitou změnou ve struktuře či funkci mozku. Tyto odchylky mohou nastat následkem poškození CNS, například úrazem nebo onemocněním, nemusí mít jen genetickou příčinu. Z tohoto pohledu může mít velký význam perinatálně vzniklé postižení. V mozku nelze sklon k agresi jednoznačně určit. Mozek může být ovlivněn také změnami v různých korových i podkorových oblastech, poruchami jejich činnosti nebo vzájemného propojení.

Lidé pozbývají schopnost rozeznat, co je nebo není přijatelné. Vše běžné už není subjektivně zvažováno a posuzováno. Nikdo už o tom neuvažuje a nezabývá se tím. Jednotlivec i společnost, alespoň některé sociální skupiny, mohou postupně ztrácet schopnost rozpoznávat, a tím dojde k toleranci tohoto chování, které jednoznačně omezuje práva druhých. Agresivní chování se tak může stát normou (Vágnerová, 2004).

2.1 Osobnost násilníka

Výzkumy zaměřené na tento jev vyvrátily do této doby vžitý názor, že násilníci jsou většinou nemocní, psychopatické osobnosti, neschopné vyrovnat se se svým

životem, sociálním okolím, a tím i neschopné zapojit se do života společnosti. (Huňková, 2004).

Psychoanalýza hovoří o tom, že se u jedince v ranném vývoji tvoří předpoklady k násilnému chování nebo se na násilí adaptoval. Osobnostní profily jsou mnohdy vyznačovány v oblasti psychiatrických diagnóz. Mezi tato kritéria lze zařadit např. trvalý vzorec sebeponižujícího chování, které začleňuje takový výběr jedinců a situací, který směřuje ke zklamání či nezdaru, odpírání pomoci, podceňování zlostných nebo zamítavých reakcí ze strany druhých a následně pocity zranění anebo ponížení atd. (Marvánová – Vargová 2008).

Psychologický profil většiny partnerských násilníků lze definovat těmito základními body:

- nízké sebevědomí - násilník se častokrát cítí bezmocný a násilí používá jako způsob a pokus získat kontrolu nad situací. Útokem získává krátkodobé uspokojení, podvolenou oběť a zároveň dosáhne kontrolu a moc nad danou situací.
- přesun viny do vnější sféry – drtivá většina agresorů je přesvědčena, že k násilí došlo z důvodu nějakých vnějších okolností. Odůvodňují své násilné jednání řadou různých ospravedlnění, jako např. opilostí, podváděním a provokací ze strany partnerky, partnerka se nestarala o děti, stres v práci atd.
- obavy ze závislosti – většina agresorů je na své partnerce/partnerovi velmi citově závislá a současně se obává z možnosti její ztráty. Tento zadržovaný strach vede násilníka k despotickému a majetnickému chování vůči své oběti.
- potlačení a odmítání násilí – násilníci mají převážně snahu násilí ve svých představách mírnit, zapírat některé skutky nebo četnost útoků. Takové popírání skutečností jim umožní nezodpovídat se za své jednání a současně tak chrání sami sebe před vlastním negativním sebehodnocením. Huňková, 2004 zmiňuje, že se ve své praxi setkala s mužem, který způsobil své ženě cíleným a plánovaným násilným chováním zranění s celoživotním zdravotním postižením. O této zavrženíhodné situaci vypovídal jako o vzájemném postrkování.
- izolace – zpočátku se může zdát, že násilník má hodně přátel a převážně bývá okolím posuzován jako laskavý člověk. Přitom většina agresorů patří mezi lidi, kteří si ostatní takzvaně drží od těla. Huňková podotýká, že se také ve své praxi

setkala s násilníky, jimiž byli společností uznávaní veřejní činitelé, lékaři, čelní představitelé náboženských obcí či známí umělci. Pomoc nebo podporu od jiných kromě své oběti pokládá násilník za slabost. Násilníka tak pozná v celé šíři jeho osobnosti pouze jeho oběť. To je důvod, proč okolí mívá tendenci nedůvěřovat oběti, která se rozhodla o násilí vypovídat.

- zvnitřnění tradičních rolí – většina pachatelů, kteří se dopouštějí násilí na ženách v intimních vztazích, vyrůstala v přesvědčení, že muž je hlavou rodiny, jeho hlas má rozhodující význam a jeho názor má právo veta nad ostatními v rodině. Od dětství byl učen nedávat najevo své emoce a opak brát jako slabost. Věřil, že musí být v každé situaci silný a že se musí naučit kontrolovat. Častokrát bývá přesvědčen, že odpovídá za rodinu a cítí se zcela oprávněn k takovému jednání, kterými její členy nutí chovat se přesně podle jeho představ.
- zkušenosti s násilím z dětství – většina násilníků se stala svědkem násilného chování v dětství. Ve stresu mají sklon chovat se podle vžitého modelu.
- průchodnost emocím - pachatelé násilí na ženách v intimních vztazích vyjadřují emoce prostřednictvím zlosti, kterou chápou jako projev síly a od přírody dané přijatelné chování muže. Násilník pak většinou nedokáže projevit další spektra emocí. Je příznačné, že zcela spoléhá na svou partnerku. Počítá s tím, že se partnerka o emoce rodiny postará sama. Přesto, že jej může rozčlílit mnoho různých situací, které nemají s obětí vůbec nic společného, dává průchod zlosti pouze vůči své oběti. Je si vědom toho, že mimo intimní vztah by s takovým způsobem chování neuspěl.
- prvky kontroly – první skupina násilníků se projevuje sníženou kontrolou impulzivity. Tito násilníci vypovídají, že se přestali ovládat a nevěděli, co dělají. Zatímco druhá skupina agresorů si je zcela přesně vědoma toho, co činí. Druhá skupina násilníků útoky plánuje dopředu a do detailů promýšlí jejich skutečnou podobu. Huňková, 2004 se ve své praxi setkala s mužem, který si dokonce psal deník, v němž propracoval postup zabití své ženy několika způsoby včetně likvidace těla.

Je nutné zmínit i vliv sociální tolerance na agresorovo chování. Násilník dochází k přesvědčení, že se chová správně, že se ničeho zavrženíhodného nedopouští. Většina útočníků nikdy nepovažuje násilné chování za důvod odchodu oběti z tohoto intimního svazku (Huňková, 2004).

Klasifikace násilných partnerů

Čírtková (2008) uvádí, že Dutton má tuto teorii: se závažností partnerského násilí se zvyšuje pravděpodobnost, že agresor trpí nějakou variantou poruchy osobnosti. Autor je považuje za vzorce disfunkční interakce, ke kterým dochází opakovaně bez ohledu na vnější situace v soukromí i na veřejnosti, zatímco s dalšími poruchami osobnosti se lze setkat jen ve vztazích důvěrných, intimních.

Otevřeným problémem zůstává klasifikace násilných partnerů. Pro praxi má z mnoha hledisek velký význam přehled různých typů domácích násilníků. V počátečním styku s rodinou by mohl pomoci zkvalitnit odhad vývoje násilného vztahu. Pro odhad rizika dalších útoků proti ohrožené osobě je podstatné vědět, co je násilník zač a jak je u něj partnerské násilí konkrétně motivováno. Je důležité znát, proč se násilník opakovaně dopouští týrání svých blízkých. Na odpovědi závisí možnost nápravy, případně úspěšnost terapie. Čírtková (2008, s. 36, 37) uvádí: „*Navzdory této naléhavé potřebě praxe neexistuje zatím všeobecně akceptovaná a empiricky ověřená typologie osob, které se dopouštějí domácího násilí. Jednoduše řečeno, výzkumníci nemají přístup k celé varietě osob, které se dopouštějí různých typů (vzorců) takového týrání.*“ Při šetření se většinou pracuje s těmi, kteří se ocitnou v psychiatrických léčebnách nebo s odsouzenými pachateli.

Osoby, které páchají násilí, jsou průběžně podrobovány psychologickému výzkumu. Pro orientační posouzení agresivní osoby se v praxi používá docela jednoduchá a všeobecně srozumitelná klasifikace, vycházející pravděpodobně z diskusí odborníků. Neobsahuje ani přesně určená kritéria a není empiricky ověřená. Pro praktiky, kteří se neustále setkávají s případy partnerského násilí, je však přínosem. Jsou do ní začleněny tyto varianty agresorů:

- **osoba dvojí tváře bez zřetelných symptomů psychopatologie**, která se chová problematicky, násilně pouze ve svém soukromí, jen k blízké osobě
- **obecně násilná osoba**, u které je vztahové násilí propojeno s jinými problematickými dispozicemi také mimo rodinu
- **násilník, u kterého převažují problémy závislosti** (alkoholismus, drogový abúzus, závislost na hracích automatech), se kterým násilí mezi partnery úzce souvisí
- **násilník s psychickou zátěží** (tj. s markantními příznaky) poruch osobnosti (Čírtková 2008).

Při násilí je zneužívána moc, síla a postavení. Agresor zneužívající svou moc vzbuzuje strach oběti, která je nucená dělat věci, které nechce, které snižují její sebeúctu, sebevědomí, sebehodnocení. Agresor se dopouští násilí proti vůli oběti. Každý šestý občan ČR se setkal s násilím ve svém partnerském vztahu (Spilková, 2005 – Orfeus).

Průběžně probíhá zkoumání typů nebo psychologických profilů osob, které páchají násilí na svých partnerech. Výzkum by měl pomoci vypracovat adekvátnější teorie, týkající se důvodu partnerského násilí a hlavně efektivnější terapie pro agresory (Čírtková 2008).

2.2 Syndrom týrané ženy u nás i v zahraničí

Syndrom týrané ženy byl stanoven psycholožkou Lenore Wolkerovou, která chtěla specifikovat rozsáhlost psychických příznaků a vzorců chování, vznikajícího působením dlouhodobého partnerského násilí. Wolkerová uskutečnila v letech 1978 až 1981 rozhovory s 435 ženami, oběťmi partnerského násilí. Dle této studie vypracovala koncept syndromu týrané ženy. Tento koncept není součástí Mezinárodní klasifikace nemoci DSM IV. To ve svém důsledku přináší morální otázku používání tohoto konceptu jako diagnózy (Marvánová – Vargová, 2008).

Syndrom týrané ženy vzniká v důsledku selhání obranných mechanismů z různých příčin. Například je to všeobecná snaha žen zpracovávat vlastní traumatické prožitky způsobem, kdy přijímají častokrát naprosto zbytečně a bezdůvodně zodpovědnost za vzniklou situaci, obviňují se a trestají tím, že přijímají role oběti (Bentovim, 1998 in Vágnerová 2004).

Syndrom týrané ženy užívají někteří autoři jako podkategorii z medicínského hlediska uznávané PTSP (Craven, 2003, in Marvánová – Vargová, 2008). Syndrom týrané ženy a PTSP (viz kapitola 2.3) bývá spojována z toho důvodu, že velký počet obětí partnerského násilí má symptomy podobné se znaky u osob, které prožily traumatizující události jako např. zajetí či válečné mučení (Griffith, 1995; Mc Mahon, 1999 in Marvánová – Vargová, 2008).

Statistika potvrzuje, že v partnerských vztazích je zneužívána naprostá většina žen (přibližně 95%). K týrání mužů dochází vzácněji. Výzkum domácího násilí v Holandsku překvapil vyšší přiznanou viktimizací u mužů. V dalších výzkumech bylo týrání mužů zaznamenáno okrajově a více u dvojic, kdy partner je senior a partnerka

nejméně o 18 let mladší. Je tedy zřejmé, proč je v současné viktimologii zaveden syndrom týrané ženy a ne syndrom týraného muže (www.help24.cz/index).

Samostatné vyhodnocení syndromu týrané ženy napovídá, že následky partnerského násilí na oběť jsou specifické. Viktimizace ve formě domácího násilí s sebou přináší typický soubor následných mentálních a behaviorálních reakcí ze strany oběti. U oběti domácího násilí se objevují jevy, se kterými se u obětí jiných kriminálních činů nesetkáváme. Výrazný je zde například přetrvávající vztah k útočníkovi, utajování závažnosti a původu zranění, popírání viktimizace. Tyto charakteristické následky domácího násilí jsou pro pozorovatele zvenčí málo srozumitelné, lidé z okolí nedokáží porozumět tomu, proč týraná osoba od svého partnera neodejde. Neznalost všech aspektů potom vede k tomu, že počínání oběti je posuzováno prostřednictvím falešných mýtů, například tak, že ženě se násilí líbí, a z toho důvodu nechce partnera opustit (Čírtková, 2008).

Vykopalová, 2001 se ve spojitosti s krizí rodiny zmiňuje o transgeneračním přenosu, tedy chování, které přechází z rodičů na děti v jejich původní rodině a poté v dospělosti opětovně na jejich děti. V podstatě jde o modelové chování rodičů, které bývá aplikováno v případě agresivního jednání jednoho z partnerů v rodině.

Syndrom týrané ženy je v podstatě důsledkem opakovaného, ale nepředvídatelného výskytu naprosto různých variant chování u agresivní osoby. Násilný partner se ve vztahu k oběti střídavě chová slušně či velmi špatně. Čím vyostřenější a vyprofilovanější jsou oba tyto extrémy, tím spíše se vyvíjí vazba týrané osoby na partnera. Jejím samozřejmým následkem jsou potom sebezničující reakce, jejichž psychologickou podstatou je mentální odpověď na zneužívání tzv. manipulace s realitou. To značí, že týraná osoba si utváří vlastní mentální model neobvyklého světa, kde má i nevysvětlitelné násilí své zdánlivě racionální, věcné příčiny. Oběť si uvnitř sebe sama mění nesnesitelnou skutečnost tak, aby pro ni byla přijatelná, věří klamným slibům a hloupostem. Bývá přesvědčena, že má násilník neomezenou moc, může se o všem dovědět a všechno zařídit. Dochází k přesvědčení, že je pro ni riskantnější ze vztahu odejít než zůstat. Přetváření skutečnosti dodává oběti sílu přestat kritické chvíle. Rovněž dochází k sebeobviňování, častokrát si oběť přičítá vinu za konflikty. To je významný rozlišující faktor mezi reálnou a hranou viktimizací, protože u zinscenovaných obvinění z násilí se nepravá oběť sama neobviňuje. Skutečná oběť vážnost incidentů popírá a vypovídá o nich zdrženlivě. Naopak nepravá oběť vše přehání a údajného násilníka extrémně obviňuje (Čírtková, 2008).

Týrané ženy jsou poznamenány ztrátou životních perspektiv, mohou být netečné, dokonce i otupělé. Dlouhodobě týrané ženy se projevují nepřístupností s typicky sníženou dynamikou reakcí, dávají najevo minimální zájem o vnější dění. Je pro ně charakteristické zablokování průchodu vzteku. U týraných žen můžeme pozorovat nepřirozené chování, pokud proti nim někdo použije silné negativní emoce, jako například vztek nebo zlost. Snaží se vyhýbat hádkám, protože nedokáží spontánně dát najevo vlastní pocity vzteku a zlosti, naopak bývají nadměru laskavé. Především při kontaktu s autoritou projevují neobvyklou vstřícnost, nesmělost, mají potřebu vyhovět. Takové jednání je možno zaznamenat i při prvním setkání s ošetřujícím lékařem nebo v poradnách (www.help24.cz/index).

Některým týraným osobám je nutno poskytnout profesionální poradenskou nebo psychoterapeutickou pomoc, pro jiné je řešením, pokud mají podporu laického okolí nebo sami v sobě naleznou vnitřní sílu, aby se dokázaly s touto skutečností vyrovnat (Čírtková 2008).

2.3 Posttraumatická stresová porucha (PTSP)

Posttraumatická stresová porucha, dále jen PTSP, byla odborníky uznána za diagnostickou kategorii vycházející z následků traumat, které zažili vietnamští veteráni. Některým z nich se stále vrací ve snech vzpomínky na děsivé chvíle. Jeden z veteránů přímo napsal: „*Válka skončila pro historii. Ale nikdy neskončila pro mě*“ (Marbly, 1987 in Atkinsonová 1995 s. 595).

Posttraumatická stresová porucha vzniká na základě nedostatečně zpracované závažné traumatické události, která je typická přetrváváním psychických i somatických potíží (Vágnerová, 2004).

V odborné literatuře je popsána posttraumatická stresová porucha, což pomůže pochopit nezvyklé chování oběti. Vzniká jako opožděná reakce na stres, která se rozvíjí po emočně silné, stresující události. Specifické příznaky vytvářejí maladaptivní reakce, vedoucí ke zhoršenému sociálnímu fungování. Často také dochází k poruchám nálady, chování, poruchám vegetativním a emočním. Opět se znovu vybavuje stres v podobě živých vzpomínek, prožívání úzkosti při podobných okolnostech, které připomínají stresor. Objevují se známky zvýšené psychické citlivosti, které se neprojevily před stresovou událostí, problémy s usínáním nebo se spánkem, podrážděnost, návaly hněvu,

přehnané úlekové reakce nebo obtíže se soustředěním. Tyto symptomy se musí objevit během šesti měsíců od stresové události nebo období stresu (Spilková, 2005 - Orfeus).

Podle Čírtkové (2007) je PTSP základní tím, že různé symptomy se mohou objevit až po delším časovém úseku od prožitého trauma. Dodává, že v případě intenzivních potíží, které trvají déle než měsíc až šest týdnů, se snižuje naděje na spontánní uzdravení. Pokud se nemocnému nedostane vhodné psychologické pomoci, mohou obtíže přetrvávat i několik roků od události. Vážně tak omezují uplatnění jedince v pracovním i soukromém životě (Čírtková, Vitoušová 2007).

Emoční příznaky PTSP

Porucha citového prožívání vzniká následkem nezpracované traumatické události, jež působí nepříznivě i v tom případě, že je vytěsněna z vědomí. Není možné, aby člověk dosáhl za těchto podmínek potřebný pocit pohody a vyrovnanosti.

- Mezi charakteristické příznaky PTSP patří napětí, chronická, přetrvávající úzkost, intenzivní přecitlivělost a podrážděnost s tendencí k nepřiměřeným úlekovým reakcím. Ty jsou způsobeny především podněty, připomínajícími traumatizující událost, ale často i podněty úplně neutrálními. Vzpomínky na prožitý traumatický zážitek u těchto lidí způsobují reakce projevující se zvýšením akutního stresu. Mohou se vyvinout i fobické reakce na situace, které jsou s traumatem spojovány. Mnohdy bývají tito jedinci depresivní, občas mohou mít i suicidální tendence.
- Traumatický zážitek je opět opakovaně prožíván. Pocity úzkosti a strachu se mohou vracet a být stejně intenzivní jako v období, kdy musel člověk čelit reálnému ohrožení. Nemocného mohou tyto vzpomínky značně ovlivňovat, zatěžovat, a dokonce i naprosto paralyzovat.
- Emoční porucha může mít i podobu citové strnulosti, otupělosti a vyhaslosti, může nastat snížení emotivity, což způsobí neschopnost prožívat určité city. Vzniká i neschopnost vnímat radost, uspokojení nebo prožívat citový vztah. Citový prožitek může být svým způsobem ztlumen z důvodu celkové vyčerpanosti, může se ale také jednat o obrannou odezvu, která nemocného ochraňuje před příštím nepříjemným zážitkem (Vágnerová, 2004).

Na zvířatech bylo prokázáno, že pokud na ně dlouhodobě působil stres, došlo k mnoha tělesným změnám: zmenšení lymfatických uzlin, vznik žaludečních vředů a zvětšení nadledvinek (Selye, 1979 in Atkinsonová, 1995). Takové změny oslabují schopnost organismu čelit dalším stresorům, včetně zdrojů infekce a nemoci. Ze studií

vyplývalo, že pokud stres není stálý a je přerušován, může časem způsobit fyziologickou odolnost. Ve fázi klidu dochází k regeneraci organismu a později může vzniknout stresová tolerance (Dienstbier, 1989 in Atkinsonová 1995). Výzkum tohoto jevu pokračuje. Mezi badateli však vyvolala velký zájem pouhá myšlenka, že stres má za jistých okolností pozitivní účinky (Atkinsonová, 1995).

Změny kognitivních funkcí

PTSP je známkou toho, že člověk nezpracoval uspokoivým způsobem svůj traumatický prožitek a nedokázal se s ním vyrovnat. Tato skutečnost je důsledkem přetrvávajících problémů.

Změny v hodnocení sebe samého i okolního světa

Může nastat změna v hodnocení sebe samého i okolního světa, kdy převládá otupělost, lhostejnost, ale také může dojít ke zhoršení komplexně negativního hodnocení, snížení vlastního sebevědomí a sebeúcty. Zůstávají pocity bezmocnosti a podřadnosti, odcizení od ostatních lidí, kteří tento zážitek nemají a občas cítí vinu za to, k čemu došlo (Vágnerová 2004).

Rizikové faktory pro rozvoj posttraumatické stresové poruchy (PTSP)

Jak již bylo uvedeno, velmi stresující zážitek zapříčiní rozvoj PTSP. Nebezpečí rozvoje PTSP se může podle Schiraldiho (1999, in Marvánová – Vargová 2008) zvyšovat v případech, že se jedná o události, které:

- jsou překvapivé a nečekané
- trvají déle
- opakují se nebo hrozí, že se budou opakovat, zejména když mezi jednotlivými stresujícími zážitky není dostatečný časový odstup nebo podmínky umožňující zpracovat traumatickou událost
- obsahují výhrůžky násilím či zahrnují vlastní násilí.

Jedinec nemusí být bezprostředně postižen událostí, aby se u něj rozvinula PTSP. Postačí, když je očitým svědkem ohrožující události, například dopravní nehody, vraždy, požáru apod. (Marvánová – Vargová 2008).

2.4 Naučená bezmocnost

Naučená bezmocnost vzniká jako následek týrání blízkou osobou. Mechanismus tohoto jevu byl pokusně testován na modelových situacích se zvířaty. L. Seligman při svých pokusech zavřel psy do klece, ve které dostávali elektrické šoky. Když se naučili,

že ani jedna jejich reakce nemá vliv na výskyt šoků, zanechali hledání možnosti úniku a stali se naprosto pasivními a odevzdanými. Zůstali traumatizováni uvnitř i poté, co jim byly dveře klece otevřené. Až potom, co byli násilím několikrát vytaženi z klece, aniž by dostali elektrický šok, jejich pasivita pominula a v následných experimentech spontánně zvolili únik. S podobným mechanismem počítá teorie naučené bezmocnosti i u lidí. Její podstatou je tvrzení, které spočívá v tom, že pokud je člověk naučen, že nemá žádnou kontrolu nad nepříjemnými situacemi a jakákoliv jeho snaha zvrátit nepříjemnou situaci končí prohrou, podlehne netečnosti a nečinnosti, která v krajním případě může vést dokonce k jeho úmrtí. To dokazuje, že více než skutečná schopnost kontroly rozhoduje víra ve své vlastní možnosti.

Podstatná je reakce oběti na počáteční fázi násilí. Pokud ženy na začátku zneužívání kladly agresorovi určité podmínky týkající se dalšího soužití, popř. pohrozily sankcemi a zveřejněním, mají šanci při dalším násilí dobře zvládnout tuto situaci. Jsou schopné vyhledat poradnu nebo odejít do azylového domu.

Naopak u žen s pasivní reakcí na první násilné útoky se intenzivně zvyšuje možnost dlouhotrvajícího zneužívání, i když předtím de facto měly velmi dobré dispozice pro kontrolu nepříjemných situací. Tyto ženy žádají o pomoc až ve chvíli, kdy jsou přesvědčeny, že jim už jde o život. Hrozí také riziko zoufalého, impulzivního napadení násilníka.

S naučenou bezmocností je úzce spojeno značně snížené sebevědomí. Týraná osoba postupně pozbývá úctu ke své vlastní osobě. Ztráta sebeúcty je spojena s nejistotou, s neschopností rozhodovat a občas i s deformací obvyklých měřítek. Není ani schopna vyhodnotit situace okolo sebe. Neví, jestli je normální nechat si vše líbit nebo raději vyhledat pomoc mimo soukromí (www.help24.cz/index. oběti DN-STŽ).

Naučená bezmocnost s příznačnou apatií, uzavíráním se do sebe a pasivitou se u někoho vyvine jako následek setkání s neovlivnitelnými událostmi. Muselo být přistoupeno k obměně původní teorie naučené bezmocnosti, aby byl podchycen fakt, že se určití jedinci stanou bezmocnými při neovlivnitelných událostech, zatímco pro jiné osoby se stávají výzvou (Wortman a Brehm 1975 in Atkinsonová, 1995).

2.5 Pronásledování (stalking)

Pronásledování je neustále zkoumáno forenzní psychologií a psychiatrií od 90. let. Kriminologie označuje stalking za záměrné zlovolné pronásledování a obtěžování jiné

osoby, které podstatně ovlivňuje kvalitu života a ohrožuje její bezpečí. Základem tohoto typu agrese je soustavné a dlouhodobé, od normy odlišné nechtěné obtěžování a pronásledování jinou osobou.

Charakteristickými známkami nebezpečného pronásledování jsou hlavně:

- opakované a pro oběť deprimující snahy o kontakt formou dopisů, telefonátů, SMS, mailů či zasílání drobných předmětů apod.
- dokazování moci přímými či nepřímými výhrůžkami (vytrvalé postávání před vchodem do domu, pronásledování oběti v těsném odstupu)
- poškozování či ničení věcí, např. poškození vozidla nebo jiného osobního majetku oběti

Marvánová – Vargová (2008, s. 53) uvádí: „*Patheová (2001) provedla v roce 1997 studii 100 obětí pronásledování. Zjistila, že více než 80% z nich prožívalo zvýšené pocity úzkosti a třetina z nich splňovala diagnostická kritéria pro posttraumatickou stresovou poruchu podle DSM-IV včetně poruch spánku, vyhýbavého chování a pocitů odcizení.*“ Celá čtvrtina z tázaných obětí doznala, že měla v úmyslu nebo se skutečně pokusila o sebevraždu, která jim připadala jako jediné východisko v dané situaci.

V České republice dosud nebyl uskutečněn reprezentativní výzkum prevalence pronásledování u obyvatelstva. Výzkum z roku 1998 (Tjaden and Thonnes in Marvánová – Vargová 2008) uskutečněný v USA přináší tyto závěry:

- každá 12. žena a každý 45. muž se v životě stane obětí pronásledování
- pachatele(ku) zná 77% žen a 64% mužů obětí pronásledování
- muži tvoří 87% pachatelů pronásledování
- dřívějším partnerem/kou je pronásledováno 59% žen a 30% mužů
- současným nebo dřívějším partnerem je mimo pronásledování i fyzicky napadeno 81% žen
- u 31% žen došlo k pronásledování a k sexuální útokům současným nebo bývalým partnerem
- pronásledování trvá zhruba 1,8 roku. Pokud je pachatelem dřívější partner/ka, zvyšuje se průměrná doba pronásledování na 2,2 roku.

V USA je pronásledování ošetřeno právní úpravou skoro ve všech státech. Pronásledování je zpravidla vymezeno v trestním zákoně a oběť může většinou požádat soud o vydání tzv. ochranných opatření. Maximální doba trvání těchto opatření je v každém státě jiná. V případě, že je porušen zákaz kontaktu nebo přiblížení, může

být pachatel potrestán nejen peněžitou pokutou, ale i nepodmíněným trestem. V některých zemích lze soudně nařídit i účast v programech pro pachatele.

Stalking je pokládán za poměrně novodobý jev. V druhé polovině 20. století se z čistě psychiatrického problému postupně stal problém pro vědní obory s přímou vazbou na kriminalitu. Zvýšil se počet případů, které se namísto v psychiatrických ambulancích nebo léčebnách řešily v soudních síních. Z původního psychiatrického pojmu erotomanie je nyní užíván výraz „**stalking**“, pod který spadá více jevů. Klade důraz hlavně na těsnou vazbu excesivního soustavného pronásledování a násilí. Středem zájmu se stávají dříve opomíjené otázky, jako je ochrana oběti (Čírtková, 2007). Podle situací může dojít i k fyzickému napadení nebo ohrožení života (Novotný, Zapletal 2008).

U partnerského násilí po odchodu oběti často dochází k pronásledování. Za tímto účelem pachatelé využívají společné děti ke kontaktu s obětí. Centra pro oběti domácího násilí se stále častěji setkávají s tím, že pachatel například zakoupí dětem mobilní telefon a má tak možnost si přes děti udržet kontrolu nad obětí. V takových případech by měla být přijata opatření, která by zamezila pachateli pokračovat v kontrole a kontaktování oběti. Úmyslem není přerušení či zabránění, znemožnění kontaktu rodiče s dítětem, ale ochrana a bezpečí pro oběť, nezletilé děti a ukončení pronásledování. Aby bylo pronásledování zabráněno, doporučuje se přerušit veškeré styky s pachatelem. Jestliže má ovšem oběť i pachatel společné děti, je splnění této podmínky velmi komplikované (Marvánová -Vargová 2008).

Oběti pronásledování složitě prokazují opakovaný kontakt, nadávky nebo zastrašování. Stále se opakující útoky a zastrašování, které lze zahrnout do pronásledování, jsou u nás běžně řešeny v přestupkovém řízení. Individuální přestupky se nepočítají dohromady, a proto pachateli nehrozí za jeho jednání přísnější postih a oběť tak není dostatečně chráněna.

V ČR byla právní úprava nebezpečného pronásledování tzv. stalkingu provedena k 1.1.2010, kdy vešel v účinnost nový trestní zákoník, tedy zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., který v podstatě převzal skutkové podstaty trestných činů uvedené v předcházející úpravě. Jako nová byla zavedena skutková podstata trestného činu nebezpečné pronásledování - § 354 trestního zákoníku, jež nezapomíná na potrestání pronásledování, které mnohdy následuje po domácím násilí v okamžiku odchodu oběti od násilného partnera. Rovněž byla také zavedena speciální skutková podstata trestného činu zabití - § 141 trestního zákoníku, na základě které

je možno vzít v úvahu mimořádné okolnosti případu vraždy násilné osoby osobou týranou, po dlouhotrvajícím domácím násilí, kdy je možno oproti od trestnému činu vraždy (§140) uložit mírnější trest (www.koordona.cz/domaci-nasili/legislativa).

2.6 Syndrom CAN - syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte

Vágnerová (2004, s. 593) uvádí: „*Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (syndrom CAN) je definován jako poškození tělesného, duševního i společenského stavu a vývoje dítěte, které vznikne v důsledku jakéhokoli nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby,*“ které je společností posuzováno jako neakceptovatelné. Jde o negativní následky nevhodného zacházení s dítětem. Symptomy se mohou objevit v důsledku permanentního ubližování anebo nedostačující péče, kdy nejsou naplněny jeho důležité životní potřeby. Jak napovídá název, jde o poškození, které nastalo v důsledku týrání, zneužívání, případně zanedbávání dítěte. Rozdílné způsoby ubližování mohou mít různé následky. Rozlišujeme problémy vzniklé nedostačujícím uspokojováním různých důležitých potřeb, týráním a zneužíváním. Nejvíce ubližují dítěti vlastní rodiče, případně ostatní příbuzní, jestliže se k němu chovají bezohledně, lhostejně, necitlivě a také když je využívají pro uspokojení svých potřeb. Takové jednání s podřízeným a závislým dítětem je v podstatě zneužití moci a psychické nadřazenosti nebo fyzické síly dospělého.

Syndromem CAN v současnosti odhadem trpí 1-2% dětí. Není možné zjistit přesný počet, jelikož mnoho případů není vůbec podchyceno. Zanedbávány či týrány mohou být děti již od raného věku.

Mezi zanedbávající rodiče patří:

- Lidé, kteří **nemají pro rodičovství dostačující předpoklady**, nejsou schopni nebo se nemohou vyhovujícím způsobem o dítě postarat. Jedná se o mentálně postižené, somaticky či psychicky nemocné osoby s poruchou osobnosti, zdevastované vlivem alkoholu nebo drog, s prožitkem citového strádání apod. Častokrát se jedná o jedince s nízkou sociokulturní úrovní, domácnost i vztahy mezi členy rodiny mají spoustu nedostatků.
- Lidé, kteří **nemají k roli rodiče dostatečnou motivaci**, kteří jsou nadměru zabráněni do svých problémů nebo zálib. Patří mezi ně mladí a nevyzrálí rodiče,

lidé žijící v hmotné nouzi eventuálně zaměřeni jen na svou profesní kariéru nebo zájmy.

Děti, jenž bývají svými rodiči zanedbávány:

- Můžeme mezi ně zařadit děti, které jsou apatické, málo aktivní, nenápadné či nevýrazné a nedovedou své rodiče upoutat
- Nepříliš žádoucí, které nenaplnily očekávání rodičů, tj. děti nemocné či nějak postižené.

Týrání fyzické či psychické

V rodinách, kde spolu lidé nekomunikují otevřeně, jsou k sobě kritičtí, převažuje netolerantnost a odmítání, hrozí více riziko týrání. Tito lidé nedokáží spolupracovat při řešení problémů, nepodporují se, převládá napětí a nespokojenost, všechno řeší agresivním způsobem. Násilí na dítěti bývá jedním z následků nahromaděného napětí, které je důsledkem neschopnosti rodiny zvládnout vnitřní problémy. Právě v nefunkční rodině bývá dítě obětí. Důsledkem je přenos násilí a odreagování, dochází např. k manželskému konfliktu apod. Při týrání a zneužívání se nejedná o nedostatečnou aktivitu rodiče, nýbrž o její patologickou změnu.

Podle Matějčka (1995 in Vágnerová 2004) jsou takto více ohroženy děti, které určitým způsobem rodiče popuzují a nepřiměřeně vyčerpávají. Tyto děti navíc vyvolávají v rodičích zdání, že se tak chovají záměrně, aby je provokovaly. Takové děti se většinou liší od normy. S větší pravděpodobností budou páchat násilí rodiče, kteří nezvládli moc nad dítětem. Charakteristickou variantou je tzv. Médein komplex, kdy jeden z rodičů trestá partnera prostřednictvím dítěte, neboť dospělému nemůže přímo ubližovat.

Týrající rodiče:

- Lidé, kteří se neumí kontrolovat a mají obecně **větší dispozice reagovat násilím**. Mezi tyto jedince patří např. alkoholici, duševně nemocní, jedinci s anomálním vývojem osobnosti, toxikomani, kteří v rámci abúzu ztrácejí zábrany, lidé s organickým poškozením mozku. Je pro ně typická výbušnost, neodpovědnost, dráždivost, jsou emočně chladní a bezohlední. Častokrát jsou to členové nefunkčních rodin, ve kterých dochází běžně ke konfliktům mezi partnery, někdy i k násilí.

- Lidé **soustředění na své problémy nebo zájmy**, které dítě extrémně zatěžuje. Riziko je vyšší v období přílišného stresu a dítě je snadný objekt k uvolnění negativních emocí.
- Lidé, kteří **o děti obecně nestojí**, děti jsou jim na obtíž, preferují jiné životní hodnoty.
- Lidé, kteří mají **vyšší potřebu moci nad dítětem**, která jim nahrazuje pocity méněcennosti a nejistoty. Bývají to rodiče dlouhodobě nezaměstnaní, žijící v dysfunkčním manželství, nebo jedinci, kteří nejsou spokojeni s vlastním životem (Vágnerová 2004).
- Lidé se špatným prožitkem z dětství, kteří byli sami zanedbáváni či týráni, 70 % násilníků bylo v dětství týráno a všichni byli podrobováni tvrdým fyzickým trestům (Krejčířová 2001 in Vágnerová 2004).
- Většinou týrá dítě muž, jeho vlastní či nevlastní otec. Ženy spíše přihlíží, násilný způsob zacházení s dítětem tolerují nebo dokonce schvalují.

Děti, které bývají týrány:

- Děti, jejichž **chování není srozumitelné** a jejichž výchova je tedy složitější. Jedná se např. o mentálně postižené děti, neslyšící, úzkostné děti provokující svou ustrašeností apod. (Vágnerová 2004).
- Děti, které svým chováním **rodiče příliš zatěžují**, provokují a vysilují, vyvolávají jejich nechuť či odpor. Jsou to zejména děti se syndromem hyperaktivity, děti nemocné, děti s tzv. obtížným temperamentem apod., děti u nichž převládá negativní citové ladění, s tendencí k afektivním projevům, vyšší aktivita spojená se sníženou přizpůsobivostí (Krejčířová 2001 in Vágnerová 2004).
- Děti, které nenaplnily **očekávání** rodičů, nějak zklamaly. Převážně mezi ně patří děti sociálně neobratné, postižené, neprospívající nebo nehezké.
- Děti, které provokativně vynucují **uspokojování svých potřeb** z důvodu, že jim rodiče věnují málo pozornosti. Tímto způsobem reagují např. děti strádající (Vágnerová 2004).

2.7 Syndrom EAN

Syndrom EAN - zneužívání a zanedbávání starých lidí patří mezi nejzávažnější patologické jevy. Lze jej definovat jako úmyslné jednání, které přivodí seniorovi újmu

nebo přináší riziko újmy, kterého se dopouští pečovatel nebo někdo jiný v důvěrném vztahu. Dále je způsobeno zanedbáváním zabezpečení základních potřeb seniora a ochrany před možnou újmou. Zneužívání představuje čin nebo opomenutí, jehož důsledkem je buď skutečné, nebo v budoucnu hrozící poškození zdraví a pohody seniora.

Se syndromem EAN se setkáváme nejen v prostředí domácím, ale i v ústavním. Pokaždé jde o selhání osoby, která o seniora pečuje a na níž je závislý. Péče o seniora je velice obtížná, rodina proto bývá zatížena nejen psychicky, nýbrž i finančně a společensky. Podle výzkumu dochází více k týrání a zneužívání zdravotně nemocných seniorů než zdravých.

Mezi nejzávažnější rizikové faktory, týkající se násilí na seniorech patří:

- tělesné postižení – převážně jde o dlouhodobě špatný zdravotní stav způsobující sociální izolaci. Senior se nedokáže bránit, často se hůř dorozumívá. V případě úkonů pečovatele, které se vztahují k intimní oblasti, může docházet i k sexuálnímu zneužívání.
- sluchové a zrakové postižení – senior se obtížně orientuje v prostoru, bývá tak závislý na druhé osobě. Není pro něj snadné rozpoznat, kdy nastává riziková situace při kontaktu s násilnou osobou.
- mentální postižení – osoba s mentálním postižením je velmi důvěřivá, snadno ovlivnitelná a naivní ke svému okolí (Truhlářová, 2005).

Osoba se zdravotním postižením prožívá v případě násilí velmi těžkou životní situaci. Není jednoduché odhalit zanedbávání druhou osobou (Venglářová, 2005). Jestliže se podaří zvýšit informovanost společnosti o rizikových znacích syndromu EAN u seniorů a jejich pečovatelé se naučí tyto příznaky rozpoznávat, pojmenovat a mít zájem vyhledat pomoc, sníží se výskyt tohoto syndromu. Záleží však na přístupu a humanizaci celé společnosti, na sociální politice státu, pomoci rodiny, zdravotní a sociální péči a rovněž na našem způsobu vnímání informací (Truhlářová, 2005). Venglářová (2005, s. 46 - Orfeus) zmiňuje: „*Je proto důležité, aby všichni, kdo se na péči o zdravotně postiženého člověka podílejí, věnovali velkou pozornost všemu, co se kolem něj odehrává.*“ Vhodnou prevencí je především informovanost ve školství a vzdělávání případných pečovatelů. Již na základní škole by žáci měli být více informováni o otázkách stáří a seniorů. V dnešní době, kdy se mění konvenční partnerské a rodinné vzory, je nezbytné zdůraznit problémy spojené se stárnutím (Janiš 2004 in Truhlářová, 2005).

2.8 Zákon o Policii České republiky

Se změnou legislativy dochází ke zcela zásadním a novým možnostem řešení problematiky týkající se domácího násilí. Nové metody řešení domácího násilí jsou dány zákonem č. 135/2006 Sb., který zakotvil nové oprávnění Policie ČR v podobě institutu vykázání.

Policie ČR je oprávněna od 1. ledna 2007 násilnou osobu vykázat ze společného obydlí a jeho bezprostředního okolí **na dobu 10 dnů** pokud shledá, že se v daném případě jedná o domácí násilí a hrozí také další útoky. Tuto dobu není možné v žádném případě zkrátit a není vyžadován souhlas ohrožené osoby. Policista tak rozhodne z úřední povinnosti, to znamená vždy, jsou-li pro takový postup splněny podmínky (http://aplikace.mvcr.cz/archiv_2008/). Antl (2007) zmiňuje, že agresori často nedodržíjí policejní zákaz. Rozhodně se však jedná o jeden z důležitých prostředků boje proti pachatelům domácího násilí. Za porušování podmínek vykázání je pak možné postihnout pachatele pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí anebo pro trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě v rámci následného trestního řízení. „*A to už je účinný nástroj, kdy nemusí policisté čekat na to, až se něco vážného stane, jak často oznamovatelům říkali...*“, míní Antl (2008, s. 107). Uvádí také, že oběti domácího násilí by měly být před agresory lépe chráněny připravovanými zákonnými úpravami.

Vyšetřování násilné osoby může probíhat v rámci trestního řízení. Pokud lze jednání posuzovat jako trestný čin, eventuálně, nedosáhlo-li jednání násilné osoby intenzity trestného činu, je vedeno přestupkové řízení. **Vykázání** je preventivní opatření směřující k ochraně osob, které jsou ohroženy domácím násilím (<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/>).

Výše zmíněné oprávnění o vykázání z 1.1.2007 **obsahuje nový zákon o policii České republiky č. 273/2008 Sb., který nabyl účinnosti dne 1.1.2009.** Tento zákon přinesl určité změny v oblasti domácího násilí. Do těchto změn jsou zakotveny poznatky shromážděné v průběhu ročního uplatnění dosavadní úpravy. Došlo ke dvěma podstatným změnám a několika dílčím upřesněním. Vykázání je bráno jako faktický úkon. Podle zákona o policii je v § 44 v odstavci 1) psáno následující: „*Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn*

vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti.“ O délce vykázání hovoří odstavec 2) citovaného paragrafu: *„Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby“*..... Toto ustanovení přináší podstatné zjednodušení postupu, kdy policisté nemusí vydávat formální rozhodnutí se všemi náležitostmi a také s odůvodněním. Ruší se komplikované doručování a dochází k odformalizování lhůt pro zhodnocení správnosti vykázání v odvolacím řízení. Nová úprava eliminuje rizika procesních vad (jinak věcně správného rozhodnutí) a usnadňuje práci policie, což přináší možnost zaměřit se při školeních více na správné rozeznání kvalifikovaných znaků domácího násilí. Podstatnou novinkou je zákaz styku vykázané osoby s osobou ohroženou a zákaz navazování kontaktů, který je dán jako jedna z povinností nařízených vykázané osobě (www.koordona.cz/domaci-nasili/legislativa).

Marvánová – Vargová (2008, s. 75) uvádí: *„Funkčnost interdisciplinárního systému pomoci a aplikace zákonů v praxi si však vyžaduje splnění základního předpokladu, kterým je znalost psychologie oběti i pachatele a mechanismů udržujících oběť v násilném vztahu. To může napomoci zainteresovaným institucím identifikovat případy partnerského násilí a lépe se zorientovat v často velmi spletité situaci. Začlenění problematiky domácího násilí do vzdělávání pracovníků pomáhajících profesí, policistů, soudců, zdravotníků a dalších profesionálů je velmi důležitým krokem prevence sekundární viktimizace obětí a skutečné pomoci.“*

Především od společnosti se očekává, že bude chránit občany, kteří jsou zranitelnější než ostatní s ohledem na nízký věk, pokročilé stáří nebo zdravotní handicap, ať už prostředky trestního práva nebo vytvářením prostředí, ve kterém tito jedinci naleznou potřebné zázemí a pomoc (Divišová, 2005 - Orfeus).

II PRAKTICKÁ ČÁST

3 Metodologie výzkumu

V následující kapitole se zaměřím na představení cílů, hypotéz a výzkumné metody mé praktické části.

Cíle výzkumu

Hlavním cílem mého výzkumu bylo provedení rozboru názorů žen a mužů na problematiku partnerského násilí. V rámci této analýzy jsem se formou stanovení hypotéz pokusila zjistit, zda se v mém sledovaném vzorku lidí budou projevovat nějaké výraznější rozdíly mezi odpověďmi obou pohlaví. Výzkum byl zaměřen na celou škálu problematiky partnerského násilí od předsudků až po znalosti respondentů.

3.1 Hypotézy

V souvislosti s naplněním výzkumného cíle, tedy ověření rozdílnosti názorů mužů a žen byly stanoveny následující hypotézy:

I. Hypotéza

Předpokládám, že muži budou projevovat větší toleranci k problematice partnerského násilí než ženy.

II. Hypotéza

Předpokládám, že ženy budou častěji v roli oběti partnerského násilí než muži.

III. Hypotéza

Předpokládám, že ženy budou projevovat častěji předsudky vůči problematice partnerského násilí než muži.

IV. Hypotéza

Předpokládám, že ženy budou projevovat větší míru informovanosti o problematice partnerského násilí než muži.

3.2 Aplikovaná metodika - dotazník

Ke zkoumání stanovených cílů jsem zvolila metody kvantitativního výzkumu a jako nejvhodnější nástroj měření k ověření mnou stanovených hypotéz jsem použila speciálně sestavený dotazník.

Před zformulováním samotného dotazníku jsem nejprve podrobně prostudovala veškerou dostupnou odbornou literaturu, týkající se problematiky partnerského násilí. Zaměřila jsem se i na publikace zabývající se metodami výzkumného šetření. Cílem mého teoretického zkoumání byly rovněž již provedené výzkumy a analýzy v oblasti partnerského násilí. Na základě těchto výzkumů a odborných publikací jsem vytvořila čtyři hypotézy, které předpokládaly určité jevy ve společnosti. Následně jsem přistoupila k sestavení samotného dotazníku.

Zjišťování statistických dat v pedagogickém výzkumu za pomoci dotazníku je dle Chrásky (1998) velmi obvyklým způsobem výzkumného šetření. Dotazník je složen z důkladně formulovaných a předpřipravených otázek. Tyto otázky jsou do dotazníku promyšleně zařazeny a respondent na ně odpovídá písemně. Jednou z hlavních předností dotazníku je jeho rychlá a ekonomicky výhodná forma zpracování od velkého souboru dotazovaných. Nevhodné a bez vypovídající hodnoty jsou zejména dotazníky, které byly neodborně sestaveny a nebo nevhodně použity. Je vždy nutné výsledky dotazníkových šetření, které mají omezenou platnost vhodně interpretovat a oddělit od sebe objektivní zjištění a subjektivní výroky.

Konstrukce mého dotazníku byla záměrná s cílem jeho pozdějšího statistického vyhodnocení. Otázky, kterých bylo celkem 24, jsem rozdělila do části zjišťující zařazení respondenta dle pohlaví, věku a vzdělání a do dalších čtyř souborů položek, které byly náhodně do dotazníku zařazeny. Vzhledem ke vzorku respondentů a neprůkazným výsledkům u otázek věku a vzdělání byly tyto otázky v rámci vyhodnocení dotazníku vypuštěny. Pro usnadnění orientace dotazovaných byl v dotazníku místo formulace partnerské násilí použit název domácí násilí, který je mezi laickou veřejností mnohem více znám. Jako forma odpovědi byla u mého dotazníku zvolena, až na jednu výjimku, odpověď ANO nebo NE. Tento způsob odpovědi jsem zvolila vzhledem k citlivosti problematiky.

Jednotlivé oddíly dotazníku zjišťovaly:

- a)** Zařazení respondentů dle pohlaví, věku a vzdělání (věk a vzdělání po sesbírání a vyhodnocení dat vypuštěn).
- b)** Položky hypotézy č. 1, které se zaměřily na oblast tolerance mužů a žen k partnerskému násilí.

- c) Položky hypotézy č. 2, které zkoumaly oblast přímého zasažení obou pohlaví, jako obětí partnerského násilí, případně zkušeností žen a mužů s partnerským násilím.
- d) Položky hypotézy č. 3, zabývající se předsudky obyvatelstva vůči problematice partnerského násilí.
- e) Položky hypotézy č. 4, vyhodnocující znalosti a informovanost populace o partnerském násilí.

Samotnými výsledky tohoto výzkumu jsem se pokoušela přispět k již zjištěným skutečnostem o partnerském násilí a doplnit je o nová zjištění.

3.3 Sledovaný vzorek respondentů

Vlastní výzkum byl prováděn v období měsíců duben a květen roku 2010. V dubnu bylo provedeno testování dotazníku na vybraných jednotlivcích z okruhu mé rodiny, kteří mi poskytli ke konečné podobě dotazníku cenné poznatky. Finální úprava dotazníku byla následně konzultována s vedoucí mé práce PhDr. Kamilou Holáskovou, Ph.D..

Samotná distribuce dotazníku tedy proběhla v měsíci květen 2010. Pro své dotazníkové šetření jsem se rozhodla zvolit studenty Pedagogické fakulty UP v Olomouci, dálkového studia oborů: Pedagogika-sociální práce, Pedagogika-veřejná správa a Vychovatelství v rámci přestávky mezi jejich společnými hodinami na učebně P5. Tento vzorek jsem zvolila ze záměrných důvodů. Mezi studenty těchto oborů na Pedagogické fakultě se nacházejí lidé různých věkových skupin, pohlaví a zaměstnání. Jsou zde policisté, sociální pracovníci, učitelé, úředníci aj. Rovněž tak jsem předpokládala, že mezi těmito studenty se nachází velké množství mužů a žen, kteří již prošli různými etapami svého života a získali tak i důležité životní zkušenosti např. i v oblasti partnerského násilí. Distribuce byla provedena prostřednictvím kontaktní osoby, jednoho ze studentů tohoto oboru. Ten byl poučen o principu anonymity a dobrovolnosti vyplnění dotazníku, které posléze přednesl i respondentům, stejně tak je seznámil s cílem a využitím získaných dat. Toto poučení se nacházelo i v úvodní části každého dotazníku, tak aby si každý respondent mohl sám rozhodnout, zda chce na položené otázky odpovědět. V rámci této distribuce bylo mezi 110 studentů těchto oborů rozdáno 110 dotazníků. V této skupině se nacházelo celkem 67 žen a 43 mužů. Po následném sesbírání se ke kontaktní osobě navrátilo celkem 95 vyplněných

dotazníků, z nichž jeden mužský a jeden ženský dotazník byl vyřazen pro administrativní nedostatečnost. U žen bylo tedy vyhodnoceno celkem 58 dotazníků, což činí návratnost 86,57% a u mužů celkem 35 dotazníků, což činí návratnost 81,40%. Z celkové emise činila procentuální návratnost dotazníků 84,55%.

4 Vyhodnocení

Po sesbírání dotazníků bylo přistoupeno k jejich vyhodnocení formou čárkového zaznamenávání. Nejprve bylo provedeno vyhodnocení obou pohlaví a následně podrobným statistickým rozbořem obou pohlaví zvlášť, s následným zařazením k hypotézám a jejich ověření. K vyhodnocení bylo použito metod aritmetického průměru a Studentova t-testu.

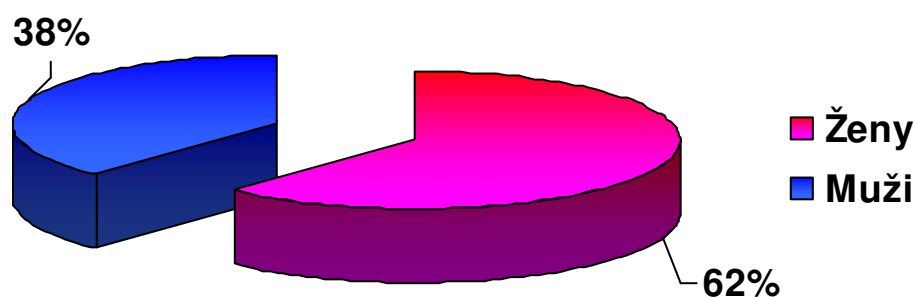
Hodnocení otázky č. 1 - složení respondentů

Po vypuštění otázek č. 2 a č. 3, které se týkaly věku a vzdělání, zůstala jako rozlišující otázka týkající se pohlaví respondentů, která byla označena jako otázka č.1. Výsledné počty dotazovaných a jejich rozdělení na muže a ženy uvádí tabulka č. 1 a graf č. 1.

Tabulka č. 1 – souhrn získaných dat

	Respondenti	
	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	62%	58
MUŽI	38%	35
CELKEM	100%	93

Graf č. 1 – znázornění poměru obou pohlaví

Z grafického znázornění je patrné, že ženská část respondentů měla v prováděném výzkumu výraznou většinu **62%**.

Hodnocení otázky č. 4

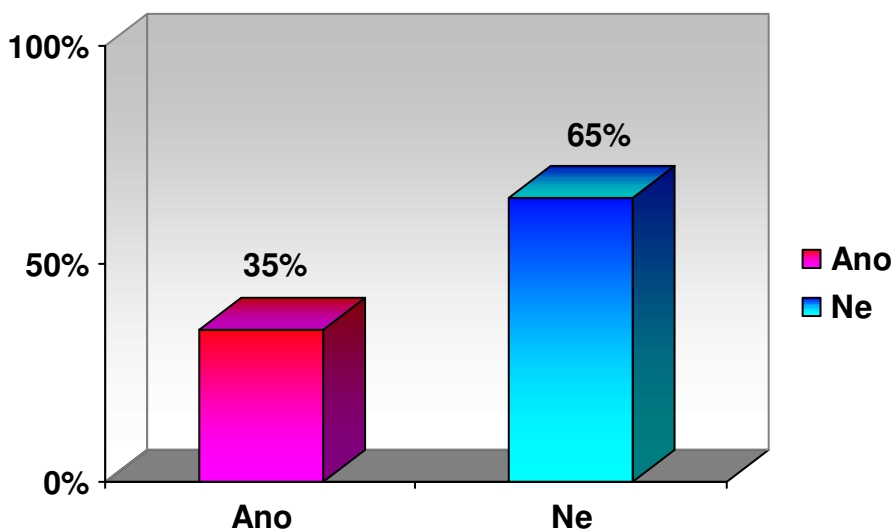
Může domácí násilí představovat přirozenou součást partnerských vztahů?

Tabulka č. 2 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	36%	21	64%	37	100%	58
MUŽI	34%	12	66%	23	100%	35
CELKEM	35%	33	65%	60	100%	93

Zpracováním získaných dat bylo zjištěno, že na položenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. Z celkového počtu se s položenou otázkou ztotožnilo **33** mužů a žen, zatímco zápornou odpověď poskytlo **60** ze všech dotazovaných. Při rozdělení skupiny dle pohlaví se dostáváme k hodnotám **21** kladných, proti **37** negativním odpovědím u žen, a **12** souhlasných a **23** odmítajícím reakcím u mužů. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů tj. muži a ženami byl zjištěn minimální procentuální rozdíl odpovědí nepřesahující **2 %**. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 2 a grafu č. 2

Graf č. 2 – zahrnuje všechny respondenty

Z grafu je patrné, že **35%** mužů a žen je přesvědčeno, že domácí násilí může představovat přirozenou součást partnerských vztahů.

Hodnocení otázky č. 5

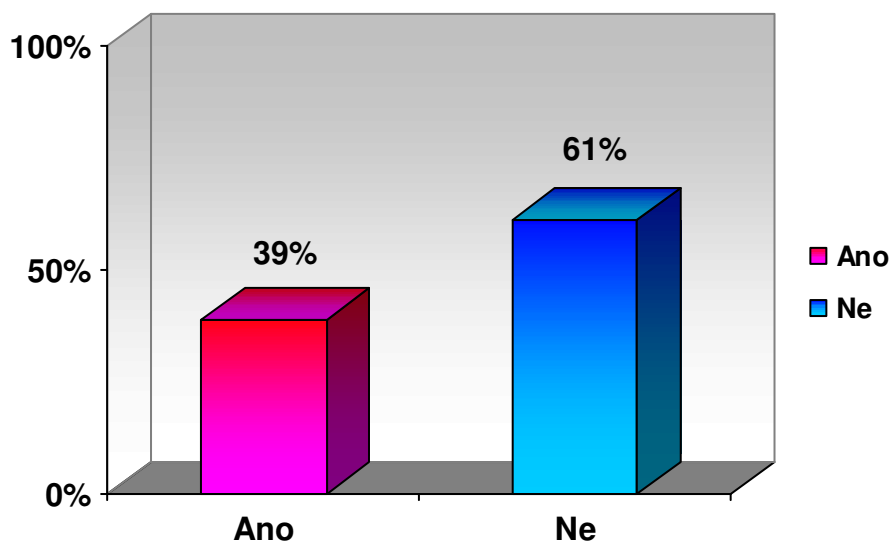
Máte pocit, že je v ČR dostatečná informovanost, týkající se domácího násilí?

Tabulka č. 3 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	24%	14	76%	44	100%	58
MUŽI	63%	22	37%	13	100%	35
CELKEM	39%	36	61%	57	100%	93

Zpracováním získaných dat bylo zjištěno, že na položenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. Celkově s odpovědí „ano“ souhlasilo **36** dotázaných a odmítlo ji **57** mužů i žen. Ve skupině žen odpovědělo kladně **14** a záporně **44** dotázaných a ve skupině mužů byl tento poměr **22** souhlasných ku **13** nesouhlasným. Mezi odpověďmi těchto skupin respondentů byl zjištěn velmi výrazný rozdíl, kdy procentuálním vyjádřením se jedná o odlišnost **39 %**. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 3 a grafu č. 3.

Graf č. 3 – zahrnuje všechny respondenty

Graf jasně ukazuje, že **61%** mužů a žen je přesvědčeno o nedostatečné informovanosti, týkající se domácího násilí v ČR.

Hodnocení otázky č. 6

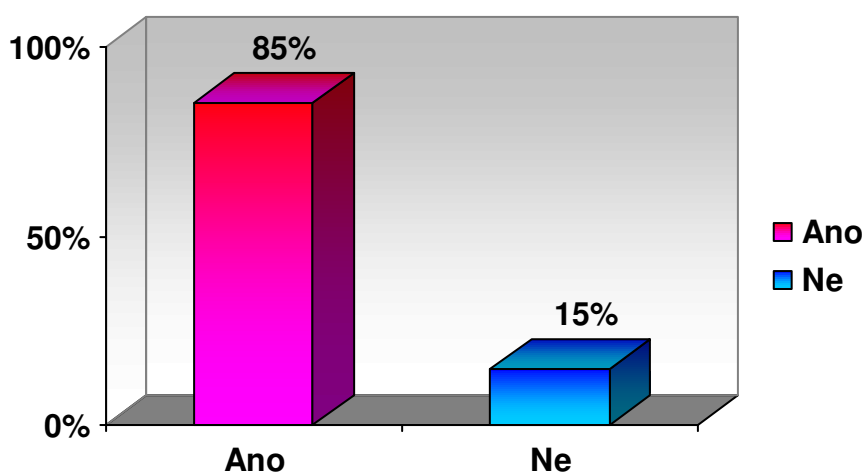
Považujete domácí násilí za tolik závažné, aby tomuto tématu byla věnována větší pozornost než doposud?

Tabulka č. 4 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	100%	58	0%	0	100%	58
MUŽI	60%	21	40%	14	100%	35
CELKEM	85%	79	15%	14	100%	93

Zpracováním získaných dat bylo zjištěno, že na položenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. Z tohoto celkového počtu odpovědělo kladně **79** dotázaných a záporně **14** dotázaných. Celý ženský vzorek se shodl na odpovědi na tuto otázku, kdy „ano“ zakroužkovalo **58** žen a pro opačnou volbu se nevyjádřila ani jediná. Muži odpověděli souhlasně ve **21** případech a nesouhlasně ve **14** případech. Mezi těmito skupinami tedy pozorujeme výrazný rozdíl, kdy procentuálním vyjádřením se jedná o **40 %** rozdíl. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 4 a grafu č. 4.

Graf č. 4 – zahrnuje všechny respondenty

Z celkového počtu všech dotázaných respondentů si **85%** myslí, že je domácí násilí natolik závažné, aby tomuto tématu byla věnována větší pozornost.

Hodnocení otázky č. 7

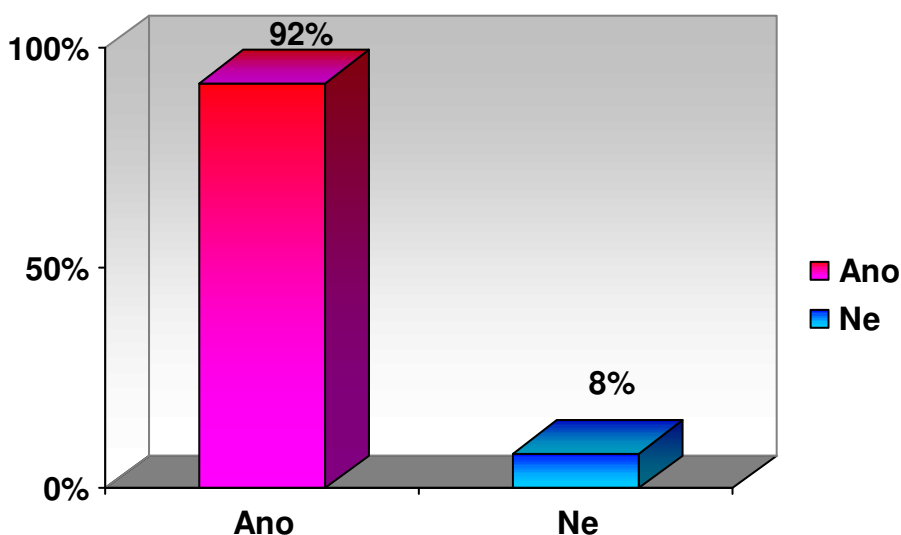
Myslíte si, že psychické násilí je stejně závažné jako fyzické?

Tabulka č. 5 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	93%	54	7%	4	100%	58
MUŽI	91%	32	9%	3	100%	35
CELKEM	92%	86	8%	7	100%	93

Zkoumáním získaných dat bylo zjištěno, že na položenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. Ze všech dotazovaných se pro otázku vyslovilo **86** mužů a žen, proti bylo **7** osob. Při rozdělení na jednotlivá pohlaví odpovědělo kladně **54** žen a záporně **4** ženy. U mužů je poměr obdobný, kdy „ano“ odpovědělo **34** mužů a „ne“ **3** mužští dotazovaní. V případě této otázky není mezi sledovanými skupinami výraznější rozdíl, kdy procentuálním vyjádřením se jedná o **2 %** odchylku. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 5 a grafu č. 5.

Graf č. 5 – zahrnuje všechny respondenty

Výrazná většina respondentů se domnívá, že psychické násilí je stejně závažné jako fyzické.

Hodnocení otázky č. 8

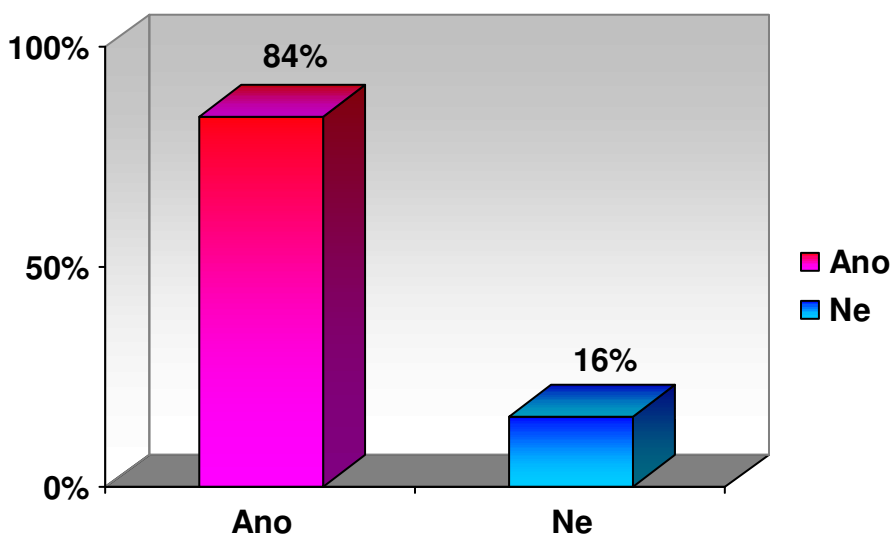
Domníváte se, že k domácímu násilí patří i určitá forma sexuálního násilí?

Tabulka č. 6 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	91%	53	9%	5	100%	58
MUŽI	71%	25	29%	10	100%	35
CELKEM	84%	78	16%	15	100%	93

Vyhodnocením získaných dat bylo zjištěno, že na položenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. Absolutními čísly zjišťujeme, že na položenou otázku kladně odpovědělo **78** všech dotazovaných a záporně **15** mužů a žen. Při pohledu na jednotlivá pohlaví se u žen vyskytuje kladná odpověď v **53** případech a záporná v **5**-ti. Mužská část vyslovila souhlasné stanovisko ve **25** odpovědích a odmítavě se vyjádřilo **10** mužů. V případě této položky je mezi oběma pohlavími výrazný procentuální rozdíl, dosahující **20%**. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 6 a grafu č. 6.

Graf č. 6 – zahrnuje všechny respondenty

Z celkového počtu odpovědí respondentů vyplývá, že převážná většina tj. **84%** došla k závěru, že k domácímu násilí patří i určitá forma sexuálního násilí.

Hodnocení otázky č. 9

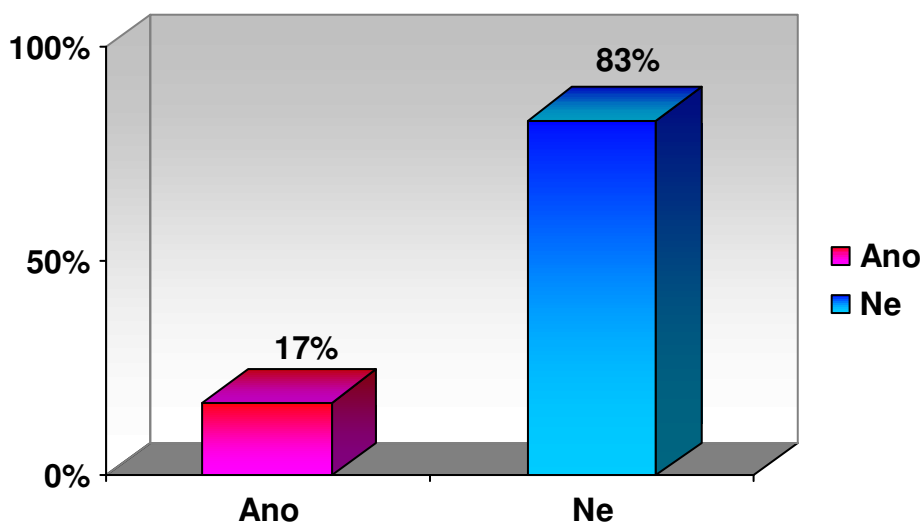
Myslíte si, že domácí násilí je soukromou záležitostí rodiny?

Tabulka č. 7 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	7%	4	93%	54	100%	58
MUŽI	34%	12	66%	23	100%	35
CELKEM	17%	16	83%	77	100%	93

Zpracováním získaných dat bylo zjištěno, že na položený dotaz odpovědělo všech **93** respondentů. Z celkového vyjádření je patrné, že kladně odpovědělo **16** osob a záporně **77** dotazovaných. Z hlediska pohlaví odpověděly **4** ženy „ano“ a většina, tedy **54** žen se vyslovila pro „ne“. V mužském vzorku souhlasilo s tímto tvrzením **12** mužů a odmítlo jej **23**. U pozorované otázky sledujeme tedy opět poměrně výrazný rozdíl v odpovědích mužů a žen dosahující téměř **30%**. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 7 a grafu č. 7.

Graf č. 7 – zahrnuje všechny respondenty

U této otázky **83%** dotazovaných nesouhlasí s tím, že je domácí násilí soukromou záležitostí rodiny.

Hodnocení otázky č. 10

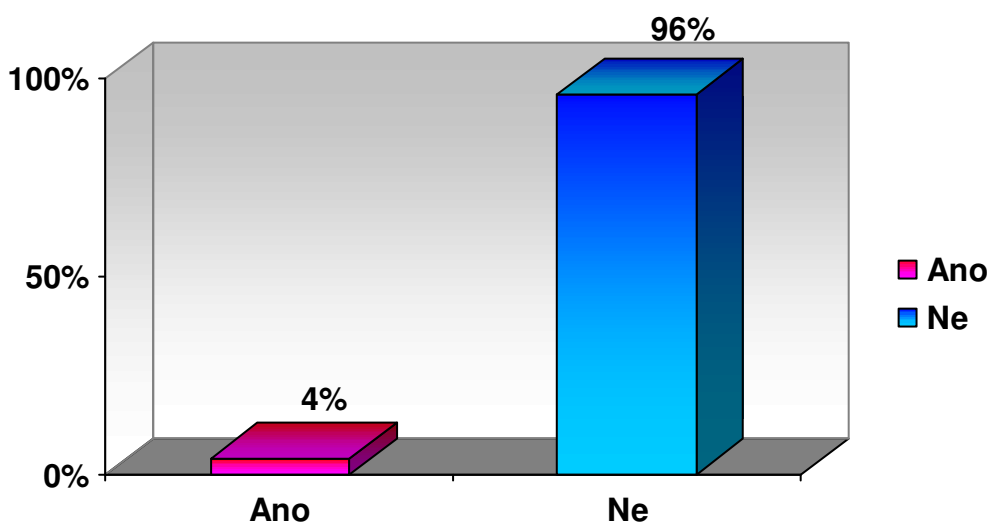
Domníváte se, že trestní postih by měl být uplatňován pouze v případech končících vážným tělesným zraněním?

Tabulka č. 8 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	2%	1	98%	57	100%	58
MUŽI	9%	3	91%	32	100%	35
CELKEM	4%	4	96%	89	100%	93

Zpracováním získaných dat bylo zjištěno, že na uvedenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. Na tuto položku odpovědělo kladně **89** všech dotazovaných a odmítly ji **4** osoby. Z ženské části souhlasila s takto položeným dotazem **1** žena a odmítlo ji **57** žen. U opačného pohlaví se pro „ano“ vyslovili **3** muži a odpověď „ne“ zvolilo plných **32** mužů. V tomto případě se jedná o mírný rozdíl mezi odpověďmi mužů a žen, který je **7%**. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 8 a grafu č. 8.

Graf č. 8 – zahrnuje všechny respondenty

Pouze **4%** dotázaných si myslí, že trestní postih by měl být uplatňován v případech končících vážným tělesným zraněním.

Hodnocení otázky č. 11

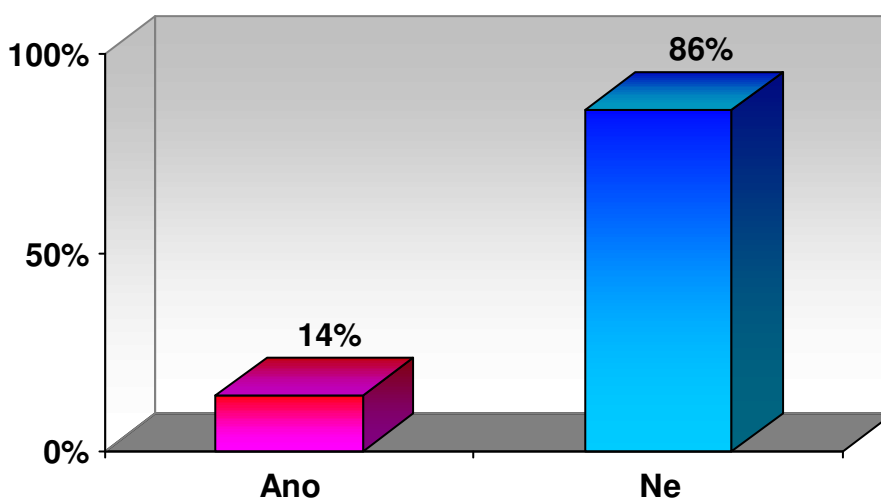
Vyrůstal/a jste v rodině, kde docházelo k domácímu násilí?

Tabulka č. 9 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	17%	10	83%	48	100%	58
MUŽI	9%	3	91%	32	100%	35
CELKEM	14%	13	86%	80	100%	93

Vyhodnocením získaných dat bylo zjištěno, že na uvedený dotaz odpovědělo všech **93** respondentů. Součtem mužských a ženských odpovědí se dostáváme ke **13-ti** kladným odpovědím a **80-ti** záporným. Při rozdělení na jednotlivá pohlaví zjišťujeme, že souhlasně se vyjádřilo **10** žen a opačně **48** ženských respondentů. V případě mužů odpověděli „ano“ **3** muži a většinou **32** hlasů odpověď zamítli. U této položky sledujeme rozdíl **8%** mezi oběma pohlavími. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 9 a grafu č. 9.

Graf č. 9 – zahrnuje všechny respondenty

Z celkového počtu respondentů vyrůstalo v rodině, kde docházelo k domácímu násilí **14%**.

Hodnocení otázky č. 12

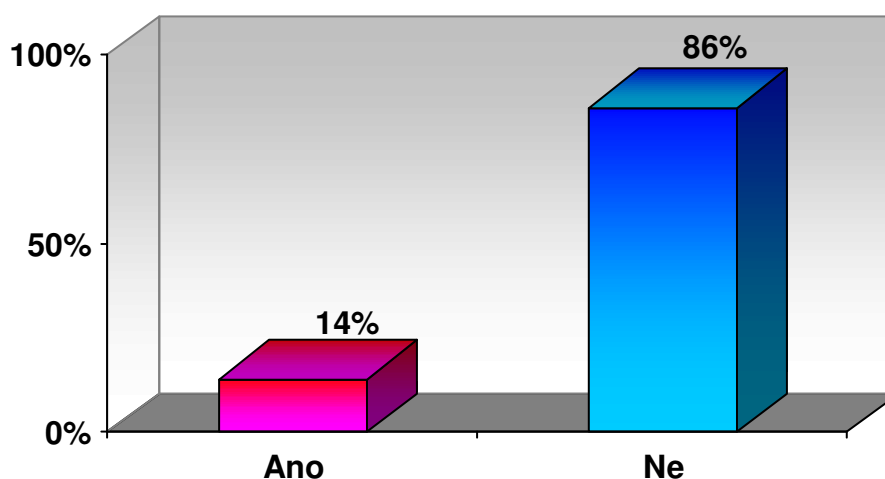
Byla jste v roli oběti domácího násilí?

Tabulka č. 10 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	19%	11	81%	47	100%	58
MUŽI	6%	2	94%	33	100%	35
CELKEM	14%	13	86%	80	100%	93

Zpracováním získaných dat bylo zjištěno, že na položenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. V celkovém součtu odpovědělo pozitivně **13** osob a negativně **80** dotazovaných. S kladnou odpovědí se z tohoto vzorku ztotožnilo **11** žen proti **47**. U mužů byla souhlasná odpověď zaznamenána ve **2** případech a opačná ve **33** reakcích. V případě této položky zjišťujeme výraznější rozdíl **13%** v porovnání ženských a mužských odpovědí. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 10 a grafu č. 10.

Graf č. 10 – zahrnuje všechny respondenty

Z grafu vyplývá, že **14%** respondentů se stalo obětí domácího násilí, což je procentuálně srovnatelné s otázkou č. 9, kde dotazovaní odpovídali na dotaz, zda vyrůstali v rodinách, ve kterých docházelo k domácímu násilí.

Hodnocení otázky č. 13

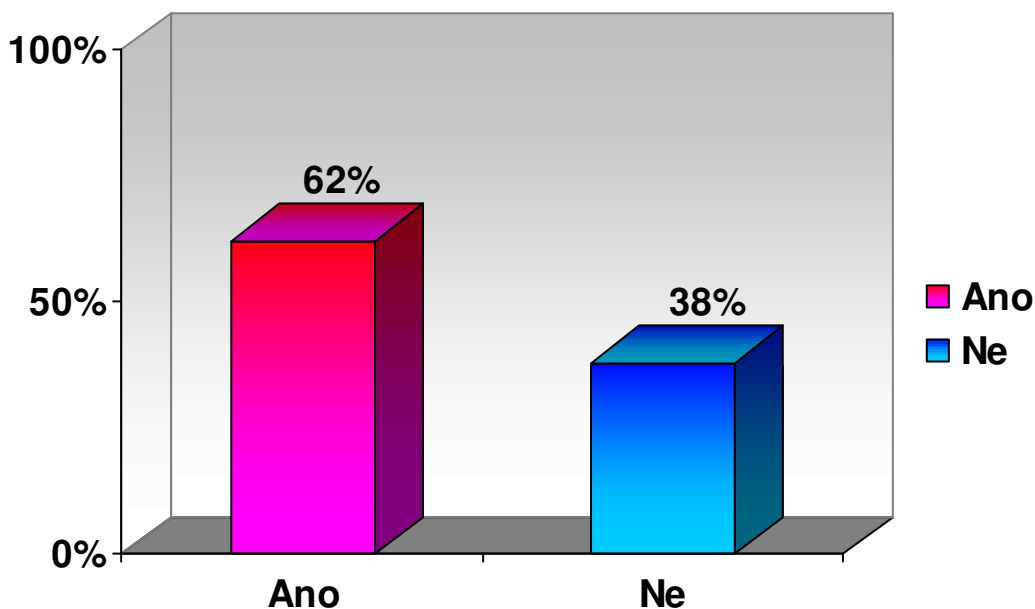
Znáte někoho v okolí, kdo prožil domácí násilí?

Tabulka č. 11 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	72%	42	28%	16	100%	58
MUŽI	46%	16	54%	19	100%	35
CELKEM	62%	58	38%	35	100%	93

Vyhodnocením získaných dat bylo zjištěno, že na uvedenou položku odpovědělo všech **93** dotazovaných. S odpovědí „ano“ se ztotožnilo **58** všech respondentů a odmítlo ji **35** osob. V porovnání pohlaví odpověděla ženská část ve **42** případech kladně a zápornou odpověď poskytlo **16** žen. V mužském vzorku dotazovaných si souhlasné stanovisko zvolilo **16** osob a nesouhlasných bylo **19** odpovědí. V procentuálním vyjádření je rozdíl mezi mužským a ženským vzorkem poměrně výrazný a činí **26%**. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 11 a grafu č. 11.

Graf č. 11 – zahrnuje všechny respondenty

Více než polovina respondentů, tedy **62%**, zná ve svém okolí někoho, kdo prožil domácí násilí.

Hodnocení otázky č. 14

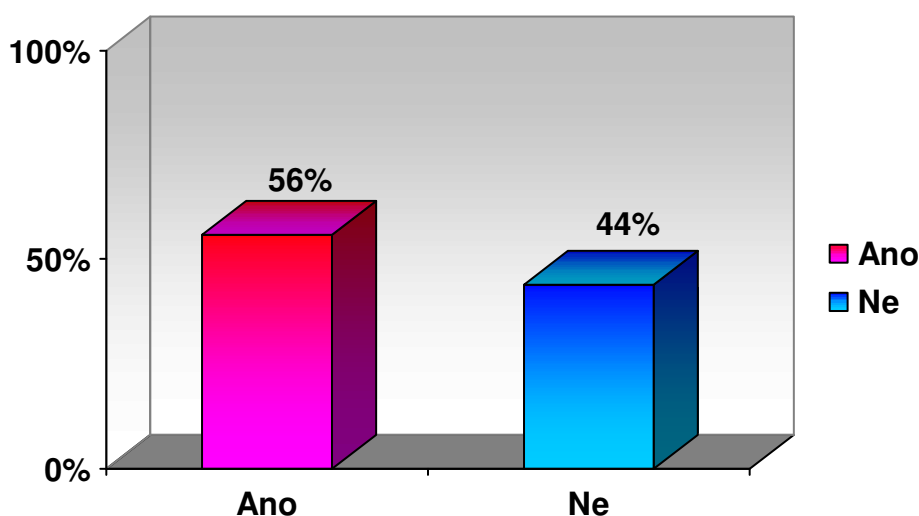
Pomohl/a jste někdy obětí domácího násilí?

Tabulka č. 12 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	50%	29	50%	29	100%	58
MUŽI	66%	23	34%	12	100%	35
CELKEM	56%	52	44%	41	100%	93

Zpracováním získaných dat bylo zjištěno, že na položenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. V celkovém součtu se **52** osob vyjádřilo kladně a **41** osob záporně. Při rozboru vzorku zjišťujeme, že **29** žen vyjádřilo s dotazem souhlas a rovněž **29** nesouhlas. V případě mužů byla pozitivní odpověď zvolena ve **23** reakcích a negativní ve **12**-ti odpovědích. Rozdíl mezi muži a ženami činí v procentuálním vyjádření **16%** a je tedy poměrně výrazný. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 12 a grafu č. 12.

Graf č. 12 – zahrnuje všechny respondenty

Z dotazovaných respondentů pomohlo někdy obětí domácího násilí **56%** všech osob.

Hodnocení otázky č. 15

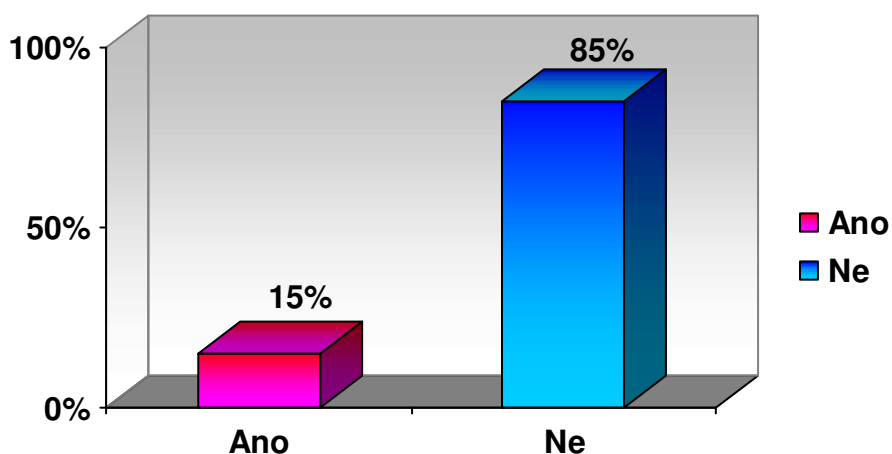
Domníváte se, že se domácí násilí vyskytuje převážně u osob s nižším vzděláním a nižší životní úrovní?

Tabulka č. 13 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	10%	6	90%	52	100%	58
MUŽI	23%	8	77%	27	100%	35
CELKEM	15%	14	85%	79	100%	93

Zpracováním získaných dat bylo zjištěno, že na položenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. V absolutním vyjádření všech dotazovaných osob se odpovědí „ano“ vyjádřilo **14** respondentů a „ne“ **79** jedinců. V ženské části zkoumaného vzorku souhlasilo s dotazem **6** žen a odmítlo jej **52** z nich. Muži označili kladnou odpověď v **8** případech a zápornou ve **27**. Procentuální výsledek ukazuje vyšší rozdíl mezi jednotlivými skupinami vyjádřený odchýlným rozdílem **13%**. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 13 a grafu č. 13.

Graf č. 13 – zahrnuje všechny respondenty

Převážná většina dotázaných si myslí, že nižší vzdělání a nižší životní úroveň nemá vliv na výskyt domácího násilí.

Hodnocení otázky č. 16

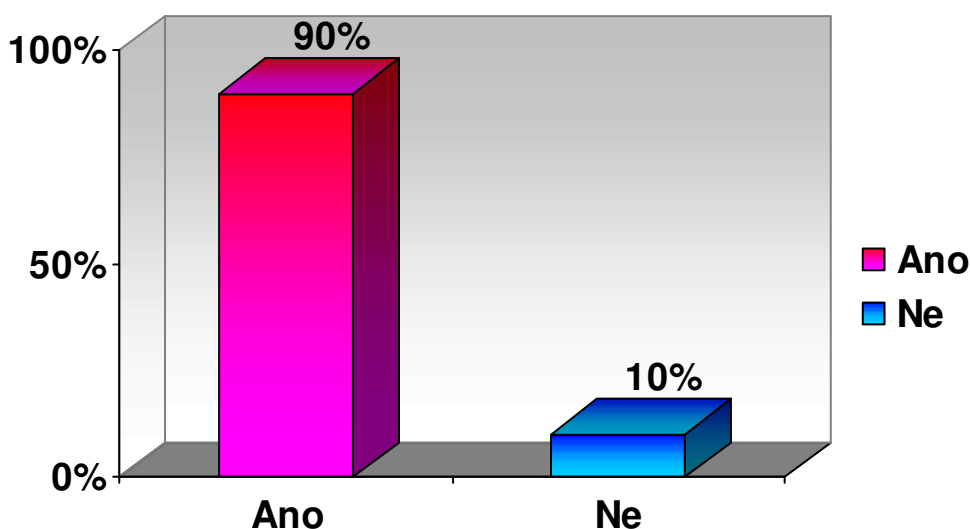
Jste přesvědčený/a, že alkohol a drogy výrazně podporují domácí násilí?

Tabulka č. 14 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	93%	54	7%	4	100%	58
MUŽI	86%	30	14%	5	100%	35
CELKEM	90%	84	10%	9	100%	93

Vyhodnocením získaných dat bylo zjištěno, že na uvedenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. Součet ženských a mužských odpovědí byl kladný v **84** případech a záporný v **9**-ti. V rámci jednotlivých pohlaví zaznamenáváme odpověď „ano“ u **54** žen a odpověď „ne“ u **4** ženských reakcí. Muži souhlasili s kladnou odpovědí ve **30**-ti případech a odmítli ji v **5**-ti. V rámci této položky byla zjištěna mírná odchylka **6%** mezi oběma vzorky. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 14 a grafu č. 14.

Graf č. 14 – zahrnuje všechny respondenty

Z dotazovaných respondentů je **90%** přesvědčeno, že vznik domácího násilí podporují alkohol a drogy.

Hodnocení otázky č. 17

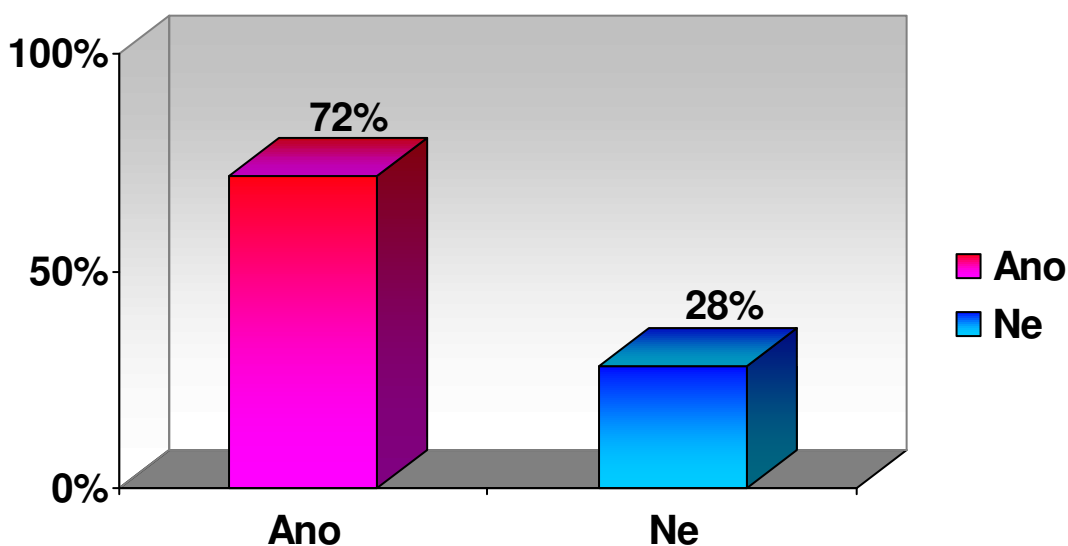
Důvěřujete Policii ČR a v případě ohrožení byste požádala tuto instituci o pomoc?

Tabulka č. 15 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	66%	38	34%	20	100%	58
MUŽI	83%	29	17%	6	100%	35
CELKEM	72%	67	28%	26	100%	93

Zpracováním získaných dat bylo zjištěno, že na položenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. Celkem **67** všech dotazovaných s touto položkou souhlasilo a odmítlo ji **26** osob. Ženy se ztotožnily s odpovědí „ano“ ve **38** případech a s odpovědí „ne“ ve **20**-ti případech. Mužů odpovědělo kladně **29** a záporně **6**. V pozorovaném vzorku všech dotazovaných sledujeme rozdíl **17%** mezi jednotlivými skupinami. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 15 a grafu č. 15.

Graf č. 15 – zahrnuje všechny respondenty

Téměř tři čtvrtiny respondentů, tj. 72% důvěřuje PČR.

Hodnocení otázky č. 18

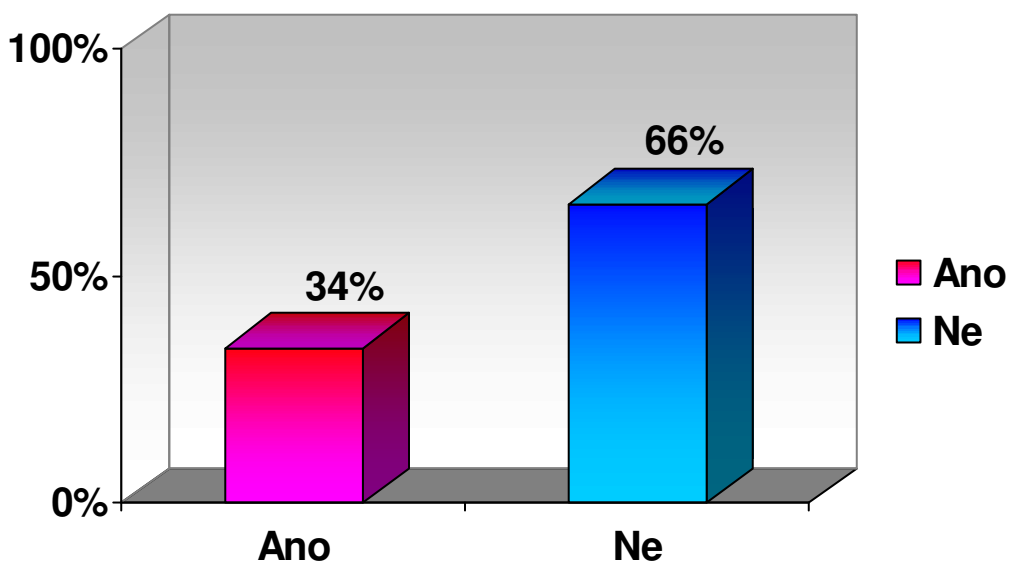
Jste přesvědčený/a, že je Policie ČR dostatečně připravena pomoci řešit problematiku domácího násilí?

Tabulka č. 16 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	17%	10	83%	48	100%	58
MUŽI	63%	22	37%	13	100%	35
CELKEM	34%	32	66%	61	100%	93

Vyhodnocením získaných dat bylo zjištěno, že na položenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. Celkově odpovědělo kladně **32** dotázaných a záporně **61**. Mezi ženami se souhlasně vyjádřilo **10** z nich a **48** poskytlo odmítavé stanovisko. U opačného pohlaví s tvrzením souhlasilo **22** mužů proti **13**-ti jejich zástupcům. V celkovém procentuálním porovnání pozorujeme velmi výrazný rozdíl odpovědí, který činí odchylku **46%**. Statistický výsledek je zaznamenán do tabulky č. 16 a grafu č. 16.

Graf č. 16 – zahrnuje všechny respondenty

Z celkového vzorku dotázaných pouze **34%** sdílí názor, že PČR je schopna řešit problematiku domácího násilí.

Hodnocení otázky č. 19

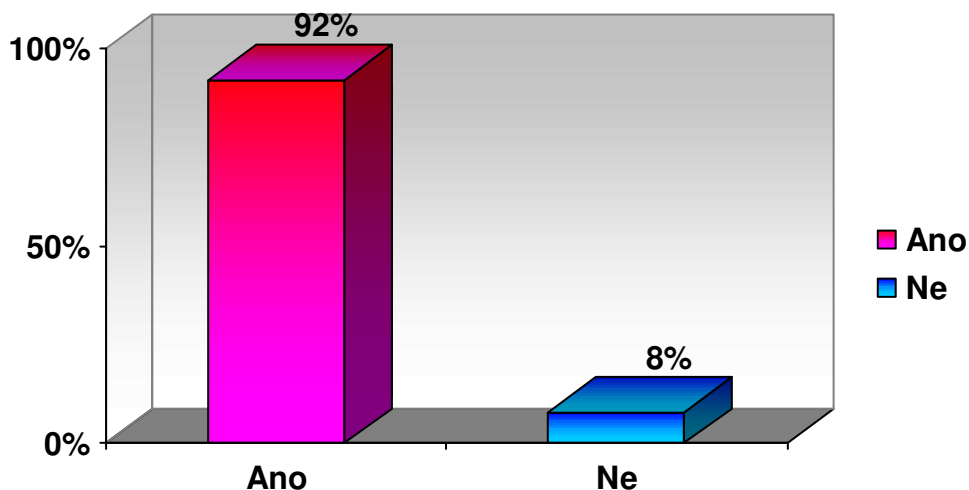
Domníváte se, že u obětí domácího násilí dochází k takovým psychickým změnám, které brání oběti postavit se agresorovi?

Tabulka č. 17 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	98%	57	2%	1	100%	58
MUŽI	83%	29	17%	6	100%	35
CELKEM	92%	86	8%	7	100%	93

Vyhodnocením získaných dat bylo zjištěno, že na uvedenou položku odpovědělo všech **93** dotázaných. Z celkového počtu respondentů označilo odpověď „ano“ **86** všech osob a odpověď „ne“ si zvolilo **7** dotazovaných. V ženském vzorku převládá souhlasný postoj u **57** žen a odmítla jej pouze **1** žena. V mužském případě se kladně vyjádřilo **29** dotázaných a záporně **6** mužů. V tomto případě pozorujeme mezi oběma pohlavími rozdíl **15%**. Statistický výsledek je uveden v tabulce č. 17 a grafu č. 17.

Graf č. 17 – zahrnuje všechny respondenty

Jednoznačně vysoké procento dotázaných (**92%**) je přesvědčeno, že u oběti domácího násilí dochází k takovým psychickým změnám, které brání oběti postavit se agresorovi

Hodnocení otázky č. 20

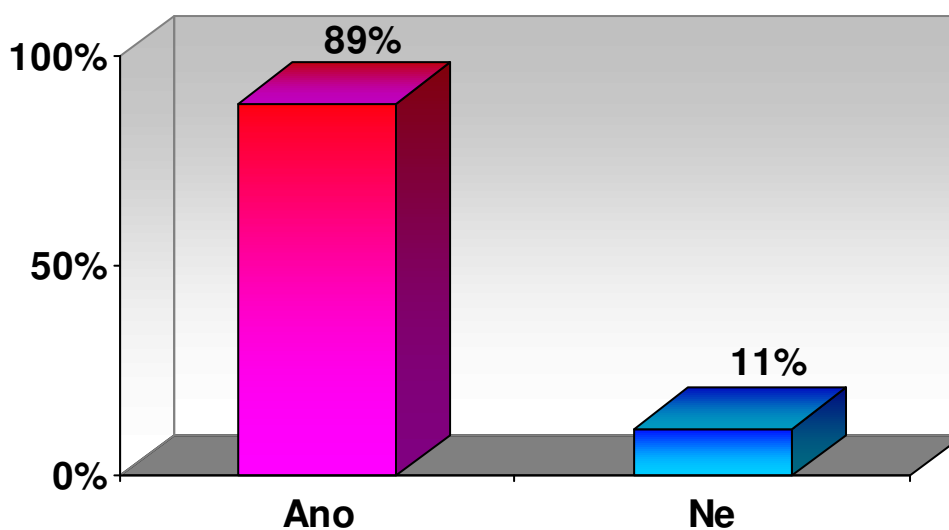
Myslíte si, že osoby, které byly v dětství týrány, se snadněji dostanou do role obětí nebo agresora?

Tabulka č. 18 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	90%	52	10%	6	100%	58
MUŽI	89%	31	11%	4	100%	35
CELKEM	89%	83	11%	10	100%	93

Zpracováním získaných dat bylo zjištěno, že na tuto otázku odpovědělo všech **93** respondentů. V tomto případě se odpovědi všech osob skládaly z **83** kladných a **10** záporných. Při pohledu na jednotlivá pohlaví zjišťujeme, že ženy souhlasily s takto položenou otázkou v **52** případech a odmítly ji v **6**. U mužské části se odpověď „ano“ vyskytovala u **31** mužů a odpověď „ne“ u **4** zástupců tohoto pohlaví. V případě této položky je rozdíl odpovědí jednotlivých vzorků nepatrný a představuje **1%** odchylku.

Graf č. 18 – zahrnuje všechny respondenty

Většinově kladné odpovědi dotázaných (**89%**) ukazují jejich přesvědčení, že týrané osoby v dětství se snadněji dostanou do role obětí nebo agresora.

Hodnocení otázky č. 21

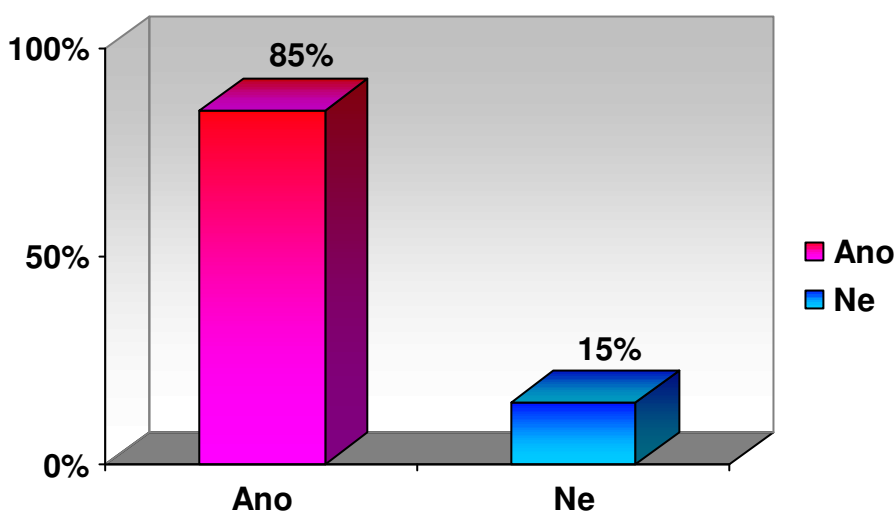
Domníváte se, že osoby, které v dětství projevovaly agresivitu (šikanovaly své spolužáky), mají v dospělosti větší sklon k domácímu násilí?

Tabulka č. 19 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	88%	51	12%	7	100%	58
MUŽI	80%	28	20%	7	100%	35
CELKEM	85%	79	15%	14	100%	93

Vyhodnocením získaných dat bylo zjištěno, že na položený dotaz odpovědělo všech **93** respondentů. Celkové výsledky ukazují, že muži a ženy odpověděli kladně v **79**-ti odpovědích, naproti **14** záporným. Ženy odpověděly „ano“ v **51** případech a „ne“ v **7**. Mužskému vzorku byla kladná odpověď blízká ve **28** reakcích a v **7** se vyjádřili odmítavě. Rozdíl mezi muži a ženami představuje v tomto případě **8%** procentuálního vyjádření. Statistické výsledky jsou zaneseny do tabulky č. 19 a grafu č. 19.

Graf č. 19 – zahrnuje všechny respondenty

U této otázky vyšší procento tázaných (**85%**) zastává názor, že osoby, které v dětství projevovaly agresivitu, mají v dospělosti větší sklon k domácímu násilí.

Hodnocení otázky č. 22

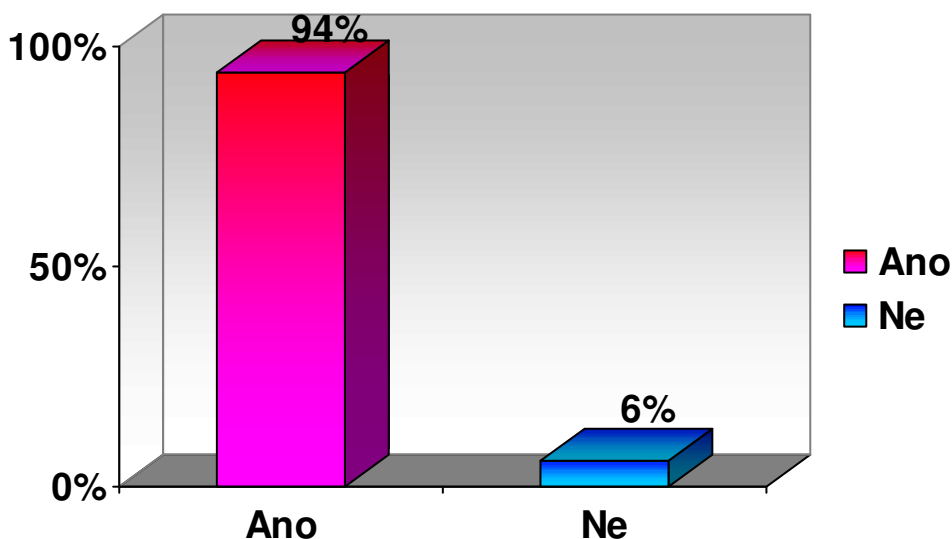
Myslíte si, že pokud je v roli agresora muž, tak útočí i na ženu, která je gravidní?

Tabulka č. 20 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	93%	54	7%	4	100%	58
MUŽI	94%	33	6%	2	100%	35
CELKEM	94%	87	6%	6	100%	93

Vyhodnocením získaných a zpracovaných dat bylo zjištěno, že na položenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. V souhrnném vzorku mužů i žen odpovědělo souhlasně **87** osob a nesouhlasně **6** dotázaných. V rozděleném vzorku na jednotlivá pohlaví si vybralo **54** žen odpověď „ano“ a **4** odpověď „ne“. U mužů se počet kladných odpovědí vyšplhal na **33** proti **2** nesouhlasným. U této položky je rozdíl mezi postoji mužů a žen minimální, vyjádřený **1%** odchylkou. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 20 a grafu č. 20.

Graf č. 20 – zahrnuje všechny respondenty

Drtivá většina tázaných (**94%**) dospěla k názoru, že pokud je v roli agresora muž, tak útočí i na ženu, která je gravidní.

Hodnocení otázky č. 23

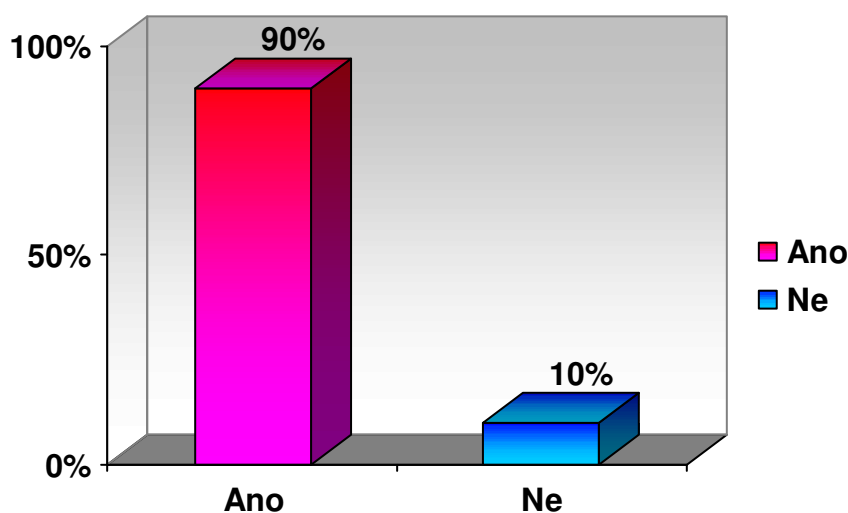
Souhlasíte s možností vykázaní partnera ze společného obydlí a jeho bezprostředního okolí na dobu 10 dnů?

Tabulka č. 21 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	90%	52	10%	6	100%	58
MUŽI	91%	32	9%	3	100%	35
CELKEM	90%	84	10%	9	100%	93

Vyhodnocením zpracovaných výsledků bylo zjištěno, že na uvedenou otázku odpovědělo všech **93** respondentů. Z tohoto celkového počtu odpovědělo souhlasně **84** dotázaných a opačně **9** osob. V ženské části vzorku odpovědělo kladně **52** žen a záporně **6** příslušnic tohoto pohlaví. U mužů byly odpovědi pozitivní v **32** případech a negativní ve **3**. Porovnáním obou pohlaví zjišťujeme drobnou odchylku **1%**. Statistický výsledek je zanesen do tabulky č. 21 a grafu č. 21.

Graf č. 21 – zahrnuje všechny respondenty

Většina dotázaných (**90%**) souhlasí s možností vykázaní partnera ze společného obydlí a jeho bezprostředního okolí na dobu 10 dnů.

Hodnocení otázky č. 24

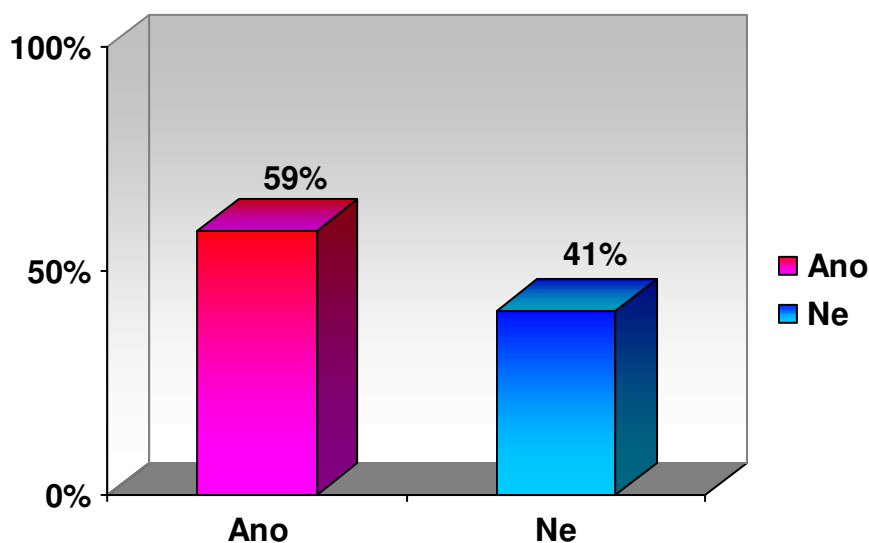
Znáte některé organizace, které se zabývají problematikou domácího násilí?

Tabulka č. 22 – souhrn získaných dat

	ANO		NE		CELKEM	
	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla	Procenta	Reálná čísla
ŽENY	60%	35	40%	23	100%	58
MUŽI	57%	20	43%	15	100%	35
CELKEM	59%	55	41%	38	100%	93

Zpracováním a vyhodnocením získaných dat bylo zjištěno, že na tuto položku odpovědělo všech **93** respondentů. V tomto případě se v celkovém součtu vyjádřilo kladně **55** dotázaných a záporně **38** osob. Při podrobném pohledu na jednotlivá pohlaví zjišťujeme **35** souhlasných odpovědí u žen naproti **23** nesouhlasným. Muži se ztotožnili s odpovědí „ano“ ve **20**-ti případech a s odpovědí ne v **15**-ti. Při porovnání jednotlivých vzorků nalézáme mírný rozdíl **3%** v rámci vzájemné odchylky. Statistické výsledky jsou zaneseny do tabulky č. 22 a grafu č. 22.

Graf č. 22 – zahrnuje všechny respondenty

Výzkum odhalil poměrně nízkou informovanost **59%** o organizacích, zabývajících se problematikou domácího násilí.

4.1 Vyhodnocení a rozbor hypotéz

V této kapitole praktické části mé diplomové práce se zabývám ověřením jednotlivých hypotéz, které bylo provedeno po pečlivém rozboru dotazníkového šetření a následným provedením statistických výpočtů.

I. Hypotéza

Předpokládám, že muži budou projevovat větší toleranci k problematice partnerského násilí než ženy.

Pro ověření platnosti této hypotézy jsem z celkového souboru otázek dotazníku vybrala předem připravené otázky, které do něj byly náhodně zaneseny. Jednalo se o následující otázky, které jsou zde uvedeny a označeny dle číslování v dotazníku:

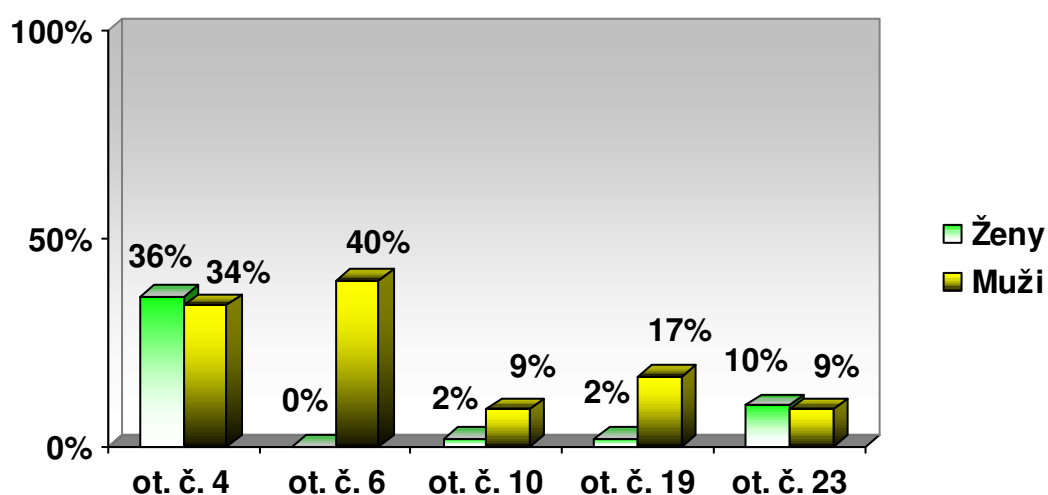
- otázka č. 4 – Může představovat domácí násilí přirozenou součást partnerských vztahů?
- otázka č. 6 – Považujete domácí násilí za tolik závažné, aby tomuto tématu byla věnována větší pozornost než doposud?
- otázka č. 10 – Domníváte se, že trestní postih by měl být uplatňován pouze v případech končících vážným tělesným zraněním?
- otázka č. 19 – Domníváte se, že u obětí domácího násilí dochází k takovým psychickým změnám, které brání oběti postavit se agresorovi?
- otázka č. 23 – Souhlasíte s možností vykázní partnera ze společného obydlí a jeho bezprostředního okolí na dobu 10 dnů?

Záměrem těchto dotazů bylo zjistit míru tolerance respondentů k problematice partnerského násilí dle pohlaví. Na základě získaných teoretických poznatků a studia literatury jsem určila nosnou odpověď, která vyjadřuje buď toleranci a jisté zlehčování daného tématu anebo případně opačný postoj. Poté jsem vyhodnotila počty odpovědí mužských a ženských respondentů a tyto vzhledem k rozdílným počtům převedla na procentuální vyjádření. Získaná data u všech těchto otázek jsou zaznamenána v jednotlivých tabulkách.

U otázky č. 4, kde jsem pro účely ověření dané hypotézy určila odpověď „ANO“, je zjištěná data možné sledovat v tabulce č. 2. Z této je patrné, že požadovanou kladnou

odpověď poskytlo 36% žen a 34% mužů. U otázky č. 6 jsem vyhodnotila jako stěžejní odpověď „NE“, celková data je možné sledovat v tabulce č. 4. Se zápornou reakcí na tento dotaz se neztotožnila žádná žena, což tedy představuje 0% podíl, naproti tomu 40% mužů toto téma nepovažuje za tolik závažné. Odpověď „ANO“ jsem jako důležitou pro statistické šetření vyhodnotila u otázky č. 10, kde kladně odpověděla 2% ženských respondentů a 9% mužských. Tato data jsou zanesena do tabulky č. 8. Další sledovaná otázka č. 19, jejíž data jsou uvedena v tabulce č. 17, poskytla požadovaná data odpověďmi „NE“, kdy takto se vyjádřila 2% žen a 17% mužů. Poslední otázkou, která je pro tuto hypotézu důležitá je č. 23 a zde jsem určila jako významnou odpověď „NE“. Záporné odpovědi, které jsou zaneseny v tabulce č. 23, poskytlo v tomto případě 10% ženských respondentů a také 9% respondentů mužských. Grafický souhrn těchto jednotlivých odpovědí uvádím v grafu č. 23.

Graf č. 23 – souhrn získaných odpovědí

Na grafickém zpracování odpovědí je patrné, že u otázek č. 6 a 19 dochází k výraznému rozdílu mezi odpověďmi mužů a žen, u ostatních jsou tyto vcelku vyrovnané. Překvapivé jsou výsledky zejména u otázek č. 4 a již zmíněného č. 6., jelikož u otázky č. 4 se poměrně vysoké procento všech respondentů vyjadřuje kladně ke skutečnosti, že domácí násilí může představovat přirozenou součást soužití partnerů a u otázky č. 6 vysoké procento mužů, kteří se vyjádřili záporně k důležitosti tématu domácího násilí a tedy pro 40 % z nich je tak toto téma nezávažné a nechtějí mu přikládat větší pozornost než doposud. Ženy jsou v tomto směru jednoznačně jednotné a uvědomují si závažnost domácího násilí.

K přesnému ověření zadané hypotézy jsem použila tzv. **Studentův t-test**, kdy jsem nejprve určila aritmetický průměr všech hodnot a tento u žen činí 10% a u mužů 21,8%. Následným dosazením do vzorců jsem provedla statistický výpočet, kdy mi vyšel výsledek kritéria t s výsledkem **2,0033**. Kritická hodnota u Studentova t-testu pro 8 stupňů volnosti a hladinu významnosti 0,05 je **2,306**. Jelikož je mnou zjištěná hodnota nižší než hodnota kritická, platí nulová hypotéza, tedy **mezi průměrnými hodnotami odpovědí a mírou tolerance k problematice partnerského násilí mužů a žen nejsou statisticky významné rozdíly. Platnost stanovené hypotézy tak nebyla potvrzena.**

II. Hypotéza

Předpokládám, že ženy budou častěji v roli oběti partnerského násilí než muži.

V případě této hypotézy jsem do dotazníku zařadila čtyři předem vybrané otázky, které se zaměřují na oblast obětí domácího násilí a celkového setkávání se mužských a ženských respondentů s tímto fenoménem. Jednalo se o tyto položky, značené opět číslem dle dotazníku:

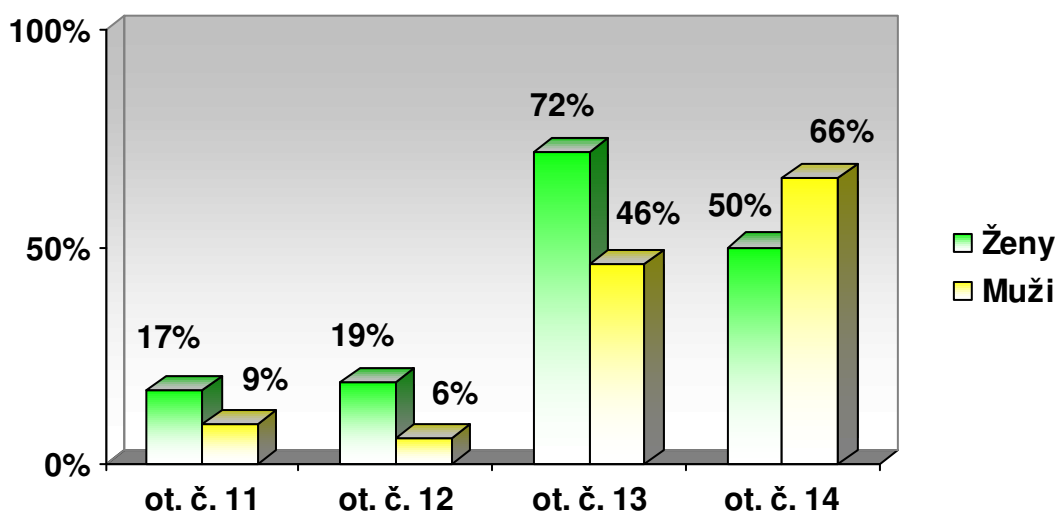
- otázka č. 11 – Vyrůstal/a jste v rodině, kde docházelo k domácímu násilí?
- otázka č. 12 – Byla jste v roli oběti domácího násilí?
- otázka č. 13 – Znáte někoho v okolí, kdo prožil domácí násilí?
- otázka č. 14 – Pomohl/a jste někdy obětí domácího násilí?

Okruh těchto otázek míří k problematice přímého kontaktu s partnerským násilím. Hypotéza je přesně formulována na to, zda jsou ženy častěji obětmi domácího násilí než muži. Na základě získaných teoretických vědomostí jsem do této skupiny zahrnula z důvodu větší objektivity i otázky zdánlivě nepřímou související, které tak přispěly k důkladnějšímu ověření zadané hypotézy. Stejně tak jako u předešlé analýzy byly i zde z celkových výsledků vybrány předem určené odpovědi, které byly poté statisticky zpracovány a vyhodnoceny. Získaná data jsou uvedena v tabulkách u příslušných otázek.

V případě otázky č. 11 jsem jako statisticky významnou vybrala odpověď „ANO“ a takovou odpověď poskytlo 17% žen a 9% mužů. Celkové výsledky je možné sledovat

v tabulce č. 9. U otázky č. 12, která má svá data zaznamenána v tabulce č. 10 jsem určila odpověď „ANO“, kdy takto odpovědělo 19% žen a 6% mužů. Tabulka č. 11 uvádí celkové získané odpovědi u otázky č. 13, kde jsem zvolila jako důležitou rovněž odpověď „ANO“, v tomto případě takto vyjádřilo názor 72% žen a 46% mužů. I v případě otázky č. 14 jsem do výzkumu zařadila odpověď „ANO“, kdy se kladně projevilo 50% žen a 66% mužů, všechna data jsem zaznamenala do tabulky č. 12. Pro lepší přehlednost vybraných informací jsem zpracovala graf č. 24.

Graf č. 24 – souhrn získaných odpovědí

Jak je z grafu patrné, většina odpovědí odpovídá informacím, které jsem zjistila v průběhu teoretického zpracování práce. Větší procento žen vyrůstalo v rodině, kde docházelo k domácímu násilí a bylo v roli oběti. Největších rozdílů mezi mužskými a ženskými respondenty jsem zjistila u otázky č. 12 a č. 13. Překvapivý je výsledek u odpovědí na otázku č. 14, týkající se pomoci obětem domácího násilí. Překvapivý proto, že 66% mužů (o 16% více než žen) pomohlo někdy obětem domácího násilí přestože dle odpovědí mužů pouze 46% z nich zná v okolí někoho, kdo prožil domácí násilí. Z toho vyplývá, že oběti domácího násilí pomohlo o 20% více mužů než bylo těch, kteří znali někoho, kdo prožil domácí násilí. Stejně tak u žen, kde u otázky č. 13 uvádí plných 72% z nich, že zná někoho, kdo prožil domácí násilí, ale pouze 50% z nich nějaké oběti pomohlo.

Pro statistické ověření získaných informací a tudíž i vyhodnocení platnosti zadané hypotézy jsem zvolila **Studentův t-test**, i v tomto případě jsem nejprve určila statistický průměr, který u žen činil 39,5% a u mužů činil 31,75%. Následně jsem získaná data

zařadila do příslušných vzorců, s výsledkem kritéria t **0,3937**. Kritická hodnota u Studentova t-testu pro 3 stupně volnosti a hladinu významnosti 0,05 je **2,447**. Vzhledem k tomu, že je mnou zjištěná hodnota nižší než hodnota kritická, přijímám nulovou hypotézu a tedy **mezi průměrnou hodnotou odpovědí mužů a žen, v případě ověření otázek zařazených do hypotézy, že ženy budou častěji v roli oběti partnerského násilí než muži není statisticky významný rozdíl. Platnost stanovené hypotézy tak nebyla potvrzena.**

III. Hypotéza

Předpokládám, že ženy budou projevovat častěji předsudky vůči problematice partnerského násilí než muži.

Pro potřeby ověření platnosti této hypotézy jsem do dotazníku zařadila šest otázek, které se problematiky předsudků týkají. V tomto případě se jedná o dotazy, které se zabývají všeobecně přijímanými stereotypy a mým záměrem bylo zjistit reakce žen a mužů z mého výzkumného vzorku. Jedná se o následující otázky:

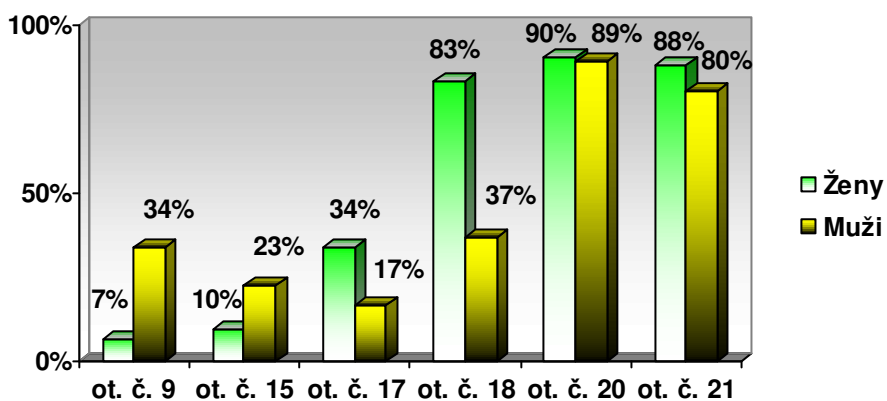
- otázka č. 9 – Myslíte si, že domácí násilí je soukromou záležitostí rodiny?
- otázka č. 15 – Domníváte se, že se domácí násilí vyskytuje převážně u osob s nižším vzděláním a nižší životní úrovní?
- otázka č. 17 – Důvěřujete Policii ČR a v případě ohrožení byste požádal/a tuto instituci o pomoc?
- otázka č. 18 – Jste přesvědčený/á, že je Policie ČR dostatečně připravena pomoci řešit problematiku domácího násilí?
- otázka č. 20 – Myslíte si, že osoby, které byly v dětství týrány, se snadněji dostanou do role oběti nebo agresora?
- otázka č. 21 – Domníváte se, že osoby, které v dětství projevovaly agresivitu (šikanovaly své spolužáky), mají v dospělosti větší sklon k domácímu násilí?

Příslušné otázky jsem sestavovala na základě podrobného studia odborné literatury, kdy jsem opět určila statisticky významné odpovědi, které jsem poté dosadila do výzkumného šetření. Otázky jsem sestavila tak, abych se dotkla hlavních předsudků, které se ve společnosti v souvislosti s partnerským násilím vyskytují. Zaměřila jsem

se na oblast rodin, životní úrovně, Policie ČR, alkoholu a tzv. předpokladů k tomu stát se obětí nebo agresorem partnerského násilí. Získaná data jsou zaznamenána do příslušných tabulek u jednotlivých otázek, číslovaných dle zařazení do dotazníku.

První otázkou je č. 9, u které jsem zvolila jako nosnou odpověď „ANO“, dle tohoto zadání odpovědělo 7% žen a 34% mužů, kdy celkové výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 7. Jako další jsem vybrala a do dotazníku zařadila otázku č. 15, u které je pro mé výzkumné šetření důležitá rovněž odpověď „ANO“, takto odpovědělo 10% žen a 23% mužů. Tabulka, ve které jsou obsaženy veškeré odpovědi týkající se této položky je označena č. 13. Otázka č. 17 má své souhrnné výsledky uvedeny v tabulce č. 15, u této mě zajímala odpověď „NE“, záporné odpovědi v dotazníkovém průzkumu dalo 34% ženských respondentů a 17% mužských respondentů. Tabulka č. 16, do které jsem zapsala výsledky u otázky č. 18, mi poskytla skutečnost, že požadovanou odpověď „NE“ mi zakroužkovalo 83% žen a 37% mužů. Další zařazenou otázkou je č. 20, kde jsem pro statistické ověření hypotézy sledovala výsledky u položky „ANO“, takto odpovědělo 51% žen a 89% mužů, souhrn je uveden v tabulce č. 18. Jako poslední otázku, která byla vytvořena pro tuto hypotézu jsem měla připravenou položku č. 21, zde jsem určila jako důležitou odpověď „ANO“, kdy u žen představoval podíl těchto odpovědí 88% a u mužů 80%. Tabulka č. 19 poskytuje výsledky z celkového šetření tohoto dotazu. Graf č. 25 uvádí výše uvedená data v obrazovém zpracování.

Graf č. 25 – souhrn získaných odpovědí

V případě tohoto souhrnu jsem zjistila, že v prvních čtyřech otázkách se odpovědi mužů a žen poměrně výrazně rozcházejí. U otázek č. 9 a č. 15, týkajících se soukromí, vzdělání a životní úrovně v souvislosti s domácím násilím, projevují vyšší míru předsudků zástupci mužského pohlaví. U otázek týkajících se Policie ČR, je tomu opačně a zejména u otázky č. 18 velmi výrazné procento žen a to 83 % vyjadřuje

pochybnost o připravenosti této instituce pomáhat řešit problematiku domácího násilí. U posledních dvou otázek jsou procenta odpovědí vyrovnaná.

Pro přesné určení míry naplnění nebo vyvrácení hypotézy, že ženy projevují častěji předsudky vůči problematice partnerského násilí, jsem opět užila **Studentova t testu**, který mi pomohl určit váhu rozdílu mezi oběma získanými aritmetickými průměry odpovědí. U ženské části respondentů, činil tento průměr předsudků 52% a mužské 46,67%. Celkové získané hodnoty všech reakcí osob jsem zanesla do příslušných vzorců, s výsledkem kritéria t **0,2621**. Kritická hodnota u Studentova t-testu pro 10 stupňů volnosti a hladinu významnosti 0,05 je **2,228**. Vzhledem k tomu, že je mnou zjištěná hodnota nižší než hodnota kritická, nemohu odmítnout nulovou hypotézu a tedy **mezi průměrnými hodnotami odpovědí mužů a žen, v případě ověření otázek zařazených do hypotézy, že ženy budou častěji projevovat předsudky vůči problematice partnerského násilí než muži, nejsou statisticky významné rozdíly. Platnost stanovené hypotézy tak nebyla potvrzena.**

IV. Hypotéza

Předpokládám, že ženy budou projevovat větší míru informovanosti o problematice partnerského násilí než muži.

Pro ověření poslední hypotézy jsem sestavila šest dotazů, kterými jsem chtěla zjistit, jaké znalosti o problematice partnerského násilí mají ženy a muži, případně které z pohlaví na tom bude lépe. Předpokládala jsem lepší znalost o tomto tématu mezi ženami. Jedná se o následující položky dotazníku:

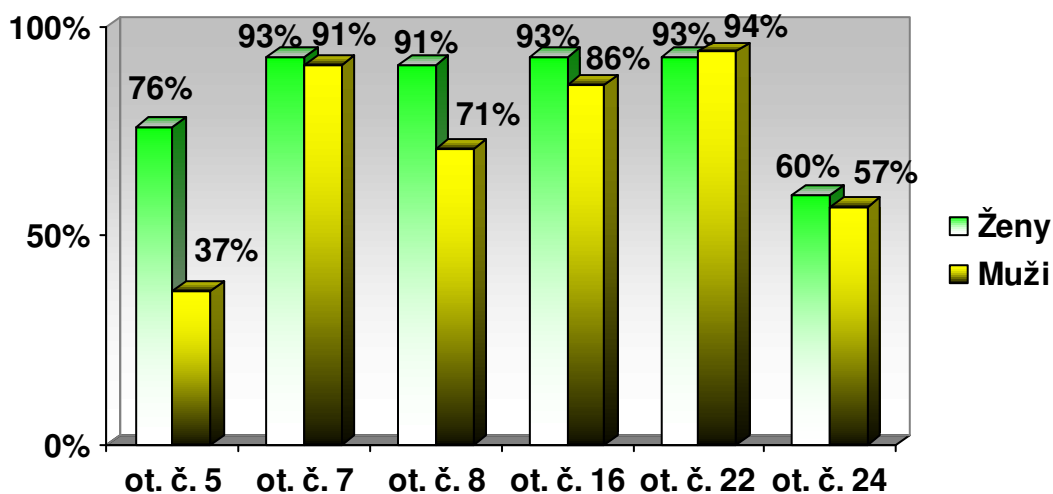
- otázka č. 5 – Máte pocit, že je v ČR dostatečná informovanost, týkající se domácího násilí?
- otázka č. 7 – Myslíte si, že psychické násilí je stejně závažné jako fyzické?
- otázka č. 8 – Domníváte se, že k domácímu násilí patří i určitá forma sexuálního násilí?
- otázka č. 16 – Jste přesvědčený/á, že alkohol a drogy výrazně podporují domácí násilí?

- otázka č. 22 – Myslíte si, že pokud je v roli agresora muž, tak útočí i na ženu, která je gravidní?
- otázka č. 24 – Znáte některé organizace, které se zabývají problematikou domácího násilí?

Otázky, které jsem zde zařadila, zahrnují pouze několik okruhů problematiky partnerského násilí. V tomto případě jsem se rozhodla otestovat znalosti respondentů o partnerském násilí. Zaměřila jsem se na oblast všeobecné informovanosti, druhy domácího násilí a některá jeho specifika. V poslední otázce tohoto souboru jsem použila jedinou otevřenou podotázku celého dotazníku, ve které jsem chtěla zjistit, zda osoby, které uvedou, že znají některé organizace zabývající se domácím násilím, tyto skutečně znají. Otázky jsou řazeny a číslovány dle zařazení do dotazníku, kdy celková data jsou zanesena do příslušných tabulek.

První otázka zařazená do tohoto průzkumu je č. 5, kde jsem určila jako důležitou odpověď „NE“, takto odpovědělo 76% žen a 37% mužů, výsledky této otázky jsou uvedeny v tabulce č. 3. Další otázkou je č. 7, u této jsem do šetření zařadila odpověď „ANO“, respondenti ženského pohlaví odpověděli kladně v 93% případů a mužského v 91%, tato data vycházejí z tabulky celkových dat č. 5. U otázky č. 8 je významnou odpovědí opět „ANO“, v tomto případě se takto vyjádřilo 91% žen proti 71% mužů, souhrnné informace uvádím v tabulce č. 6. Otázka č. 16, jejíž sesbíraná zjištění jsou uvedena v tabulce č. 14, mi poskytla procentuální podíly odpovědí „ANO“, tomuto zadání odpovídá 93% ženských odpovědí a 86% těch mužských. Předposlední položkou, kterou jsem zařadila pro ověření této hypotézy je č. 22, zde jsem určila odpověď „ANO“ a celkové podíly odpovědí jsou zařazeny do tabulky č. 20, v tomto případě se souhlasnou odpovědí projevilo 93% žen a 94% mužů. U otázky č. 24 jsem jako pro výzkum důležitou určila odpověď „ANO“, kdy takto se vyjádřilo 60% žen a 57% mužů, procenta z dotazníkového šetření k této otázce jsou uvedena v tabulce č. 22. V grafickém podání č. 26 uvádím přehledný souhrn procentuálních podílů k odpovědím této hypotézy.

Graf č. 26 – souhrn získaných odpovědí

Již z grafu je patrné, že odpovědi a tedy celkové znalosti mužů a žen jsou poměrně vyrovnané. Odlišnosti jsou hlavně u odpovědi č. 5, kde jsem z výzkumu zjistila rozdíl téměř 40%, kdy ženy se v převážné většině nedomnívají, že v ČR je dostatečná informovanost o domácím násilím a muži mají názor zcela opačný. K dalšímu rozporu dochází u otázky č. 8, kde ženy v 91 % uvádějí, že k domácímu násilí patří i určitá forma sexuálního násilí. Mužská část respondentů, i když s touto odpovědí také převážně souhlasí, tak již ne v tak drtivé většině. Jako překvapivou nebo spíše k pozastavení se, bych v tomto souboru otázek označila poměrně nízkou znalost organizací zabývajících se domácím násilím, a to mezi všemi dotazovanými respondenty.

Ke statistickému prověření získaných dat jsem použila **Studentova t-testu**. Po zařazení získaných procentuálních podílů do tabulek a následném získání aritmetických průměrů, který u žen činil 84,33% a u mužů 72,67%, jsem položky dosadila do příslušných vzorců pro výpočet Studentova t-testu významnosti. Výsledkem bylo kritérium **t 1,0919**. Kritická hodnota pro 10 stupňů volnosti a hladinu významnosti 0,05 je **2,228**. Z výsledku je patrné, že mnou zjištěná hodnota je nižší než hodnota kritická a já přijímám nulovou hypotézu a tedy **mezi průměrnou hodnotou odpovědí žen a mužů, v případě této hypotézy ověřující a porovnávající míru informovanosti těchto skupin, není statisticky významný rozdíl. Platnost stanovené hypotézy tak nebyla potvrzena.**

5 Diskuze

Hlavním záměrem tohoto mého výzkumného šetření bylo ověřit platnost čtyř hypotéz, které by se daly, tak jak jsem během teoretického bádání zjistila, nazvat i všeobecně přijímanými dogmaty. Já jsem se snažila na mém vzorku respondentů tato dogmata ověřit. Ve všech čtyřech případech mé hypotézy na základě statistického výpočtu nebyly potvrzeny. Nelze ovšem z tohoto faktu činit žádné dalekosáhlé závěry. Vzhledem k velmi malému vzorku dotázaných, rozsáhlosti a hloubce výzkumu jsem toto ani neočekávala. Bohužel i poměr mužských a ženských respondentů nebyl zcela vyrovnaný. Přesto se mi podařilo některými otázkami dotazníku narazit na některá více či méně překvapivá fakta, která stojí za pozornost a v některých případech vedou i k vážnému zamyšlení.

V rámci **hypotézy č. 1** jsem se zaměřila na toleranci jedinců k partnerskému násilí, tak jak již bylo vysvětleno, v celém dotazníku jsem pro lepší pochopení užívala pojem domácí násilí místo partnerského násilí. Hypotéza byla definována jako předpoklad, že muži budou projevovat větší toleranci k problematice partnerského násilí než ženy. Do dotazníku jsem pro tuto hypotézu, na základě teoretických poznatků získaných ze studia odborné literatury a dalších zdrojů, vytvořila pět záměrných dotazů, které se k této hypotéze vážou. Rovněž na základě získaných poznatků a po konzultaci s vedoucí práce, jsem ke každé otázce určila odpověď, která toleranci k partnerskému násilí potvrzuje nebo vyvrací, a to už všech respondentů, jak mužských tak ženských. Poté jsem přistoupila k rozdělení odpovědí podle pohlaví a zanesla je do příslušného grafu č. 23, který zobrazuje výsledky těchto určených odpovědí v procentuálním vyjádření. Následným dosazením do statistických tabulek a vzorců zjistila, že hypotéza nebyla potvrzena. Mám-li se zaměřit na překvapivé výsledky u jednotlivých otázek, tak mě překvapily zejména odpovědi u položek č. 4 a č. 6. U otázky č. 4 jsem se ptala, zda může představovat domácí násilí přirozenou součást partnerských vztahů. Jak je i z grafu č. 23 patrné, poměrně vysoké procento žen 36% a mužů 34%, se domnívá, že domácí násilí skutečně může představovat přirozenou součást vztahu. V tomto případě se domnívám, že se jedná o ne zcela jasné pochopení záměru otázky, která mnou nebyla nejlépe položena. Vhodnější by možná byl dotaz bez slova může. Vycházím zejména z faktu, že ženská část respondentů v dalších položkách dotazníku vykazovala dle procentuálních poměrů u jednotlivých položek menší míru tolerance k partnerskému násilí než ta mužská, kdy v tomto případě by se ženy projevíly

o 2% méně tolerantněji než muži. Příkladem může být i další překvapivá položka č. 6, kde se ženy jasně ve 100% vyjádřily pro otázku, zda považují domácí násilí za tolik závažné, aby tomuto tématu byla věnována větší pozornost než doposud. A ženy se s tímto naprosto ztotožňují. Naproti tomu je poměrně překvapivý výsledek mužské části u tohoto dotazu, kdy ti se sice nadpoloviční většinou 60% také s touto položkou ztotožňují, ale celkem 40% procent ji odmítá a nepovažuje domácí násilí za až tak závažné. V grafu č. 23 jsou uvedeny výsledky nesouhlasných procentuálních výsledků, jelikož odpověď „NE“ byla pro mé šetření tou významnou. V tomto případě se tedy projevuje vyšší míra tolerance k partnerskému násilí ze strany mužů, kdy tento výsledek se nejvíce promítl do mnou vypočítaných průměrů a statistický výsledek byl v tomto případě velmi těsný, hodnota t byla 2,033 a kritická hodnota pro tento stupeň volnosti je 2,306, což je nejtěsnější výsledek ze všech ověřovaných hypotéz. Nicméně ani v tomto případě **nebyla statistickým testem potvrzena.**

Hypotéza č. 2 ověřovala předpoklad, že ženy budou častěji v roli partnerského násilí než muži. Tato hypotéza by se dala ověřit pouhou otázkou, zda respondent byl či nebyl obětí domácího násilí. Z teoretických znalostí získaných předchozím studiem této problematiky je mi známo, že v případě tak velmi citlivého dotazu je poměrně těžké získat od všech respondentů pravdivou odpověď. Zvláště v případě mužů se může jednat o choulostivou problematiku, jelikož společenský tlak většinou netoleruje muže v pozici oběti. Proto byly do skupiny pro tuto hypotézu zvoleny i další otázky, kterými jsem se pokoušela odkrýt určitou latenci v této oblasti. Následně získané položky odpovědí, podle zvoleného vzorce, byly dosazeny do grafu č. 24. První dvě otázky, tedy zda respondent vyrůstal v rodině, kde docházelo k domácímu násilí a následně jestli dotazovaný byl v roli oběti domácího násilí, odpovídaly mému předpokladu. Tedy, že ženy ve větší míře přicházely do styku s domácím násilím v rodině, kde vyrůstaly (17% ženy ku 9% muži) a byly vícekrát jeho oběťmi (19% ženy ku 6% muži). Tyto dvě otázky by bez statistického výpočtu potvrzovaly danou hypotézu, což odpovídá i všeobecně přijímanému společenskému faktu. Zajímavé je porovnání jednotlivých hodnot. Jestliže 17% žen zažilo domácí násilí v rodině, kde vyrůstaly, tak další 2%, která chybí do hodnoty, kdy byly samy oběťmi domácího násilí, připadají na jejich současné rodiny nebo se ve své původní rodině nestaly či necítily být oběťmi. Skutečnost může být ovšem i taková, že z 19% žen, které byly oběťmi domácího násilí, prožívalo některé procento žen násilí ve své původní rodině i v rodině s novým manželem (partnerem). Případně určité procento žen si násilí ze strany např. svého otce

ke své osobě nepřipouští. K tomuto by musela být vytvořena samostatná otázka v dotazníku, která mi zde ovšem chyběla. Naproti tomu u mužů dochází přesně k opačnému efektu, kdy u otázky č. 11 je o 3% vyšší výsledek, než u otázky č. 12. Z toho lze vyvodit, že muži zažívali domácí násilí více ve své původní rodině (např. ze strany svých otců), než ve své nové rodině. Zde opět schází některé otázky, které by tuto problematiku více analyzovaly. Třetí otázka se již týkala této hypotézy nepřímo. I zde ovšem výrazně vyšší procento žen tvrdí, že zná někoho v okolí, kdo prožil domácí násilí. Ovšem i procento mužů (46%) je vcelku vysoké a jedná se o téměř polovinu dotazovaných mužských respondentů. Z této otázky je možné vyvodit několik faktů. V případě, že budeme předpokládat, že všechny ženy a muži odpověděli pravdu, tak by byla zajímavá kupříkladu otázka, kolik z těchto respondentů o této skutečnosti podalo oznámení Policii ČR nebo jinému pomáhajícímu orgánu. U této odpovědi se ovšem může opět projevat určité zastírání a nepřipouštění si problému. Může se jednat i o jakousi projekci, ve které dotazovaný, byť oběť domácího násilí, na přímou otázku neodpovídá pravdu, ale v tomto případě je ochoten ji naznačit. V takové situaci by ovšem tato čísla byla alarmující. Problémem může být i mnou nevhodně zvolené slovo „okolí“. Pro někoho je okolím nejbližší rodina, pro někoho to může být i někdo v rámci jeho zaměstnání, někdo do svého okolí počítá i sebe. Jedná se tedy o velmi široký pojem, který by měl být zúžen. Zcela matoucí jsou následné odpovědi u položky č. 14, u které se, ne zcela odpovídajícím způsobem, respondenti vyjadřují k otázce, zda někdy pomohli obětem domácího násilí. V případě, že 72% žen zná někoho ve svém okolí, kdo prožil domácí násilí a pouze 50% z nich takovému člověku pomohlo, jedná se o skutečnost k zamyšlení. Naproti tomu 46% mužů tvrdí, že zná někoho v okolí, kdo prožil domácí násilí a celých 66% jim pomohlo. Pokud se mám nad těmito čísly zamyslet, tak se domnívám, že toto může být způsobeno několika faktory. Opět se projevuje ne zcela jasně položená otázka se slovem „okolí“. Ovšem takové vysvětlení by bylo použitelné zejména u mužů, kteří znají někoho ve svém nejbližším okolí, kdo prožil domácí násilí a následně mu i nějakým způsobem pomohli. Dalších 20% by potom odpovídalo například jejich pracovnímu zařazení a nebo prostě lidem, které nepovažují za své okolí, ale pomohli jim. Ovšem co ženy? Těžko lze věřit skutečnosti, že 72% žen by někoho znalo, ale pouze polovina by pomáhala... Vysvětlení bude zřejmě ukryté v duších dotazovaných žen a také ve skutečnosti, že 19% z dotazovaných bylo oběťmi domácího násilí. Tudíž pokud předpokládáme, že do svého okolí zařazují pocitově i sebe, tak by byl vysvětlen rozdíl 22% žen, které nepomohly i když znaly.

Ony sice znaly někoho v okolí, ale ten někdo byly ony samy a pomocnou ruku očekávaly od někoho jiného. Následným statistickým výpočtem položená **hypotéza potvrzena nebyla**. Otázkou je, zda je statistika vždy přesná a zvláště v tomto případě. Těžko lze u všech respondentů očekávat pravdivé odpovědi a tedy i přesný statistický výsledek. Ze studia odborných textů a hlubokých výzkumů renomovaných institucí, jako je Bílý kruh bezpečí a jiné vyplývá, že ženy jsou častěji oběťmi domácího násilí, i když procento mužů není zanedbatelné. Zde je nutné rozlišit, co muži považují za domácí násilí a co ženy považují za domácí násilí, kde je ta míra, která někomu způsobuje hlubokou bolest a jinému připadá jako přirozená věc. Takové cíle si ovšem můj výzkum nemohl, vzhledem ke svému rozsahu a hloubce, klást.

Hypotéza č. 3 ověřovala otázku předsudků, které se o partnerském násilí vyskytují mezi muži a ženami. Do skupiny pro tuto hypotézu jsem zařadila celkem šest otázek, které se dle mého názoru týkají všeobecně přijímaných předsudků a názorů ve společnosti. U čtyř položek z celkového počtu se vyskytovaly výrazně odlišnější odpovědi žen a mužů. Pokud předpokládáme, že všechny otázky, které jsem zvolila, jsou opravdu předsudky, tak u prvních dvou položek č. 9 a č. 15 se svými předsudky výrazně projeví spíše muži. Naopak u položek týkajících se Policie ČR, tedy č. 17 a č. 18, je docela významný podíl žen, které mají vůči této instituci chladný vztah. U posledních dvou otázek, č. 20 a č. 21, které se zaměřily na názory mužů a žen na agresivitu jedinců, v dětství šikanovaných a agresivitu projevujících, se neprojevily výraznější rozdíly odpovědí. Muži a ženy v poměrně stejném rozsahu nedávají těmto jedincům příliš mnoho šancí na pozitivní vývoj v dospělosti. Zastavím-li se u otázky, která se táže na jedince, kteří byli v dětství týráni, pouze 10 procent žen a 11 procent mužů má názor, že když byl někdo jako dítě obětí domácího násilí, jsou potom náchylnější být v dospělosti agresory. Pokud odbočím, tak tyto výsledky korespondují zejména s údaji získanými u položek předešlé hypotézy, u které se jedinci přiznávali, že byli účastníky domácího násilí. Tudíž je možné, že někteří jedinci, ač oběťmi domácího násilí, se o sobě domnívají, že by mohli být z tohoto důvodu agresory. V případě otázek, které ukazovaly na výraznější rozdíly mezi ženami a muži, tedy č. 9, č. 15, č. 17 a č. 18, jsou docela zajímavé odpovědi u prvních dvou z nich. Zde se domnívám u mužské části respondentů, že projevují silné předsudky k obecně přijímaným faktům, se kterými moderní teoretici domácího násilí tak bojují. Zejména v otázce, zda je domácí násilí soukromou záležitostí rodiny, se 34% mužů vyjadřuje kladně, tedy třetina mužů by chtěla mít tuto otázku pod pokličkou domácnosti. S tímto názorem je nutné neustále

bojovat, protože ať již se jedná o oběť nebo agresora, je nutné vědět, že takovýto druh násilí není rozhodně soukromou záležitostí rodiny, ale věcí celé společnosti. Pozitivním faktem je ovšem skutečnost, že ani v mém průzkumu tento názor nezastává většina dotazovaných. Další obecně uznávaný předsudek, že v rodinách s nižším vzděláním je domácí násilí častější, opět ukázal na nižší informovanost části mužských respondentů. Jak již vím z teoretických poznatků, na vzdělání tento problém opravdu nestojí. Snad pouze, že u osob s vyšším vzděláním může být domácí násilí mnohem promyšlenější, skrytější a tedy i nebezpečnější. Přesně opačná situace nastává u položek týkajících se policie. Ženy zde projevují velkou rezervovanost vůči této instituci. V otázce důvěry policii jsou čísla ještě vcelku pozitivní. Ženy i muži vyjadřují nadstandardní důvěru policii, i když více jak třetina žen má opačný názor. Alarmujícím ukazatelem je ovšem nedůvěra žen v připravenost policistů řešit problematiku domácího násilí. Celých 83% žen ze zkoumaného vzorku k policii nemá důvěru. Tato skutečnost může vyplývat zejména ze špatných zkušeností z jiného jednání s policisty, ale i z faktu, že většina příslušníků jsou muži. Lze se tedy domnívat, že v případě napadení agresorem v domácnosti by většina žen u takového případu přivítala raději policistku. Tento fakt by bylo nutné ověřit dalším zkoumáním a podrobnějším výzkumem, který by se zaměřil na příčiny nedůvěry žen ve schopnosti policie řešit problematiku partnerského (domácího) násilí. Hypotéza, která předpokládala větší míru předsudků u žen, **nebyla statistickým výpočtem potvrzena.**

Poslední mnou ověřovaná **hypotéza č. 4** byla zaměřena na oblast informovanosti respondentů o partnerském násilí. Předpokládala jsem, že ženy budou projevovat větší znalost problematiky než muži. Ani v tomto případě **nebyla statistickými výpočty zvolená hypotéza potvrzena**, avšak opět jsem se mohla setkat s některými zajímavými jevy v odpovědích žen a mužů. Odpovědi na tuto hypotézu byly částečně založeny na prokázání určitých znalostí problematiky partnerského násilí. Proto u první otázky č. 5, zda je v ČR dostatečná informovanost, byla zvolena jako správná a určitou znalost dokazující odpověď NE, jelikož v naší zemi zdaleka ještě nelze hovořit o uspokojivé informovanosti. Je samozřejmé, že odpověď na tuto otázku byla zčásti ovlivněna i pocitem respondentů, kdy se tito mohou cítit i vzhledem ke svému povolání dostatečně informováni a tuto skutečnost promítají i do celospolečenského stavu. A otázka byla i tímto způsobem položena a ptala se na pocit dotazovaných. Ženy ve výrazné většině 76% odpověděly, že v ČR není dostatečná informovanost a v tomto případě se, dle mého názoru, jedná o správnou odpověď. Další položka, která ukázala větší rozdíl mezi

odpověďmi mužů a žen byla otázka č. 8. Zde muži v menší míře než ženy (71% ku 91%), nepovažují sexuální násilí za součást násilí domácího. Těžko říct, z jakého důvodu zastávají muži takový názor. Lze se domnívat, že sexuální násilí muži zařazují do jiné sféry protiprávního chování než do partnerského násilí. Tak jak prokázaly mužské odpovědi u otázky týkající se společenské významnosti domácího násilí u hypotézy č. 1, část mužů nepřisuzuje otázce tohoto druhu násilí až takový význam a zřejmě i tato část se vyjádřila pro domácí násilí bez násilí sexuálního. Výsledky u odpovědí této hypotézy v celkovém měřítku vykazují vysoké průměrné číslo jak u mužů, tak u žen. Výraznějším výkyvem byla kromě první otázky, otázka poslední č. 24. Zde byla prověřena skutečná znalost respondentů. Jako u jediné otázky dotazníku bylo nutné odpovědět kromě zakroužkování položky ANO či NE i na otázku, týkající se znalostí organizací zabývajících se problematikou domácího násilí. Pokud nějakou znají, uvedou konkrétní organizaci. Ženy a muži prokázali stejnou, poměrně nízkou, znalost těchto institucí. Pouze 60% žen a 57% mužů uvedlo, že nějakou organizaci znají. U většiny kladných odpovědí se následně vyskytovala organizace Bílý kruh bezpečí a různé formy linek důvěry. Jeden respondent, ač odpověděl kladně, neuvedl žádnou organizaci. I když by bylo možné tvrdit, že je téměř dvoutřetinová část lidí, kteří tyto organizace znají dostatečná, není tomu tak. Je důležité neustále působit prostřednictvím právě těchto organizací, médií, policie a dalších státních orgánů na zlepšování informovanosti obyvatelstva o této problematice. Celkově lze říci, že průměrné hodnoty informovanosti, tedy 84,33% u žen a 72,67% u mužů, jsou hodnotami pozitivními. Samozřejmě z mého dotazníku nelze vyvozovat žádné hlubší závěry, ke kterým by bylo, jak jsem už psala výše, nutné provést podrobnější výzkum a analýzu.

Závěr

Partnerské násilí. Dvě slova, ve kterých jsou skryté smutné osudy a příběhy milionů lidí. Není snad jediné vteřiny, ve které by někdo netrpěl fyzickým či psychickým příkořím od toho, kdo by měl být po celý život oporou. Za zavřenými dveřmi bytů, domů i milionářských sídel se odehrávají po celém světě lidská dramata. Tyto traumatizující události jsou o to víc alarmující, protože právě děti se velmi často a nechtěně stávají jedinými svědky. Tyto zážitky pak zůstávají ve vzpomínkách a mohou tak poznamenat celý jejich život.

V teoretické části jsem se snažila navázat na poznatky, které jsem získala při psaní bakalářské práce. Rozšířit si již získané vědomosti, doplnit je o nové a přinést ucelenější pohled na tento fenomén. Výzkumem v praktické části jsem se snažila o rozbor mužů a žen. Analýzou pomocí čtyř hypotéz jsem zjišťovala, zda se ve sledovaném vzorku lidí budou projevovat nějaké podstatnější rozdíly v odpovědích obou pohlaví. Výzkum byl celkově zaměřen na široký rozsah problematiky partnerského násilí. Výzkum sice není natolik rozsáhlý, abychom mohli vyvodit širší závěry, přesto však byly zjištěny zajímavé poznatky a určité rozdíly v názorech mužů a žen, avšak statisticky málo významné.

Pokud přihlédneme k tomu, že obětí násilí v rodině bývá obvykle žena, je pro řádnou funkčnost rodiny nutné rozšířit komplexní informovanost o možnostech jak pomoci obětem. Podstatným a významným faktorem a také cestou k řešení je především rozsáhlá prevence v této oblasti. Považuji za neméně důležité, aby se nadále rozvíjela a pokračovala vzájemná spolupráce mezi zainteresovanými organizacemi a institucemi. Dle mého mínění ke zkvalitnění a zdokonalení života je potřebné realizovat nové nápady a myšlenky, aby bylo dosaženo přijatelnějšího postavení oběti partnerského násilí tak, aby byly schopné v sobě najít vnitřní sílu požádat o pomoc beze studu a strachu.

Literatura a prameny

1. Monografické publikace

ANTL, M., HANSLÍK, H. *Miroslav Antl radí : Jak na gaunery*. 1. vyd. Praha : Prostor, 2007. 137 s. ISBN 978-80-7260-180-6.

ANTL, M., HANSLÍK, H. *Miroslav Antl radí : Jak na gaunery 2*. 1. vyd. Praha : Prostor, 2008. 134 s. ISBN 978-80-7260-188-2.

ATKINSONOVÁ, R. L., et al. *Psychologie*. 1. vyd. Praha 1 : Victoria ,1995. 863 s. ISBN 80-85605-35-X.

BUSKOTTE, A. *Z pekla ven : Žena v domácím násilí*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2008. 178 s. ISBN 978-80-251-1786-6.

BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 1998. 120 s. ISBN 80-7169-629-3.

CONWAYOVÁ, H. L. *Domácí násilí : Příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007* 1. vyd. Praha : Albatros, 2007. 158 s. ISBN 978-80-00-01550-7.

ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 1. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2004. 431 s. ISBN 80-86473-86-4.

ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 3. vyd. Praha : Portal, 2000. 254 s. ISBN 80-7178-475-3

ČÍRTKOVÁ, L.; VITOUŠOVÁ, P a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2007. 192 s. ISBN 978-80-247-2014-2.

ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2008. 160 s. ISBN 978-80-247-2207-8.

GJURIČOVÁ, Š.; KOCOURKOVÁ, J.; KOUTEK, J. *Podoby násilí v rodině*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2000. 104 s. ISBN 80-7021-46-3.

GENTRY, W. D. *O lásce a hněvu : Jak se bránit násilí ze strany blízkého člověka*. 1. vyd. Praha : Euromedia Group, k. s. - Ikar, 2007. 192 s. ISBN 978-80-249-0877-9.

HUŇKOVÁ, M.; VOŇKOVÁ, J. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva : (efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím)*. 1. vyd. Stráž pod Ralskem : Justiční akademie ČR, 2004. 248 s. ISBN 80-239-6230-2.

- CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu : základy kvantitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha : Grada, 2007. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M. *Partnerské násilí*. 1. vyd. Praha : Linde, 2008. 159 s. ISBN 978-80-86131-76-4.
- Násilí na ženách : Doporučení č. 1450(2000) Násilí vůči ženám v Evropě : Doporučení č. R(2002) o ochraně žen vůči násilí : Doporučení č. 1582(2002) Domácí násilí vůči ženám*. Praha : Informační kancelář Rady Evropy, 2004. 32 s. ISBN neuvedeno
- NOVOTNÝ, O.; ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha : Aspi, 2008. 528 s. ISBN 978-80-7357-377-5.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Praha : Portal, 2004. 870 s. ISBN 80-7178-802-3.
- VOŇKOVÁ, J. *Vaše právo! : první právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. 3. aktual. vyd. Praha : proFem o. p.s., 2004. 69 s. ISBN 80-239-3478-3.

2. Články, příspěvky, sborníky

- DIVIŠOVÁ, K. Domácí násilí a trestní činy se sexuálním podtextem. In *Domácí násilí a zdravotně postižení*. Praha : Centrum denních služeb o. s. Orfeus, 2005. Přednesené příspěvky. s. 14-16. ISBN 80-903519-2-1.
- MITLÖHNER, M. Trestní právo jako nástroj boje proti domácímu násilí. In *Domácí násilí a zdravotně postižení*. Praha : Centrum denních služeb o. s. Orfeus, 2005. Přednesené příspěvky. s. 9-13. ISBN 80-903519-2-1.
- NASSWETTR, R. Přístup k řešení domácího násilí v zahraničí. In *Intervenční skupinové metody v prevenci kriminality : Konference konaná ve Vsetíně 2002*. 1. vyd. Vsetín : Město Vsetín, komise prevence kriminality, 2003. s. 15-21. ISBN 80-239-1642-4.
- POLÁKOVÁ-UVÍROVÁ, P. Pro oběti domácího násilí je někdy těžké uvědomit si svůj problém. *Přerovský deník*. 3.5.2008, č. 104, s. 2.
- Rakouský model ochrany před násilím v rodině. In *Domácí násilí : Přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. Praha : Bílý kruh bezpečí, 2002. s. 143. ISBN 80-86284-19-0.
- SPILKOVÁ, J. Aspekty problematiky domácího násilí z pohledu oběti, pachatele a okolí. In *Domácí násilí a zdravotně postižení*. Praha : Centrum denních služeb o. s. Orfeus, 2005. Přednesené příspěvky. s. 40-43. ISBN 80-903519-2-1.

ŠEVČÍK, D. *Pomoc osobám ohroženým domácím násilím v Olomouckém kraji : Informace pro občany*. 1. vyd. Olomouc : Olomoucký kraj, 2007. 6 s.

TRUHLÁŘOVÁ, Z. *Aspekty vzniku syndromu EAN v návaznosti na násilí páchané v rodině*. In *Domácí násilí a zdravotně postižení*. Praha : Centrum denních služeb o. s. Orfeus, 2005. Nepřednesené příspěvky. s. 75-77. ISBN 80-903519-2-1.

VENGLÁŘOVÁ, M. *Zdravotně postižený člověk jako oběť domácího násilí*. In *Domácí násilí a zdravotně postižení*. Praha : Centrum denních služeb o. s. Orfeus, 2005. Přednesené příspěvky. s. 44-46. ISBN 80-903519-2-1.

VYKOPALOVÁ, H. *Násilí v rodině*. *Kriminalistika* [online]. 2001, roč. 34, č. 4, [cit.2011-01-16]. Dostupný z WWW:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2001/01_04/vykopal.ht ml>.

3. Internetové zdroje

ČÍRTKOVÁ, L. *Help 24* [online]. 2009 [cit. 2011-01-16]. Oběti domácího násilí. Dostupné z WWW:

<http://www.help24.cz/index.php?page=clanky&view=obeti_domaciho_nasili>.

Domácí násilí : Bílý kruh bezpečí [online]. Bílý kruh bezpečí, o. s., 2007 , 21.4.2007 [cit. 2008-10-15]. Dostupný z WWW:

<<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/domaci-nasili/r69>>.

Domácí násilí Info : Úvod do problematiky domácího násilí [online]. Domacinasili.info, 2005 [cit. 2008-09-18]. Dostupný z WWW:

<http://www.domacinasili.info/cze/vzdelavaci_aplikace/uvod%20do%20problemky%20domaciho%20nasili.htm>.

Domácí násilí II : Shrnutí základních výsledků reprezentativního výzkumu pro občanské sdružení Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR a.s. [online]. Bílý kruh bezpečí, o. s., 2007, červenec 2006 [cit. 2009-01-07]. Dostupný z WWW:

<<http://domacinasili.web.beneta.cz/cz/redakce/statistiky/shrnuti-zakladnich-vysledku-cervenec-2006/r92>>.

DONA linka : Metoda SARA DN [online]. Bílý kruh bezpečí, o. s., 2007 [cit. 2008-12-11]. Dostupný z WWW:

<http://www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=463>.

KOORDONA : koalice organizací proti domácímu násilí [online]. 2010 [cit. 2011-01-17]. Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2010 -2014. Dostupný z WWW: <<http://www.koordona.cz/domaci-nasili/legislativa/60-narodni-akcni-plan-prevence-domaciho-nasili-na-leta-2010-2014.html>>.

Ministerstvo vnitra archiv červen 2008 : Domácí násilí [online]. Ministerstvo vnitra, 2005 , červen 2008 [cit. 2008-06-08]. Dostupný z WWW:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/mvcr/604/28964.html>.

Přehled počtu vykázaní dle krajů v roce 2010 [online]. Bílý kruh bezpečí, o. s., 2011 [cit. 2011-01-16]. Dostupné z WWW:

<http://www.domacinasili.cz/files/uploaded/UserFiles/2010_Sept_VYKAZANI%20v%20CR.pdf>.

SARA DN : Katalog otázek [online]. Klášterec nad Ohří : Městský úřad Klášterec nad Ohří, 2007 [cit. 2008-11-14]. Dostupný z WWW:

<http://www.muklasterec.cz/dokumenty/policie/dn_katalog_otazek.pdf>.

ZIMA, V. *Volání přijatá DONA linkou : Hodnocené období: 4.9.2001 až 31.12.2007* [online]. Bílý kruh bezpečí, o. s., 2008 , 19.1.2008 [cit. 2008-10-07].

Anotace bakalářské práce

Příjmení a jméno: Bc. Lehnertová Veronika

Ústav: speciálněpedagogických studií PdF UP Olomouc

Název práce: Partnerské násilí v kontextu cílů speciálně pedagogické andragogiky

Vedoucí práce: PhDr. Kamila Holásková, Ph.D.

Počet stran: 90

Počet příloh: 7

Počet titulů monografické citace: 20

Počet článků, příspěvků, sborníků: 10

Počet internetových zdrojů: 10

Klíčová slova: Partnerské násilí

Oběť

Násilník

Agresor

Zneužívání

Zanedbávání

PTSP (posttraumatická stresová porucha)

Syndrom CAN

Syndrom EAN

Stalking

Syndrom týrané a zneužívané ženy

Resumé

Diplomová práce v návaznosti na bakalářskou práci pojednává o problematice partnerského násilí, seznamuje se s současnými poznatky a přináší ucelenější pohled na tento fenomén. Je použita odborná literatura a prameny, týkající se tohoto tématu.

Teoretická část diplomové práce je rozdělena do dvou kapitol. V první kapitole podávám přehled o základních informacích této problematiky jako jsou formy, klíčové znaky, rizikové faktory a kořeny partnerského násilí. Tato kapitola také pojednává o tom, jaké mýty ztěžují postavení oběti a napomáhají násilníkům. Také zde uvádím rozdíly ve vnímání pohledu mužů a žen na partnerské násilí a v závěru popisují feministické teorie.

Druhá kapitola je věnována teoriím o agresivitě a osobností násilníka. Dále je zde uveden nejen syndrom týrané a zneužívané ženy, ale také posttraumatická stresová porucha a naučená bezmocnost. Zmiňuji se v ní také o syndromu CAN a syndromu EAN. V neposlední řadě se ve stručnosti zabývám stalkingem. V závěru druhé kapitoly informuji o zákonu o Policii České republiky v souvislosti s výše uvedeným stalkingem a oprávněním o vykazání, ve kterém došlo k zásadním změnám a upřesněním.

Výzkumná část je zaměřena na zjišťování názorů mužů a žen na problematiku partnerského násilí. Touto analýzou jsem zjišťovala, zda se ve sledovaném vzorku lidí budou projevovat nějaké podstatnější rozdíly v odpovědích obou pohlaví.

Resume

This thesis linking up well the bachelor thesis deals with the problem of the partner abuse, inform about current pieces of knowledge and brings more comprehensive view to this phenomenon.

The theoretical part of the thesis is divided into two chapters. In the first chapter I present a summary with the basic information regarding this problem as forms, key badges, risk factors and roots of the domestic violence. The topics of the first chapter are also myths that make status of a victim more severe and help ruffians, on the contrary. There are mentioned here differences between men and women perception of the domestic violence and the feminists theories at the end.

The subject of the second chapter is a theory about aggressivity and personage of a ruffian. Furthermore there is stated not only the Battered Woman's Syndrom but also the Posttraumatic Stress Disorder and the experienced powerlessness. In the second chapter parts relating to syndroms CAN and EAN can be found, only briefly stalking is spoken about, too. In the final part I inform about the Czech Police law with respect to stalking and justification for deportation out of house into which some principle changes and precisenesses were included.

The research part is focused on men and women opinions as to the problem connected with the domestic violence. I had ascertained by the analysis if some more substantial differences in answers of the chosen men and women sample would appear.

Seznam příloh

Příloha 1	Dotazník – domácí násilí
Příloha 2	Přehled počtu vykázaní dle krajů v roce 2010
Příloha 3	Pomáhající organizace
Příloha 4	Metoda SARA DN
Příloha 5	Krizová intervence a individuální práce s obětí partnerského násilí
Příloha 6	Terapie a prevence
Příloha 7	Pro oběti domácího násilí je někdy těžké uvědomit si svůj problém

Příloha 1

DOTAZNÍK - Domácí násilí

Jmenuji se Veronika Lehnertová. Studuji na Pedagogické fakultě UP v Olomouci. Pracuji na diplomové práci a velmi by mi pomohlo, kdybyste mi odpověděl/a na několik otázek. Cílem dotazníku je zjistit, jak je domácí násilí vnímáno z pohledu mužů a žen. Tento dotazník je anonymní. Vámi zvolenou odpověď prosím zakroužkujete, předem vám děkuji.

1. Jste muž - žena?
2. Kolik máte let? (do 30 let - od 30 do 50 let - nad 50 let)
3. Jakého jste dosáhl/a nejvyššího vzdělání? (ZŠ - SŠ - VŠ)
4. Může domácí násilí představovat přirozenou součást partnerských vztahů?
(ANO - NE)
5. Máte pocit, že je v ČR dostatečná informovanost, týkající se domácího násilí?
(ANO - NE)
6. Považujete domácí násilí za tolik závažné, aby tomuto tématu byla věnována větší pozornost než doposud? (ANO - NE)
7. Myslíte si, že psychické násilí je stejně závažné jako fyzické? (ANO - NE)
8. Domníváte se, že k domácímu násilí patří i určitá forma sexuálního násilí?
(ANO - NE)
9. Myslíte si, že domácí násilí je soukromou záležitostí rodiny? (ANO - NE)
10. Domníváte se, že trestní postih by měl být uplatňován pouze v případech končících vážným tělesným zraněním? (ANO - NE)
11. Vyrůstal/a jste v rodině, kde docházelo k domácímu násilí ? (ANO - NE)
12. Byl/a jste v roli oběti domácího násilí? (ANO - NE)
13. Znáte někoho v okolí, kdo prožil domácí násilí? (ANO - NE)
14. Pomohl/a jste někdy obětí domácího násilí? (ANO - NE)
15. Domníváte se, že se domácí násilí vyskytuje převážně u osob s nižším vzděláním a nižší životní úrovní? (ANO - NE)
16. Jste přesvědčený/á, že alkohol a drogy výrazně podporují domácí násilí?
(ANO - NE)
17. Důvěřujete Policii ČR a v případě ohrožení byste požádal/a tuto instituci o pomoc? (ANO - NE)

18. Jste přesvědčený/á, že je Policie ČR dostatečně připravena pomoci řešit problematiku domácího násilí (ANO - NE)
19. Domníváte se, že u obětí domácího násilí dochází k takovým psychickým změnám, které brání oběti postavit se agresorovi? (ANO - NE)
20. Myslíte si, že osoby, které byly v dětství týrány, se snadněji dostanou do role oběti nebo agresora? (ANO - NE)
21. Domníváte se, že osoby, které v dětství projevovaly agresivitu (šikanovaly své spolužáky), mají v dospělosti větší sklon k domácímu násilí? (ANO - NE)
22. Myslíte si, že pokud je v roli agresora muž, tak útočí i na ženu, která je gravidní? (ANO - NE)
23. Souhlasíte s možností vykázaní partnera ze společného obydlí a jeho bezprostředního okolí na dobu 10 dnů? (ANO - NE)
24. Znáte některé organizace, které se zabývají problematikou domácího násilí? (ANO - NE)

Pokud

ANO

jaké?

.....
.....

Příloha 2

KRAJ	PŘEHLED POČTU VYKÁZÁNÍ DLE KRAJŮ V ROCE 2010												CELKEM	měsíční průměr
	Ve spolupráci s APIC v ČR - zpracoval Bílý kruh bezpečí, o.s. - 10.1. 2011													
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		
Jihočeský	3	5	16	9	7	9	6	6	4	5	5	9	84	7
Jihomoravský	9	9	6	9	11	7	5	4	1	12	3	11	87	7,25
Karlovarský	3	4	7	4	13	3	10	9	7	2	10	7	79	6,6
Královéhradecký	0	3	1	4	5	8	9	3	3	2	3	4	45	3,75
Liberecký	4	3	9	2	5	3	5	5	7	7	5	7	62	5,1
Moravskoslezský	7	14	14	5	13	8	11	8	6	6	6	10	108	9
Olomoucký	1	3	6	7	7	8	8	2	6	8	2	3	61	5,1
Pardubický	2	12	12	11	7	5	3	5	6	4	4	2	73	6
Píseňský	3	3	4	5	0	3	2	1	1	2	2	1	27	2,25
Hlavní město Praha	6	13	16	14	7	6	5	6	6	11	7	7	104	8,7
Středočeský	6	3	4	8	8	11	4	6	3	5	1	5	64	5,3
Ústecký	15	10	21	4	8	9	9	7	12	11	18	9	133	11
Vysočina	4	7	6	6	2	3	3	5	2	6	3	4	51	4,24
Zlínský	4	3	6	4	6	6	5	4	7	13	7	16	81	6,75
CELKEM VYKÁZÁNÍ	67	92	128	92	99	89	85	71	71	94	76	95	1059	88,25

2007 - žádný případ
2008 - žádný případ
2009 - žádný případ
žádný případ dva roky za sebou

Příloha 3

Pomáhající organizace

Trvá velmi dlouho, než se oběť rozhodne požádat o pomoc. Je k tomu potřeba hodně vnitřní energie. Oběti domácího násilí vystupují ze soukromí na veřejnost často tak, že vyhledají pomoc u lékaře a požadují ochranu u policie. Často bývají zklamané, že nikdo neprodleně neřeší jejich vážnou situaci.

Skutečnost je taková, že specializované linky (např. DONA), poradny, aj. mohou jen účinně provázet oběť domácího násilí na cestě k získání sebevědomí. Není možné, aby oběti zajistily ihned nový život.

K tomu, aby se člověk dokázal otevřít, vede dlouhá a nesnadná cesta. Mnohokrát je zapotřebí zpočátku posilovat sebedůvěru a zvedat sebehodnocení. Při ohrožení je také vhodné připravit bezpečnostní plán.

Zpočátku je nutné projevat zájem o osobu a o dění okolo ní. Potřebuje vědět, že ji ostatní věří a také ubezpečit, že za násilí u nich v rodině nenese žádnou odpovědnost. Je vhodné hovořit o konkrétních možnostech úniku při bezprostředním ohrožení života a zdraví (azylové domy). Postižená osoba by měla mít stále u sebe spojení na známé a eventuální azylová zařízení, nestydět se zavolat na policii.

Pro osoby s určitým druhem postižení je situace obtížnější tím, že jsou více závislé na pomoci druhých osob. Nezanedbatelnou roli sehrává i ztížená komunikace, což může být důvodem k většímu zpochybňování věrohodnosti.

Nutno vzít v úvahu i nepravdivá obvinění. Celou situaci pomůže řešit citlivé a odborné šetření. Pokud je podáno trestní oznámení, většinou se vyhotovují soudně znalecké posudky.

Přestože pachatel a oběť jsou blízké osoby, rozhodnutím jednoho z nich však nelze partnerské násilí ukončit. Oběť ani pachatel nemá naději bez pomoci zvenčí správně tuto situaci vyřešit. Oběti schází síla, prostředky, nenachází východisko a pachateli chybí zájem. Oběti domácího násilí nežádají tvrdý trest, ale chtějí pouze žít hodnotný lidský život bez násilí.

Prevence a intervence zabezpečovaná státem by měla začít:

- informovaností
- ochranou oběti
- konfrontací pachatele s oficiální reakcí

Útočník musí co nejdříve pocítit, že jeho chování není žádoucí a tudíž nebude trpěno (Spilková, 2005). „Převzetí zodpovědnosti za své agresivní chování je pak příznivým signálem pro nápravu agresora,“ tvrdí Spilková (2005, s. 43 – Orfeus).

Pomoc osobám ohroženým domácím násilím v Olomouckém kraji

Domácí násilí není v žádném případě soukromá záležitost. Zpočátku jde o lidskou důstojnost, pak o zdraví a nakonec i o život.

Informace, rady a pomoc v případech domácího násilí v Olomouckém kraji poskytnou zejména:

- **Intervenční centrum Olomouc**, Na Vozovce 26, 779 00 Olomouc
- **Bílý kruh bezpečí – regionální pobočka Olomouc**, Kateřinská 8, 772 00 Olomouc
- **Poradna pro rodinu při Poradenském centru sociálních služeb Olomouckého kraje, příspěvková organizace**
  - Žilinská 7, 779 00 Olomouc
  - Velká Dlážka 44, 750 00 Přerov
  - Bezručovo nám. 9, 796 01 Prostějov
  - Lautnerova 1, 787 01 Šumperk
  - Sadová 882, 790 01 Jeseník
- **Orgán sociálně – právní ochrany dětí městský úřad/magistrát** (vyhledat vždy, žijí-li v rodině nezletilé děti!)
- **Linka důvěry Olomouc – tel.: 585 414 600**
- **DONA linka – nonstop – tel.: 251 511 313**

Jestliže domácí násilí ohrožuje zdraví, informace, rady a pomoc poskytnou:

- **Intervenční centrum v Olomouci**
- **Azylové domy**
- **Praktičtí lékaři**
- **Přestupková oddělení obecních úřadů**
- **Místní oddělení Obecní (městské) policie**
- **Obvodní oddělení Policie ČR**

Pokud domácí násilí ohrožuje život, poskytnete pomoc:

- **Policie ČR** – tísňové volání **158**
- **Obecní (městská) policie** – tísňové volání **156**
- **Záchranná služba** – tísňové volání **155**
- **Integrovaný záchranný systém** – tísňové volání **112**

Další informace, které jsou uvedeny na webových stránkách:

- www.domacinasili.cz
- www.bkb.cz
- www.ssp-ol.cz

Uvádím v přesném znění (Ševčík, 2007).

Intervenční centra mohou nabídnout například:

- osobní konzultace
- telefonické konzultace
- krizové intervence
- odborné psychologické poradenství
- sociální poradenství
- právní poradenství
- zprostředkování dalších služeb
- pomoc při vypracování písemných žádostí a podání
- zprostředkování kontaktů s rodinou a dalšími osobami z vašeho okolí
- různé nadstandardní služby: doprovod k soudu, přestupkové oddělení, na policii a úřady. Uvádím v přesném znění (Buskotte, 2008, jedná se o poznámku editora).

Linky důvěry

V současné době v naší republice existuje 40 linek důvěry, na které je možno anonymně volat za účelem rozhovoru o aktuálních problémech naléhavého charakteru. Pracovníci linky důvěry mimo pomoci při zvládnání krizové situace poskytují také informace o službách a kontaktech vhodných navazujících zařízení.

Převážnou část klientely linek důvěry představují lidé v krizových stavech. Linky důvěry dnes poskytují rozsáhlou psychosociální pomoc (Buskotte, 2008, jedná se o poznámku editora).

DONA linka

Zřizovatelem „DONA linky“ je Bílý kruh bezpečí, občanské sdružení pro pomoc obětem trestných činů.

Vzhledem k tomu, že výše zmíněná DONA linka patří k nejvýznamnějším a nejnámějším organizacím, co se týká pomoci obětem domácího násilí, přibližujeme výčet nabízených služeb poskytovaných touto linkou.

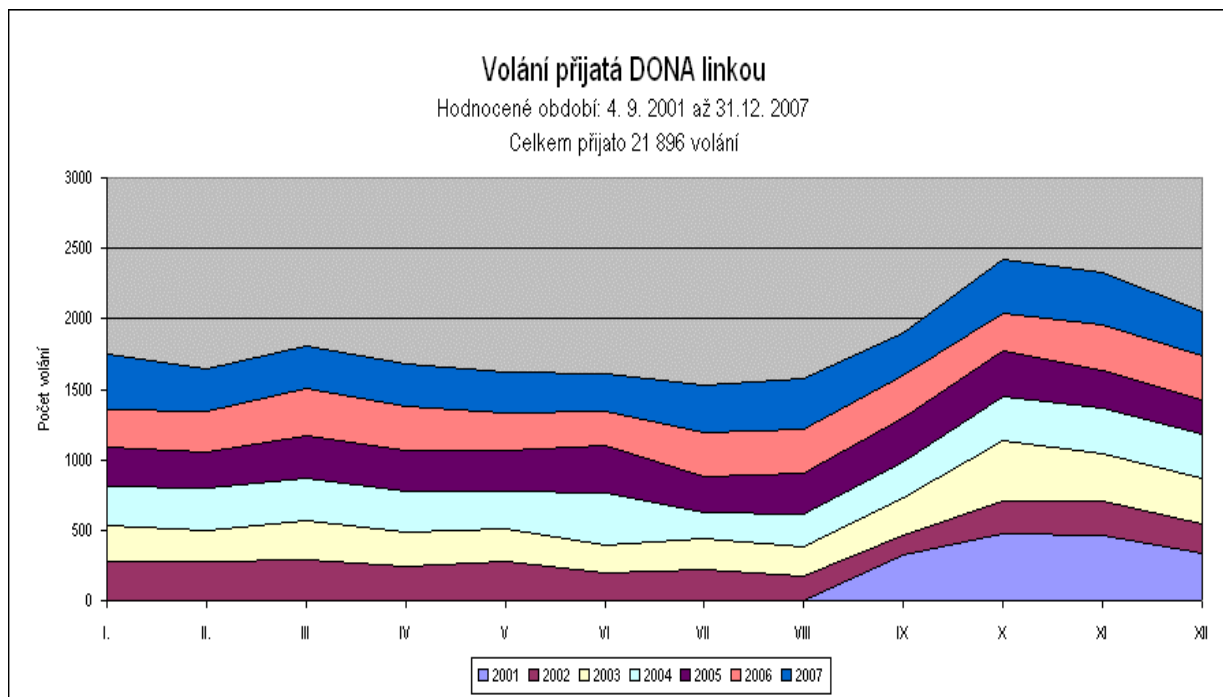
DONA linka:

- je specializovaná celostátní telefonická služba pomoci pro osoby ohrožené domácím násilím
- pracuje v nepřetržitém provozu od 11. září 2001
- pomáhá každému, kdo se cítí ohrožen domácím násilím nebo je svědkem domácího násilí
- pomáhá profesionálům, kteří při výkonu svého povolání přicházejí do prvního či opakovaného kontaktu s osobou ohroženou domácím násilím
- respektuje anonymitu klientů
- respektuje požadavek diskrétnosti
- garantuje vysoký standard služeb

Osobám ohroženým domácím násilím, jejich příbuzným a známým:

- nabízí porozumění a důvěru
  - poskytuje okamžitou odbornou psychologickou, právní, organizační a morální podporu
  - pomůže orientovat se v aktuální situaci
  - pomáhá sestavit individuální bezpečnostní plán
  - poskytne praktické rady a pomůže nalézt další vhodný postup
  - zprostředkuje informace o možných sociálně-právních a trestněprávních opatřeních
  - pomůže orientovat se v systému služeb sociální záchranné sítě pro oběti domácího násilí a trestných činů
  - pomůže vyhledat bezpečné ubytování
  - přivolá v případech vážného ohrožení zdraví a života urgentní pomoc
- Uvádím v přesném znění (Buskotte, 2008, jedná se o poznámku editora).

Volání přijatá DONA linkou

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Celkem
2001									320	472	462	339	1593
2002	282	274	289	247	276	199	219	170	144	236	248	209	2793
2003	249	225	275	235	236	195	226	210	270	423	337	316	3197
2004	276	301	308	299	260	368	183	229	248	315	318	312	3417
2005	282	259	300	282	291	335	255	296	310	322	270	254	3456
2006	270	279	339	310	270	251	315	313	308	275	319	311	3560
2007	387	305	292	303	288	258	332	361	298	382	362	312	3880
CELKEM													21896

Copyright Bílý kruh bezpečí, o.s., 2008, V.
Zima, 19.1.2008

(<http://www.donalinka.cz/>)

Porovnáme-li počet volání v roce 2002 s počtem volání v roce 2007 zjistíme, že došlo k nárůstu o 38,9 %.

Příloha 4

Metoda SARA DN

Diagnostická metoda SARA (Spousal Assault Risk Assessment) má svůj původ v Kanadě a byla upravena pro práci policistů ve Švédsku. Odtud se šíří do dalších zemí. Na základě strukturovaného odborného přístupu může proškolená osoba použitím této metody určit **faktory a kvalifikovaně posoudit riziko dalšího domácího násilí**.

Pro Českou republiku převzal metodu Bílý kruh bezpečí, o.s. v rámci projektu **Hráz** (spolufinancováno Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR). K šíření této metody chráněné mezinárodním právem byli pracovníci Bílého kruhu bezpečí vycvičeni autory z Kanady a Švédska a také získali oprávnění ji vyučovat. Pro ČR získal souhlas k pojmenování české podoby **SARA DN** a podporuje její šíření různými akcemi.

Tato metoda slouží hlavně policistům, kteří jako první přijdou do styku s osobou ohroženou domácím násilím. S využitím této metody se počítá také u služeb (zejména sociálních), které se dostanou do prvního kontaktu s osobou ohroženou domácím násilím. O metodě jsou proškoleni nejen poradci Bílého kruhu bezpečí, ale i konzultanti DONA linky a policisté. Bílým kruhem bezpečí byla vydána **Pomůcka pro policisty**, která je součástí výcviku a bude používána v přímém kontaktu v případech domácího násilí. V katalogu SARA DN je zahrnuto 15 strukturovaných otázek na rizikové faktory.

Rozsah doporučovaných opatření je rozmanitý. V případě menšího rizika jsou to kontakty na místa pomoci, praktické rady, poradenství, podpora, pokyny pro reakci na nenadálé stupňování násilí, bezpečnostní plán atd. Opatření trestněprávní povahy, ochrana ohrožených osob a pomoc ze strany sociálně právních služeb se týká případů s vysokým rizikem domácího násilí (<http://donalinka.cz/>).

SARA DN – Katalog otázek

Strukturované otázky z katalogu SARA DN pomáhají odhalit rizikové faktory u násilné osoby. Pět otázek odhaluje rizikové činitele u násilné osoby v aktuálním vztahu. Následujících pět umožní urychleně určit rizikové faktory opět u násilné osoby v rámci obecných sklonů k násilí, tj. násilných projevů na veřejnosti. Posledních pět otázek napomáhá identifikovat rizikové činitele týkající se zranitelnosti osoby ohrožené domácím násilím.

Oddíl 1 – Násilí vůči blízké ohrožené osobě

- Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí?
- Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly?
- Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby?
- Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení?
- Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí?

Oddíl 2 – Obecné sklony násilné osoby k násilí

- Dopouští se obecné kriminality?
- Jsou informace o problémech v předchozích vztazích?
- Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy?
- Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi?
- Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví?

Oddíl 3 – Zranitelnost ohrožené osoby

- Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě?
- Má z násilné osoby extrémní strach?
- Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí?
- Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání)?
- Má ohrožená osoba závažné osobní problémy?
Uvádím v přesném znění (www.muklasterec.cz/).

Příloha 5

Krizová intervence a individuální práce s obětí domácího násilí

Krizová intervence zahrnuje metody, jejichž záměrem je odvrácení přímého ohrožení a zajištění bezpečí oběti. Vedle obvyklých metod krizové intervence je v případech partnerského násilí nutné určit dostupné zdroje pomoci (např. nejbližší specializované poradny, azylové domy pro oběti násilí, krizová centra). Je vhodné využít možnosti rodiny a známých, kteří poskytnou oběti pomoc, podporu a na dočasnou dobu např. i ubytování a vytvořit bezpečnostní plán.

K řešení nesnadné situace oběti partnerského násilí vede individuální práce se zaměřením na krátkodobé i dlouhodobé cíle. Vypracování bezpečnostního plánu, vyhodnocení aktuálního ohrožení a posílení k převzetí odpovědnosti za vlastní řešení patří mezi krátkodobé cíle. Pomoc při vyrovnávání s traumatickými následky prožité represe a uzdravení citových nesnází v důsledku prožitého násilí lze zahrnout do dlouhodobých cílů.

Bezpečnostní plán

Po vypracování rizikových činitelů s obětí je důležité vyhotovit individuální bezpečnostní plán. Měl by vždy vycházet ze stávající situace oběti s pravidelnou aktualizací dle změn, ke kterým dochází v násilném vztahu.

Bezpečnostní plán lze zpracovat pro různá prostředí a situace:

- zajištění bezpečí doma
- bezpečnostní plán při odchodu od partnera
- bezpečnostní plán po odchodu od partnera
- zajištění bezpečí na pracovišti
- zajištění bezpečí pro děti (Marvánová – Vargová, 2008)

Příloha 6

Terapie a prevence

Rodinná terapie

Značný vliv na rodinnou terapii má v posledních letech uvědomění, že násilí a nerovnost tvoří jednu z hlavních složek rodinného života. Běžné představy a předpoklady užívané v rodinné terapii, které pokládají příslušníky rodiny za subjekty stejným dílem přispívající do systému, jsou dnes zpochybňovány. Dle některých názorů může mít společná práce s rodinami značně nepříznivý vliv na oběti, protože si lze tento přístup vykládat tak, že každý z členů rodiny včetně oběti má vlastní podíl na přetrvávajícím násilí. Tyto úvahy poté přinesly vyhraněné názory, jak přistupovat k rodinnému násilí. S násilníky je nutno pracovat specifickým způsobem. Týrané děti a ženy by měla společnost chránit. (Bentovim, 1998, s. 15).

Toufarová (2008, s. 145) uvádí: „*I pachatelé partnerského násilí jsou lidé a společnost by jim měla nabídnout možnost nápravy jako alternativní formu trestu.*“

V oblasti terapie se nyní ve světě partnerského násilí aplikuje genderově specifický přístup, který pracuje jednotlivě s obětí i pachatelem. Mimo to existuje také terapie párová, která pracuje s oběma účastníky násilného vztahu společně.

Vstupní pohovor s klienty poradenských center, která nejsou zaměřena na poskytování pomoci obětem domácího násilí, by měl obsahovat vždy specifické otázky na výskyt násilí ve vztahu. Pokud tyto specifické otázky neobsahuje, zvyšuje se pravděpodobnost, že tento závažný problém nebude identifikován a nebudou přijata opatření vedoucí k přerušení cyklu násilí. V případě, že neproběhla identifikace možného násilí ve vztahu nebo pokud by mohla ohrozit bezpečí oběti, případně ji traumatizovat, neměla by být párová terapie nařizována ani doporučována (Marvánová - Vargová, 2008).

Prevence se týká nás všech

Domácí násilí je problém celé společnosti, netýká se pouze obětí a násilníků. Násilí je útok na základní lidská práva oběti. Znamená to, že všichni, kteří jej zakoušejí, trpí fyzicky a většinou i duševně.

Samotné zákony nedokážou násilí zabránit, jsou ale dobrým základem pro vyřešení tohoto závažného problému. Kromě opatření ze strany státu

a zákonodárství je navíc potřeba aktivní činnosti společnosti. Kdykoli přijdeme s násilím do styku, musíme být otevření a připraveni se násilí správně postavit.

Je to výzva týkající se každého z nás. Měli bychom se naučit jednat odhodlaně v okamžiku, kdy jsou překročeny hranice lidských práv a svobod. Násilí můžeme potlačit tím, že jej začneme řešit a budeme usilovat o to, abychom dokázali sebe nebo oběť bránit jinými prostředky a opatřeními. Snad tím dodáme odvahu i dalším obětem domácího násilí, které díky našemu jednání pochopí, že není nutné násilí po celý život tolerovat. **Velkou pomocí jsou ženy, které se rozhodly se svojí situací něco udělat a také z toho důvodu, že vyprávějí své příběhy** (Buskotte, 2008).

„Na život bez násilí má každý z nás ze zákona právo, a to bychom měli respektovat. Protože pokud mají ženy ve společnosti podřazenější postavení a pokud se od mužů očekává silný, průbojný až agresivní duch, tyto okolnosti pak pochopitelně podporují násilí samo o sobě,“ míní Buskotte (2008, s. 150).

Psycholožka Poradny pro rodinu v Přerově Darina Skokanová:

Pro oběti domácího násilí je někdy těžké uvědomit si svůj problém

PETRA POLÁKOVÁ · UVIROVÁ

Přerov: Případů domácího násilí na Přerovsku přibývá. Jen od počátku letošního roku desítky přerovské policistky už sečím případy, které skončily vykazáním - většinou mužů - agresora - za společného bytu. Někdo, jak rozpoznat projevy domácího násilí a vymáhat se z role oběti, jsme se zeptali psycholožky z přerovské Poradny pro rodinu. Poradnělebo centra sociálních služeb Olomouckého kraje Dariny Skokanové.

Jak se bezpečně pozná, že už se jedná o domácí násilí, a kdy lze hovořit o normálních mezilidských konfliktech?

V případě nějaké ostrvější výměny názorů mezi partnery někdy vidět horozit o domácnosti násilí, a to pokud je slovní a vzájemná. Klíčovým rysem domácího násilí je to, že se role oběti a agresora mění. Pokud horozit mezi o obětech domácího násilí - ženách, což je častější případ, pak muž je před tím, kdo zakazuje, ovlivňuje a kontroluje.

Žena ve manželství může být

tím, kdo nechce dělat problémy, za každou cenu chce vyhovět a snaží se „polepšit“. U oběti domácího násilí se s větu „nechci dělat problémy“ také velmi často používají argumenty typu: „Jsi špatná matka, a mnohdy ženám hrozí tím, že je připraví o děti. To je také hlavním důvodem, proč většina obětí domácího násilí v takovém vztahu zůstává.“

Častým projevem domácího násilí je také vydráždění prostřednictvím sexu, ať už jde o vynucování si sexu nebo že- nou odmitání sexuálních praktik. Muž ženu někdy pozná buje tělesným svých sexuálních zkušeností s jinými ženami a jejich srovnáváním s manželkou. Projevy domácího násilí mají pátý formu, kdy si oběť na projevy agresora, které se stupňují, postupně vyvíká a za čas je začne považovat za běžnou věc.

Co radíte v takových situacích obětem domácího násilí?

Prvním krokem je ženám je navštívit odborníka, například psycholožku nebo lékaře. Pokud se operativně jedná o domácí násilí, nelze počkat s tím, že

se dá problém vyřešit během jedné návštěvy psychologa. Nejdůležitější je změnit pohled oběti na sebe sama. Agresora totiž oběť po delší době začne vnímat jako někoho, kdo jedná oprávněně. Žena má pocit, že všechno dělá špatně, nevěří si

Psycholožka Darina Skokanová

a partner je tím, kdo má pravdu. Oběť domácího násilí je navíc často přesvědčena, že chování svého partnera sama vyprovokovala a zavinila, že si jeho chování „zaslouží“. Následně je tedy změnit tento postoj oběti. Snažit se ženě vysvětlit, že nikdo nemá právo ji pronásledovat, ubližovat jí, vydrážet ji a vyřít odrazit. Byť by i ráje.

kou chybu udělala. V momentě, kdy si to oběť domácího násilí uvědomí, má částečně vyhráno. Samozřejmě v případě, že se žena stane obětí fyzického násilí, je nutné okamžitě kontaktovat policii a zavolat další postup s pomocí právníků, sociálních pracovníků, pracovníků intervencního centra a podobně. Spolupráce s naší poradnou má smysl i potom, protože potřebným agresora se psychologický stav oběti okamžitě nemění, je to dlouhotrvající a často bolestivá záležitost.

Znamená to, že oběť agrese ztrácí po čase náhled a schopnost posoudit, co je agrese a co nikoliv?

Ano, tyto lidé jsou dlouhodobě vystaveni tlaku a potřebě, kdo jim říká - to je normální, a to už ne. Oběť týraní po čase ztrácí objektivní náhled. Snažíme se tedy hlavně hodné nastoučit a získat, co přesně se stalo a jak dlouho to trvá. Zda jsou projevy domácího násilí přítomny děti. Lidé, kteří jsou totiž agresivní vyšetření například deset let, mají pocit, že je to úplně normální. Někdy se děti stavají na stranu agrese

ra, jindy ani nejbližší okolí jak rodilce a sourozenci nebo děti netuší, co se mezi mužem a ženou děje za zavřenými dveřmi bytu.

Setkala jste se za své praxe i s případy, kdy byli oběti domácího násilí muži?

Případy domácího násilí, kterého se dopouštějí ženy agresorky, jsou více rafinované. Zde se jedná spíše o psychické než fyzické formy týrání. Velmi obvyklé je, že má žena k dispozici všechny peníze, nakládá s nimi podle svého uvážení, ale muž musí žádat o každou, i sebemenší částku, a to i zcela oprávněnou - jako je třeba jízdné do zaměstnání. Každý svůj výdaj musí dokladovat a je peskován, že nesetřel častým jevem je i to, že žena svého muže ve společnosti zesměšňuje a vysmívá se mu před přáteli a před dětmi, což může ho jako muže.

Stává se i to, že žena mu říká, aby jí vykal a podobně. Někdy mu i odškrabá kůže a nezamýšlí některé věci, nebo se snaží, do nichž pak muž nemá přístup. Musí svoji snahu žetku ověřovat každé a ona pak zvažuje, co má dělat.